

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 24.5.2023
SWD(2023) 626 final

ARBETSDOKUMENT FRÅN KOMMISSIONENS AVDELNINGAR

Landsrapport 2023 - Finland

Följedokument till

Rekommendation till RÅDETS REKOMMENDATION

**om Finlands nationella reformprogram 2023 med angivande av rådets yttrande om
Finlands stabilitetsprogram 2023**

{COM(2023) 626 final}

European
Commission

Finland

2023 Country Report

LÄGESRAPPORT ÖVER EKONOMI OCH SYSSELSÄTTNING

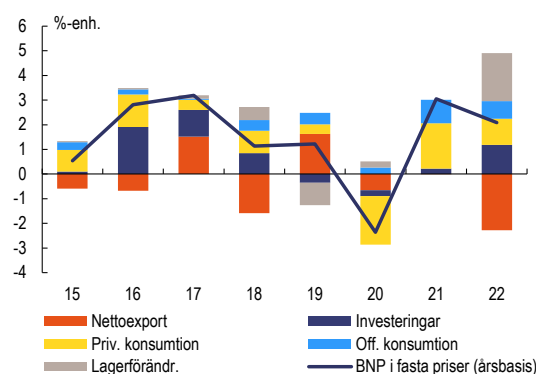
Finlands ekonomi försvagas men väntas återhämta sig under andra halvåret 2023

Finlands ekonomi återhämtade sig snabbt efter covid-19-pandemin, men gick in i en teknisk recession under andra halvåret 2022. Mot bakgrund av Rysslands anfallskrig mot Ukraina utvecklades den reala tillväxten i BNP negativt under årets två sista kvartal, vilket ses som en "teknisk recession". Den årliga BNP-tillväxten i fasta priser var dock 2,1 % under 2022 (se bilaga 20). Under både 2021 och 2022 drevs tillväxten av den inhemska efterfrågan. Förra året bidrog även lageruppbyggnaden märkbart till tillväxten (se diagram 1.1). I början av 2023 rådde det en relativt negativ syn på ekonomin inom industrin, detaljhandeln och byggindustrin. Även konsumentförtroendet har varit lågt. Inflationstryck, höga räntor och striktare finansieringsvillkor väntas försämra det ekonomiska läget på kort sikt. Man förväntar sig dock att de yttre förutsättningarna kommer att förbättras och att den ekonomiska verksamheten kommer att öka under andra halvåret 2023.

Exporten har varit relativt motståndskraftig sedan Ryssland inledde anfallskriget mot Ukraina. År 2022 utgjorde Finlands varuexport till Ryssland 2,6 % jämfört med 5,4 % 2021. Enligt Centralhandelskammaren i Finland ⁽¹⁾ hade endast 4 % av exportföretagen verksamhet i Ryssland i november 2022, jämfört med 24 % i maj. Av några studier ⁽²⁾ ⁽³⁾ framgår att större

finländska företag inte har påverkats allvarligt av att de ställt in sina handelsrelationer med Ryssland. Av den avsevärda nominella ökningen av exporten till andra EU-länder och USA framgår att ett antal exportföretag har lyckats komma in på eller utöka sin verksamhet på andra marknader. Samtidigt var importen från Ryssland i slutet av 2022 ungefär 80 % lägre än ett år tidigare och avsåg huvudsakligen nickel.

Diagram 1.1: Real tillväxt i BNP och bidrag till BNP-tillväxten

Källa: Europeiska kommissionen.

Inflationen sköt i höjden 2022 och nådde sin kulmen under fjärde kvartalet. Enligt det harmoniserade indexet för konsumentpriser (HIKP) var inflationen rekordhöga 7,2 %, jämfört med 2,1 % år 2021. De kraftigt stigande gas- och elpriserna gjorde att energiinflationen översteg 30 % på årsbasis och var den huvudsakliga orsaken till att den allmänna prisnivån steg. Under 2022 var inflationen i Finland emellertid lägre än i euroområdet som helhet på grund av landets begränsade gasberoende och samordnade

⁽¹⁾ [Chamber of Commerce's export director survey - Suomikauppakamari](#) (inte översatt till svenska).

⁽²⁾ <https://datapilotti.fi/datahuone-sota-ukrainassa-vaikututtanut-venajan-kauppaa-kayneisiin->

[suomalaisyrityksiin-vain-vahan/](#) (inte översatt till svenska).

⁽³⁾ [War in Ukraine: Impact on Finnish companies trading with Russia - Follow-up report - datahuone.com \(datapilotti.fi\)](#) (inte översatt till svenska).

löneförhandlingssystem. Eftersom de löneökningar som överenskommit för 2023 ligger under den förväntade inflationen enligt HIKP, i synnerhet den underliggande inflationen, kommer de reala inkomsterna att sjunka, vilket i kombination med det högre ränteläget minskar konsumtionsbenägenheten.

Ökade offentliga utgifter och svagare tillväxt pressar de offentliga finanserna.

Underskottet i de offentliga finanserna sjönk till 0,9 % av BNP under 2022 på grund av goda inkomster, nominell BNP-tillväxt och det gradvisa avskaffandet av covid-19-åtgärder, men förväntas öka till 2,6 % av BNP 2023 och sedan ligga kvar på denna nivå 2024. I dessa prognoser beaktas de ytterligare försvarsutgifter som Finlands regering tillkännagivit mot bakgrund av Rysslands anfallskrig mot Ukraina, kostnaderna för att tillhandahålla skydd för flyktingar från Ukraina samt åtgärder för att mildra effekterna av höga energipriser. Skuldkvoten väntas öka från 73,0 % år 2022 till 73,9 % år 2023 och 76,2 % år 2024 (se bilaga 20).

Välfungerande arbetsmarknad men strukturella utmaningar kvarstår

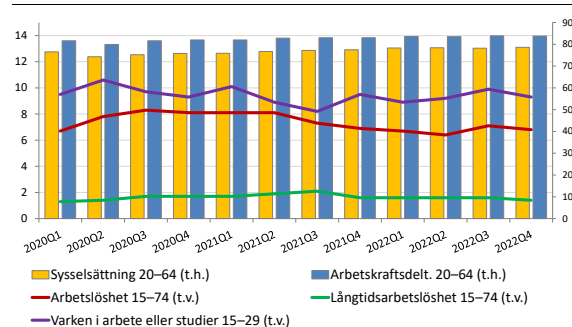
Stark utveckling på arbetsmarknaden i Finland under 2022. Arbetslöshetsnivån sjönk till 6,8 % under 2022, jämfört med 7,6 % år 2020 och 2021. Detta är en historiskt låg nivå om man beaktar den höga arbetslöshet som rådde efter finanskrisen 2007–2008: endast 2019, före covid-19-krisen, var arbetslösheten något lägre. Samtidigt låg det totala antalet tillgängliga jobb kvar på en hög nivå: även om antalet lediga tjänster sjönk något under andra halvåret 2022, pekar detta på ett väsentligt kompetensglapp och en brist på arbetskraft i vissa sektorer (se avsnittet "Kommande prioriteringar" och bilaga 14). Arbetslöshetsnivån var 78,6 % under sista kvartalet 2022 (se diagram 1.2).

Finland fortsätter att göra bra ifrån sig i fråga om de flesta komponenter av den

sociala resultattavla som åtföljer den europeiska pelaren för sociala rättigheter.

Under 2022 uppgick andelen vuxna som deltagit i lärande under de senaste fyra veckorna till höga 25,2 %, medan de senaste tillgängliga uppgifterna för 2021 visar att 79 % av befolkningen i åldersgruppen 16–74 år hade minst grundläggande digitala färdigheter, vilket är en av de högsta andelarna i EU (se även bilaga 10). Landet fortsätter även att uppvisa goda resultat i fråga om de flesta sociala indikatorerna (se bilaga 14). Andelen personer som enligt egen uppgift har icke tillgodosedda vårdbehov är dock fortfarande mycket högre än genomsnittet i EU (4,4 % jämfört med 2 % år 2021).

Diagram 1.2: Sysselsättning, arbetskraftsdeltagande och arbetslöshet

Källa: Eurostat, EU:s arbetskraftsundersökning.

Trots en gynnsam social utveckling har vissa grupper i Finland fortfarande en svag ställning på arbetsmarknaden.

Skillnaden i sysselsättning för personer med funktionsnedsättning ⁽⁴⁾ minskade till 19,0 procentenheter 2022 och ungdomsarbetslösheten sjönk med 2,9 procentenheter till samma nivå som före pandemin (14,2 % år 2022). Bland personer födda utanför EU uppgick arbetslösheten emellertid till 13,7 % år 2022, vilket är betydligt högre än för personer födda i Finland (6,4 %). Även om skillnaden i sysselsättning mellan kvinnor och män fortfarande var bland de lägsta i EU, nämligen 1,2 procentenheter 2022, är löneklyftan mellan könen (16,5 % år 2021) fortfarande högre än i Finlands nordiska

⁽⁴⁾ Skillnaden mellan sysselsättningsgraden för personer utan funktionsnedsättning och sysselsättningsgraden för personer med funktionsnedsättning.

grannländer och genomsnittet i EU. Ny forskning visar att förmåner vid barnomsorg i hemmet kan påverka kvinnors deltagande på arbetsmarknaden negativt och undergräva deras karriär och löneutveckling ⁽⁵⁾. Den planerade reformen av det sociala trygghetssystemet syftar till att åtgärda detta och i den mellanrapport från kommittén för social trygghet som publicerades i mars ges flera förslag till hur vård av barn kan kombineras med avlönat arbete. Att de grupper som nu är underrepresenterade på arbetsmarknaden integreras bättre kommer att vara avgörande för att Finland ska kunna uppnå sitt nationella mål för sysselsättningsgraden senast 2030 (se bilaga 14).

Bristen på arbetskraft och kompetens gör det svårare för Finland att konkurrera och växa. Bristerna uppges vara störst inom tjänstesektorn, byggsektorn, IKT- och tekniksektorn, utbildningssektorn samt vård- och omsorgssektorn. Samtidigt uppgick andelen personer i åldersgruppen 25–34 år med högre utbildning till 40,7 % år 2022 och ligger därmed under genomsnittet i EU (42,0 %). Bristen på arbetskraft i Finland kommer att förvärras ytterligare av att befolkningen åldras, arbetskraftens regionala rörlighet är relativt låg och att migrationsnivån är lägre än i de nordiska grannländerna.

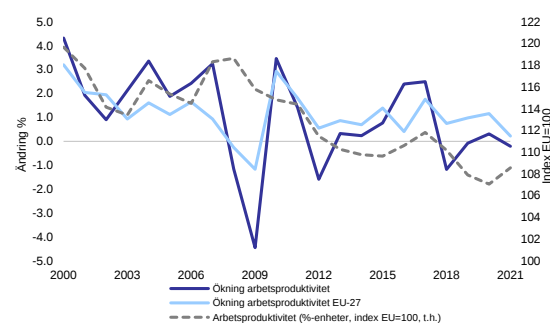
Finland kämpar med långvariga produktivhetsproblem

Den nuvarande affärsmodellen och olika strukturella utmaningar står i vägen för ökad produktivitet. Finland ligger efter sina nordiska grannländer och de baltiska länderna när det gäller öppenhet i handeln, dvs. värdet av landets export (och import) jämfört med BNP, medan sektorer som är exponerade för internationell handel i allmänhet brukar vara mer produktiva (se bilaga 12). Finlands

⁽⁵⁾ [Paying Moms to Stay Home: Short and Long Run Effects on Parents and Children \(doria.fi\)](#) (inte översatt till svenska), [Ny studie: Stödet för hemvård av barn har negativa effekter – Statens ekonomiska forskningscentral VATT.](#)

öppenhet för internationell handel har minskat under de senaste tjugo åren, vilket pekar på ogynnsamma strukturella förändringar i ekonomin. Dessa förändringar beror främst på att IKT-sektorn krymper till förmån för tjänstesektorn, som tenderar att ha en lägre produktivitet. Andra viktiga branscher – skogsbruk, metallprodukter och maskiner – förefaller också ha förlorat andelar på exportmarknaderna, mätt i volym och relativa priser. Dessutom finns det studier som visar att exportens kvalitet ⁽⁶⁾ faktiskt har försämrats över tiden ⁽⁷⁾ ⁽⁸⁾. Små och medelstora företag är mindre exportbenägna jämfört med genomsnittet i OECD, vilket även det återspeglas i stora produktivitetsskillnader mellan företag i samma sektorer.

Diagram 1.3: **Arbetsproduktivitet**

(1) Produktivitetsnivå: BNP per arbetad timme i procentenheter (index, EU-27=100), tillväxttakt: årlig BNP-tillväxt i fasta priser per arbetad timme.

Källa: Europeiska kommissionen, Ameco.

Arbetsproduktiviteten har stagnerat.

Sedan 2008 har arbetsproduktivitetsens tillväxt varit betydligt lägre än (det viktade) genomsnittet i EU. Följaktligen har arbetsproduktiviteten sjunkit väsentligt jämfört med EU och den är nu endast något högre än för EU som helhet (se diagram 1.3). Detta beror i hög grad på de negativa

⁽⁶⁾ Kvaliteten kan förklaras med faktorer som hur sofistikerade produkterna eller tjänsterna är och hur högteknologiska och kompetenskrävande de är. Andelen slutprodukter i förhållande till råvaror eller mellanprodukter är också en bra indikator för exportkvalitet.

⁽⁷⁾ Oinonen, Sami; Virén, Matti E. E., *Why is Finland lagging behind in export growth?* Bank of Finland Economics Review, No. 5/2022 (inte översatt till svenska).

⁽⁸⁾ Koski, H. och V. Kaitila (2021). *Miksi vientimme Kiinaan muuttui raaka-aineveitoseksi?* (inte översatt till svenska). [\(etla.fi\)](#)

strukturella förändringarna i Finlands ekonomi, dvs. att fler är sysselsatta inom sektorer som genererar lägre mervärde (främst tjänster). Bristen på arbetskraft i de mer produktiva sektorerna, t.ex. IKT, bristen på högskoleutbildade och kompetensbristen förvärrar problemet (se avsnittet "Kommande prioriteringar"). Dessutom har Finland en ganska sammanpressad lönestruktur, vilket innebär att löneskillnaden mellan låg- och högkvalificerad arbetskraft är relativt liten. Detta leder till en mindre ändamålsenlig fördelning av arbetskraften och ökar pressen på produktiviteten ⁽⁹⁾. Å andra sidan bidrog det samordnade dualistiska löneförhandlingssystemet (och dessförinnan konkurrenspakten) till att hålla löneökningarna i linje med produktivitetens utvecklingen och bibehålla konkurrenskraften. Överenskommelsen år 2022 om lönerna för offentliganställda inom kommunerna skulle kunna försvaga den relativt omfattande lönesamordningen något.

Den totala faktorproduktiviteten har inte förbättrats väsentligt ⁽¹⁰⁾. Detta kan delvis förklaras av att utgifterna för FoU sjunkit jämfört med perioden före den omfattande finanskrisen 2007–2008 (se bilaga 11). Finlands mål är att öka utgifterna för FoU till 4 % av BNP (jämfört med 3,0 % av BNP år 2021 och 3,7 % år 2009). För att uppnå detta mål krävs ett tydligt åtagande från regeringen om offentliga investeringar i FoU, bättre samordning mellan de organ som administrerar FoU-bidrag och en utökning av den tillgängliga arbetskraften inom FoU ⁽¹¹⁾. Även om Finland är ledande inom innovation i EU sett till antalet patentregistreringar, förefaller näringslivet att ha svårt att

kommersialisera sina nya produkter och tjänster ⁽¹²⁾.

Det är fortfarande viktigt för Finland att satsa på investeringar som främjar produktivitetstillväxten, inte minst med tanke på den snabbt åldrande befolkningen. I Finland går de fasta bruttoinvesteringarna emellertid i första hand till byggindustrin och i mindre utsträckning till utrustning och immateriella tillgångar (t.ex. immateriella rättigheter), som är viktiga för ökad produktivitet. Det krävs även ytterligare investeringar för att uppnå koldioxidneutralitet, men dessa kan snarare klassificeras som investeringar som driver på förändring än sådana som ökar effektiviteten. Jämfört med andra länder är Finland dessutom mindre framgångsrikt när det gäller att locka utländska direktinvesteringar, som vanligtvis främjar exporten och ökar produktiviteten. Detta kan delvis förklaras av den generellt höga beskattningsnivån och Finlands geografiska läge. För att hantera dessa utmaningar krävs flera reformer (se avsnittet "Kommande prioriteringar"). Med en lägre potentiell tillväxt som leder till måttliga offentliga inkomster, kan det i annat fall bli svårt för ett land med ett åldrande samhälle att garantera en välfungerande välfärdsstat.

Aldrandet förblir en utmaning för ekonomin och de offentliga finanserna

Den snabbt åldrande befolkningen är en stor social och ekonomisk utmaning. Finlands fruktsamhetstal har sjunkit kraftigt och jämfört med övriga EU-länder befinner landet sig i den lägre halvan. Nya undersökningar ⁽¹³⁾ pekar på en ökad livslång barnlöshet, särskilt bland dem med medelhög till låg utbildningsnivå. Nettomigrationen är

⁽⁹⁾ IMF (2023), *Finland: 2022 Article IV Consultation* (inte översatt till svenska).

⁽¹⁰⁾ Ett produktivitetmått som tar hänsyn till hur den totala produktionen påverkas av andra faktorer än de traditionella faktorerna arbetskraft och kapital.

⁽¹¹⁾ OECD (2022), *OECD Economic Surveys: Finland 2022*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/516252a7-en> (inte översatt till svenska).

⁽¹²⁾ Produktivitetsnämnden (2022), *Produktivitet som grund för löner och konkurrenskraft. Hur kan man främja produktivitetstillväxt?*

⁽¹³⁾ *The highly educated often have two children — childlessness and high numbers of children more commonly seen among low- and medium-educated persons* – Flux Consortium (inte översatt till svenska).

också relativt låg, även om myndigheterna strävar efter att åtminstone fördubbla den nuvarande arbetsrelaterade invandringen senast 2030 ⁽¹⁴⁾. Migrationsverkets långsamma behandling av arbetstillståndsansökningar har varit ett återkommande problem som även har tagits upp i Finlands återhämtnings- och resiliensplan. Samtidigt pekade OECD på mer omfattande utmaningar vad gäller systemet för integration av invandrare ⁽¹⁵⁾.

Arbetskraftens andel av Finlands befolkning förväntas minska avsevärt.

Enligt Statistikcentralen var befolkningen i arbetsför ålder som störst 2009. Under 2010-talet minskade befolkningen i arbetsför ålder med 136 000 personer (3,8 %) och fram till 2040 väntas den ha minskat med ytterligare 76 000 personer. Dessutom är det stora skillnader i demografisk utveckling mellan olika regioner eftersom befolkningstillväxten är koncentrerad till huvudstadsregionen, medan vissa andra regioner avfolkas (se bilaga 17). Enligt 2021 års åldrande rapport från Europeiska kommissionen (inte översatt till svenska) är den demografiska försörjningskvoten för äldre (befolkning över 65 år i förhållande till befolkning i arbetsför ålder, dvs. 20–64 år) i Finland bland de högsta i EU, nämligen 38,9 personer över 65 år per 100 personer i åldern 20–64 år. Denna kvot förväntas ligga på en högre nivå än i de nordiska grannländerna under de kommande decennierna. Mellan 2019 och 2030 förväntas den demografiska försörjningskvoten för äldre nå 46,8. Tillgången till tillräckligt kompetent arbetskraft kommer därför att vara en viktig fråga för Finland. Detta kommer att ställa särskilda krav på utvecklingen på arbetsmarknaden, på utbildningssystemet och på den arbetsrelaterade invandringen.

Kostnaderna för en åldrande befolkning påverkar de offentliga finansernas hållbarhet på lång sikt. Befolkningens åldrande medför en strukturell belastning på

de offentliga finanserna, särskilt när det gäller kostnaderna för hälso- och sjukvård och långvarig vård och omsorg samt pensioner ⁽¹⁶⁾. Enligt 2021 års åldrande rapport beräknas den totala kostnaden för åldrandet öka till 26,5 % av BNP år 2019 och till nära 28 % av BNP år 2030. Bortsett från att välfärdssystemet måste kunna ta hand om det växande antalet äldre personer medför den åldrande befolkningen andra ekonomiska utmaningar, t.ex. sysselsättningsgraden för äldre. Trots den senaste tidens positiva trend är sysselsättningsgraden för personer som närmar sig pensionsåldern i Finland lägre än i de nordiska grannländerna. För åldersgruppen 60–64 år är sysselsättningsgraden 56 %, vilket är nästan 5 procentenheter lägre än i Danmark och mer än 10 procentenheter lägre än i Sverige. Den lägre sysselsättningsgraden för äldre kan delvis bero på det faktum att Finland tidigare hade flera möjligheter till förtidspension, dvs. arbetslöshetsförmåner, arbetslöshetspension, invalidpension och förtidspension. År 2017 genomförde Finland en reform av pensionssystemet, där man fasade ut möjligheterna till förtidspension och endast behöll invalidpensionen, den partiella förtidspensionen och arbetslivspensionen. Dessutom har regeringen beslutat om ett antal åtgärder för att öka sysselsättningsgraden för personer över 55 år.

Finansiella sektorn sund, men hushållens skuldsättning hög och räntorna stiger

Banksektorn förblir sund och resilient, men det finns sårbarheter. Inhemska långivare är tillräckligt kapitaliserade och utgör en solid fundering för finansiering av Finlands ekonomi. Andelen nödlidande lån är låg och avtar ytterligare. Trots att Finlands banksektor på det hela taget uppvisar goda resultat, finns det ett antal strukturella

⁽¹⁴⁾ [Roadmap for Education-based and Work-based Immigration 2035 - Valto \(valtioneuvosto.fi\)](#) (inte översatt till svenska).

⁽¹⁵⁾ <https://www.oecd.org/els/mig/Finding-the-Way-Finland.pdf> (inte översatt till svenska).

⁽¹⁶⁾ Finansministeriet uppskattar att med oförändrad ekonomisk politik kommer kostnaden för åldrandet att leda till att den offentliga skuldkvoten överstiger 100 % inom 15 år: *Uudistuva ja kestävä Suomi: Valtiovarainministeriön virkamiespuheenvuoro 2022 - Statsrådet (valtioneuvosto.fi)* (inte översatt till svenska).

sårbarheter, bland annat att man i högre grad än genomsnittet är beroende av marknadsfinansiering och att hushållens skuldsättning är hög. Riskerna för den finansiella stabiliteten är fortsatt begränsade, trots stora internationella exponeringar, särskilt mot länder i Norden och Baltikum. Det finns inga direkta exponeringar mot Ryssland, Ukraina eller Belarus. Banksektorn är starkt exponerad mot fastigheter, och låntagarnas skuldkvot är en av de högsta i EU. Riskerna på bostadsmarknaden kan påverka banksektorn, eftersom både icke-professionella och professionella investerare finansierar en stor del av sina fastighetstransaktioner genom lån (se även bilaga 18).

Generellt sett ger utvecklingen på bostadsmarknaden inte upphov till några större farhågor.

Finländska hushåll har stora skulder och deras skuldkvot ligger fortfarande över såväl försiktighetsriktvärdet som riktvärdet för fundamenta, eftersom omkring en tredjedel av skulden består av bolån. Även om hushållens skuldkvot var stabil under 2022 och de associerade riskerna kan anses vara begränsade, har i stort sett samtliga bolån rörlig ränta, vilket exponerar hushållen mot stigande räntor. De stigande räntorna på bolån har dämpat fastighetsmarknaden i Finland, både för bostäder och för kommersiella fastigheter. På 12-månadersbasis avtog ökningen av bostadspriserna från 4,5 % i slutet av 2021 till 1 % i mitten av 2022. Att hushållen tillfälligt tar färre bolån kommer dock inte att lösa frågan om hushållens skuldsättning. Riskerna med hushållens skuldsättning är begränsade, eftersom hushållen i allmänhet har en motståndskraftig ekonomi, men de bör ändå inte underskattas i ett läge med stigande räntor. För att hantera dessa sårbarheter har de finska myndigheterna bland annat antagit lagstiftning och vidtagit makrotillsynsåtgärder.

Finland gör framsteg med ambitiös grön agenda

Finland har antagit det mest långtgående klimatmålet i EU. Genom den nya klimatlagen, som trädde i kraft 2022,

lagstadgas Finlands mål att vara klimatneutralt senast 2035. Utfasningen av kolanvändningen i Finland senast 2029 fortskrider enligt plan. För att Finland ska kunna uppnå sina klimatmål kommer det dock att krävas fortsatta politiska åtgärder och avsevärda offentliga och privata investeringar. Delvis på grund av ett kallt klimat och långa avstånd är Finlands ekonomi en av de mest energiintensiva i EU (se bilagorna 5 och 9). De sektorer som har störst utsläpp, nämligen energi, industri, transport och byggnader, kommer alla att behöva bidra till att minska Finlands utsläpp av växthusgaser. När det gäller investeringar i förnybar energi utgörs de största flaskhalsarna av långdragna förfaranden för tillstånd och fysisk planering, även om ett tidsbegränsat snabbförfarande för miljö- och vattentillstånd gäller för perioden 2023–2026.

Finland har den näst högsta andelen förnybar energi i sin energimix i EU.

År 2021 var andelen förnybar energi i Finlands energimix 46 % och andelen förnybar energi i elmixen var ännu högre, nämligen 54 %. Det är stor efterfrågan på investeringar i förnybar energi, vilket också framgår av de framgångsrika infordringarna av intresseanmälningar för ny energiteknik och energiinfrastruktur som de finska myndigheterna lanserade inom ramen för återhämtnings- och resiliensplanen. En ökning av kapaciteten för förnybar energi förväntas under de kommande åren, främst i (havsbaserad) vindkraft och andra förnybara energikällor som solenergi. När det gäller diversifieringen av energiimporten i syfte att undvika rysk gas har goda framsteg gjorts: fram till februari 2022 kom ungefär 60 % av Finlands energiimport från Ryssland, medan Statskontoret i mars 2023 rapporterade att nästan alla energiströmmar från Ryssland till Finland hade strypts ⁽¹⁷⁾. Dessutom utgör naturgas endast 6 % av Finlands energimix, vilket innebär att landets beroende av Ryssland var begränsat redan i utgångsläget. I fråga om energiinfrastruktur består

⁽¹⁷⁾ Republiken Finland, Statskontoret: *Statens skuldhäntering 2022*, <https://www.statsskuld.fi/annualreview2022/finlands-ruxit-frigorelsen-fran-rysslands-energi-framjar-energiomvalvningen/>.

Finland har antagit flera kompletterande åtgärder för att mildra följderna av de stigande energipriserna för hushåll och företag. Enligt kommissionens vårprognos 2023 beräknas landets bruttobudgetkostnader uppgå till 0,3 % av BNP 2023 ⁽¹⁹⁾. De flesta åtgärder bevarar inte prissignalen fullt ut och är inte riktade mot de mest sårbara.

Vissa åtgärder minskade de offentliga inkomsterna, bland annat en tidsbegränsad skattecredit för el och en tillfällig sänkning av mervärdesskattesatsen för el till 10 % (mellan december 2022 och april 2023), medan andra åtgärder ökade utgifterna, exempelvis ett tillfälligt ekonomiskt stöd för att täcka hushållens elkostnader och ett tillägg till barnbidraget. Vissa av dessa åtgärder kommer att upphöra 2023 och andra i slutet av 2024.

Finland tillämpar solidaritetsbidraget i enlighet med rådets förordning (EU) 2022/1854 ⁽²⁰⁾.

I syfte att trygga energiförsörjningen införde Finland hösten 2022 en kampanj för att främja energibesparing i tillägg till riktade energieffektivitetsprogram som ökar finansieringen av energirenoveringar och laddstationer för elfordon. En varaktig flytande terminal för flytande naturgas har tillverkats och varit tillgänglig sedan vintern 2022.

utmaningen i det faktum att en stor andel av den förnybara energin genereras i andra regioner än de där den huvudsakligen konsumeras.

Finlands byggnadsbestånd är relativt energieffektivt jämfört med genomsnittet i EU, men för uppvärmning används fortfarande främst fossila bränslen. Finland planerar att fasa ut uppvärmningen med fossil olja senast 2030, men publiceringen av den relevanta handlingsplanen har senarelagts till hösten 2023. Den offentliga budget som är tillgänglig för att byta ut uppvärmningen av bostäder med fossil olja mot en annan form av uppvärmning ökades med 40 miljoner euro under 2022 ⁽¹⁸⁾, men bristen på kompetent arbetskraft och problem i leveranskedjan kan försena ersättningen av uppvärmningssystem baserade på fossil olja.

Finland gör mycket bra ifrån sig när det gäller FN:s mål för hållbar utveckling. Finland uppnår goda resultat i fråga om alla

fyra hållbarhetsdimensionerna (bilaga 1), nämligen miljömässig hållbarhet, rättvisa, produktivitet och makroekonomisk stabilitet. Landet presterar bättre än genomsnittet i EU i fråga om 12 av de 16 mål för hållbar utveckling för vilka det finns tillräckliga uppgifter. Däremot går det sämre i fråga om de mål som är knutna till hållbarhetsmålen 2 (ingen hunger), 11 (hållbara städer och samhällen) och 15 (ekosystem och biologisk mångfald). Finland gör framsteg när det gäller de tre mål för hållbar utveckling där man presterar sämre än genomsnittet i EU: målen 7 (hållbar energi för alla), 12 (ansvarsfull konsumtion och produktion) och 14 (hav och marina resurser).

⁽¹⁹⁾ År 2022 uppgick bruttobudgetkostnaderna för åtgärderna till 0,1 % av BNP. Vissa av de åtgärder som beskrivs i den här faktarutan infördes redan 2022.

⁽²⁰⁾ Dvs. ett obligatoriskt tillfälligt solidaritetsbidrag på minst 33 % av de extraordinära och oväntade vinsterna i företag verksamma inom utvinning av råolja, naturgas och kol samt inom raffinaderisektorerna. Bidraget beräknas på skattepliktig vinst såsom fastställs enligt nationella skatteregler under det räkenskapsår som inleds 2022 och/eller 2023 och som överstiger en ökning på 20 % av den årliga genomsnittliga skattepliktiga vinsten under perioden 2018–2021.

⁽¹⁸⁾ <https://ym.fi/sv/-/tillaggsanslag-pa-40-miljoner-euro-for-utbyte-av-fossil-uppvarmning-ntm-centralens-understod-utvidgas-i-host-till-utbyte-av-uppvarmning-med-naturgas>.

ÅTERHÄMTNINGS- OCH RESILIENSPLANEN GENOMFÖRS

Finlands återhämtnings- och resiliensplan innehåller åtgärder avseende de viktigaste utmaningarna i samband med den gröna och den digitala omställningen, arbetsmarknaden, utbildning och kompetens, forskning och innovation (Foi), konkurrenskraft och hälso- och sjukvård. Planen omfattar 18 reformer och 37 investeringar som har tilldelats bidrag på sammanlagt 1,82 miljarder euro, motsvarande 0,7 % av BNP (se bilaga 3).

Finland håller på att genomföra sin återhämtnings- och resiliensplan. Även om genomförandet generellt sett fortskrider planenligt, har ingen operativ överenskommelse ingåtts mellan kommissionen och Finland och inga betalningsansökningar har heller lämnats in inom ramen för återhämtnings- och resiliensplanen. Åtgärder måste alltså vidtas för att man ska komma ikapp när det gäller det överenskomna tidsschemat för betalningsansökningar. Därför har ännu ingen formell bedömning gjorts av delmålen och målen för 2021 och 2022. I januari 2023 lämnade Finland in en ändring av planen, som godkändes av rådet den 14 mars 2023. Ändringen gjordes i samband med översynen av det högsta ekonomiska bidrag som är tillgängligt för medlemsstaterna inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens. I juni 2022 minskades anslaget till Finland med 263 miljoner euro. Följaktligen minskades finansieringen proportionellt inom planens fyra pelare. I syfte att beakta finansieringen enligt REPowerEU ⁽²¹⁾ planeras ytterligare en ändring av återhämtnings- och resiliensplanen under 2023. Följande mer detaljerade genomgång av de åtgärder som genomförs inom ramen för återhämtnings- och resiliensplanen innebär inte på något sätt att kommissionen formellt

godkänner eller avvisar några betalningsansökningar.

På väg mot koldioxidneutralitet

Finlands återhämtnings- och resiliensplan utgår från landets ambitiösa mål att uppnå koldioxidneutralitet 2035. Hälften av planens finansiella anslag avser den gröna omställningen.

Planen omfattar reformer och investeringsåtgärder som syftar till att minska koldioxidutsläppen i de fyra sektorer som har störst utsläpp, nämligen energi, industri, transport och byggnader. Målet med åtgärderna är att öka produktionen av förnybar energi, fasa ut fossila bränslen i industrin, minska utsläppen från byggnader och främja transportslag med låga utsläpp och nollutsläpp. Andra åtgärder avser utsläppsminskningar, kompetensutveckling och utveckling av ny teknik i sektorer som är relevanta för den gröna omställningen.

Genom den nya klimatlag som trädde i kraft 2022 lagstadgas Finlands mål att vara klimatneutralt senast 2035. De investeringsprogram som ingår i de två första komponenterna av återhämtnings- och resiliensplanen och är avsedda att främja teknik för förnybar energi och relaterad infrastruktur har inletts. För att utöka infrastrukturen för koldioxidsnåla fordon lanserades dessutom ansökningsomgångar för installation av laddare för elfordon och tankstationer för vätgas och urvalet av de sökande har ägt rum.

⁽²¹⁾ Se även bilaga 4.

Förstärkt konkurrenskraft genom digital och grön omställning i kombination med forskning och innovation

Planen omfattar betydande investeringar för att främja digitalisering, forskning, utveckling och innovation (FUI). Åtgärderna bidrar till att stärka FUI-intensiteten, öka de nationella FUI-utgifterna till 4 % av BNP senast 2030 och höja ambitionsnivån när det gäller FUI-verksamheten i enlighet med den nationella färdplan för FUI som antogs våren 2020. Under 2021 och 2022 tillhandahöll Business Finland och Finlands Akademi finansiering till ledande företag, små och medelstora företag samt lokal och regional forskningsinfrastruktur, genom ansökningsomgångar avsedda att främja den gröna omställningen samt investeringar i FoU-infrastruktur för hållbar tillväxt och digitalisering. De utvalda projekten kommer att vara slutförda i slutet av 2025.

Planens övergripande tema är att främja den digitala omställningen. Särskilda åtgärder fokuserar på den digitala infrastrukturen, på att påskynda dataekonomin och digitaliseringen samt på den digitala säkerheten (se även bilaga 13).

När det gäller digital infrastruktur syftar projektet Digirail till att digitalisera järnvägstransporten. Testlaboratoriet inrättades 2022. Dessutom lanserades ett nytt stödprogram för bredband 2022, då den nya lagen om stöd för utbyggnad av bredband trädde i kraft och de första ansökningarna godkändes.

Flera större pågående projekt påskyndar den digitala ekonomin. Finlands program för realtidsekonomi syftar till att främja företagets digitalisering, förbättra den dagliga styrningen och möjliggöra överföring av elektroniska dokument (redovisning, upphandlingsmeddelanden, e-fakturer och digitala kvitton). Tack vare en omfattande kampanj har programmet redan lett till en ökad användning av e-fakturer i företag och kommuner. År 2021 påbörjades dessutom en

vidareutveckling av ett informationssystem för bostadsfastigheter och kommersiella fastigheter. Denna information kommer även att bidra till utvecklingen av det positiva kreditregistret, baserat på en lag som trädde i kraft i augusti 2022.

Utmaningar rörande arbetsmarknad, kompetensutveckling och hälso- och sjukvård

Återhämnings- och resiliensplanen innehåller åtgärder som syftar till att avhjälpa såväl bristen på arbetskraft i nyckelsektorer som den relativt höga arbetslösheten och som därmed bidrar till att genomföra den europeiska pelaren för sociala rättigheter. En viktig åtgärd som lanserades i maj 2022 är den nordiska modellen för arbetskraftsservice. Den innebär, å ena sidan, att arbetslösa personer måste vara mer aktiva i sitt arbetssökande och, å andra sidan, att arbetsförmedlingarna måste ha en mer frekvent och personlig kontakt med de arbetssökande. År 2022 trädde lagen om inrättande av en aktör på övergångsarbetsmarknaden i kraft. Detta offentliga bolag har till uppgift att hjälpa partiellt arbetsföra personer att finna arbete. Dessutom kommer utfasningen av "pensionsslussen" (rätten till extra dagar med arbetslöshetsförmåner för dem som är nära pensionsåldern) mellan 2023 och 2025 att bidra till en ökad tillgång till arbetskraft. Lagen trädde i kraft i början av 2023 och väntas leda till sysselsättning för 8 300 personer fram till slutet av 2029. Genom att förenkla förfarandena för arbetstillstånd och visum för studier bidrar planen till att locka utländsk talang och avhjälpa den brist på kompetens och arbetskraft som råder inom vissa sektorer. I juni 2022 lanserades en expressfil genom vilken uppehållstillstånd för specialsakkunniga och tillväxtföretagare och deras familjer ska beviljas inom 14 dagar. Planen stöder även en ökning av personalen i Navigatorerna som riktar sig till unga, och bidrar därmed till att utvidga rådgivning om utbildning samt social- och hälsovård.

På social- och hälsovårdsområdet syftar planen till att förbättra resiliensen och göra tillgången till tjänster mer jämlik, samt till att öka systemets kostnadseffektivitet.

Planen bidrar till social- och hälsovårdsreformen som innebär en omorganisation där tjänsterna tillhandahålls regionalt inom ramen för 22 nya välfärdsområden ²². Den nya administrativa strukturen blev klar 2022. I januari 2023 överfördes tillhandahållandet av social- och hälsovård från kommunerna till dessa välfärdsområden. De berörda investeringarna syftar till att gradvis minska den eftersläpning som uppstått under pandemin och bidra till genomförandet av garantin för vård inom sju dagar, som innebär att icke-brådskande vård måste tillhandahållas senast sju dagar efter den första bedömningen av vårdbehovet. Lagen om garantin för vård inom sju dagar antogs i januari 2023 och kommer att träda i kraft stegvis och vara helt genomförd i november 2024. Finland strävar efter att uppnå detta mål genom bättre tillgång till och användning av digitala tjänster. Planen omfattar även åtgärder som förbättrar kunskapsbasen inom social- och hälsovården, i syfte att öka social- och hälsovårdssystemets kostnadseffektivitet samt hantera de risker som den åldrande befolkningen utgör för systemet.

Planen främjar även ökad utbildning för och kompetens hos arbetskraften.

Åtgärderna på det här området bidrar till den pågående reformen av kontinuerligt lärande, framför allt genom stöd till den gröna och den digitala omställningen och till underrepresenterade grupper med låg utbildning för att matcha arbetsmarknadens behov. Minst 7 800 personer kommer att delta i utbildningsprogram för att anpassa sig till förändringarna i arbetslivet. Stödet är avsett för projekt om utveckling av gröna och digitala färdigheter samt för kurser för yrkesrådgivare. Minst 600 utbildningsplatser på eftergymnasial nivå kommer att skapas med inriktning på sektorer som har brist på arbetskraft, däribland hälso- och sjukvård och

långvarig vård och omsorg, utbildning, teknik och IKT.

(²²) 21 välfärdsområden och Helsingfors stad ansvarar för att organisera social- och hälsovård och räddningstjänster inom sina respektive områden.

Översikt över de resultat som ska uppnås inom ramen för återhämtnings- och resiliensplanen 2023–2024

- Bidrag ska tilldelas energi- och energiinfrastrukturprojekt samt projekt för utfasning av fossila bränslen inom industrin.
- Handlingsplanen för utfasning av uppvärmning med fossil olja ska offentliggöras.
- Minst 6 400 fler bostäder ska få tillgång till höghastighetsbroadband (100/100 Mbit/s).
- Utbytet av digital affärsinformation i strukturerad form ska vara fullt fungerande (som en del av utvecklingen av realtidsekonomin).
- Allmänheten ska ha tillgång till en digital plattform för civil utbildning i cybersäkerhet.
- Bidrag ska tilldelas utvalda projekt som främjar forskning, utveckling och innovation.
- Minst 600 studieplatser ska skapas på eftergymnasial nivå inom sektorer där det råder brist på arbetskraft.
- Minst 7 800 personer ska delta i utbildningsprogram för att anpassa sig till förändringar i arbetslivet.
- Antalet intervjuer för arbetssökande ska ökas från 1 000 000 till 2 000 000 per år.
- Aktören på övergångsarbetsmarknaden ska inleda sin verksamhet.
- Program som syftar till att förbättra den psykiska hälsan och arbetsförmågan ska utvidgas till att omfatta nya regioner, arbetsplatser och företagshälsovårdsenheter.

KOMMANDE PRIORITERINGAR

Utöver de utmaningar som tas upp i återhämtnings- och resiliensplanen står Finland inför ytterligare utmaningar som inte i tillräcklig utsträckning täcks i planen. Vissa åtgärder infördes nyligen (se bilaga 2 om framstegen med genomförandet av de landsspecifika rekommendationerna), men det krävs fler åtgärder, i synnerhet för att stärka de offentliga finanserna, öka tillgången till hälso- och sjukvård och långvarig vård och omsorg och åtgärda bristen på kompetens och arbetskraft. Dessutom måste det sociala trygghetssystemet omarbetas för att kunna hantera några av Finlands viktigaste sociala och ekonomiska utmaningar. Regeringens långtgående gröna mål gör också att det krävs ökade investeringar i ett flertal sektorer, särskilt med tanke på de relativt ringa finansiella anslagen för Finland inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens (0,7 % av BNP). Hanteringen av dessa utmaningar kommer även att hjälpa Finland vidare på vägen mot de mål för hållbar utveckling som rör hälsa och välbefinnande, hållbar energi för alla, klimatåtgärder samt anständigt arbete och ekonomisk tillväxt.

Finlands offentliga finanser behöver stärkas

Den svaga prognosen för de offentliga finanserna i Finland i kombination med en långsammare ekonomisk tillväxt gör att utgifterna måste begränsas och inkomsterna ökas (se bilaga 19). Den nuvarande strukturen för den offentliga ekonomin i Finland skapades under en tid med mer gynnsamma demografiska och ekonomiska förhållanden. I framtiden räcker emellertid den offentliga sektorns finansieringsbas inte nödvändigtvis till för finansiering av offentliga tjänster, särskilt inte på medellång till lång sikt (se bilaga 21). I ett

tjänstemannainlägg i december 2022 angav Finansministeriet att det krävs betydande anpassningar av utgifter och inkomster – med minst 9 miljarder euro under de två kommande valperioderna på fyra år – för att återföra de offentliga finanserna i en hållbar riktning. Finansministeriet offentliggjorde därför i mars 2023 ⁽²³⁾ en kartläggning av utgifterna i och strukturen för den offentliga ekonomin samt en kartläggning av beskattningen, i vilka det föreslås en rad åtgärder som regeringen kan överväga efter riksdagsvalet i april 2023. Regelbundna utgifts- och strukturöversyner samt översyner av skatteutgifterna kan utgöra underlag för lämpliga politiska alternativ vid konsolidering av de offentliga finanserna ⁽²⁴⁾. Dessa skulle till exempel kunna bidra till att säkerställa kostnadseffektiva reformer av social- och hälsovården och öka den offentliga sektorns inkomster genom att fasa ut reducerade mervärdesskattesatser och se över punktskatter samt energi- och transportskatter.

Utvecklingen av det sociala trygghetssystemet måste fortsätta

Finland har ett effektivt och inkluderande välfärdssystem med en hög nivå av socialt

⁽²³⁾ [Kartläggning av utgifterna i och strukturen för den offentliga ekonomin \(sammanfattning på svenska\)](#), [Kartläggning av beskattningen \(endast ett presentationsblad översatt till svenska\)](#), [Finansministeriets tjänstemannainlägg 2022. Ett reformvänligt och hållbart Finland \(endast ett presentationsblad översatt till svenska\)](#).

⁽²⁴⁾ Kostnader för utformning och genomförande av regelbundna utgiftsöversyner är delvis stödberättigade genom ett projekt som finansieras av EU via instrumentet för tekniskt stöd, vilket förvaltas av Europeiska kommissionen, Generaldirektoratet för stöd för strukturreformer – REFORM.

skydd, men systemet är komplext och medför vissa oönskade incitament. Efter en svag ökning under 2020 sjönk andelen personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning till rekordlåga 14,2 % under 2021. Utgifterna för socialt skydd uppgick till 24,6 % av BNP (2021) och är därmed bland de högsta i EU, vilket generellt sett gör Finland mindre sårbart i fråga om social ojämlikhet (se bilaga 5). De sociala förmånerna minskade fattigdomen med 57,6 % under 2021. Systemet är emellertid inte bara komplext för lagstiftare, utan även för utförande organisationer och förmånstagare. Det finns ett stort antal förmåner som är baserade på olika kriterier, beviljas genom olika förfaranden och tilldelas vid olika tidpunkter. Dessutom tillhandahålls tjänsterna på ett fragmenterat sätt via olika organisationer och myndigheter. Om det fanns möjlighet att kombinera olika förmåner, tjänster och arbetsinkomster på ett mer flexibelt sätt skulle förmånstagare ha större incitament att börja arbeta. Finland har vidtagit åtgärder för att hantera dessa frågor, bland annat infördes inkomstregistret 2019 i syfte att minska byråkratin. Fler sysselsättningsåtgärder har vidtagits för att ge personer utanför arbetskraften incitament att börja arbeta, däribland åtgärder för personer över 55 år, och har varit i kraft sedan januari 2023.

I återhämtnings- och resiliensplanen erinras det om myndigheternas åtagande att fullfölja reformen av systemet för social trygghet. En parlamentarisk kommitté med ett mandat på sju år (2020–2027) fick till uppgift att utarbeta en plan för en långsiktig strukturell och operativ reform av hela det sociala trygghetssystemet. I kommittén för social trygghet sitter ledamöter från samtliga riksdagsgrupper. Dessutom är externa experter samt företrädare för arbetsmarknaden och näringslivsorganisationer permanenta medlemmar av kommittén. Under de första åren tog kommittén fram flera studier för att fastställa vilka de huvudsakliga problemen är i det nuvarande systemet för social trygghet. I en mellanrapport som gavs ut i mars 2023, strax före utgången av valperioden, föreslås att nästa steg i reformprocessen bör vara att harmonisera och konsolidera vissa befintliga förmåner till en enda grundförmån för social

trygghet. I rapporten föreslås vidare att flera studier bör genomföras för att utreda frågorna närmare. Förväntningarna är att det nuvarande systemet genom den planerade reformen ska bli mindre komplext och mer effektivt och flexibelt, så att förmånstagare har större incitament att börja arbeta.

Bristen på arbetskraft och kompetens blir alltmer akut

Bristen på arbetskraft och kompetens hör till de största utmaningar som Finland måste hantera. Medan arbetslöshetsnivån i Finland den senaste tiden har legat något över EU:s genomsnitt, har antalet lediga tjänster ökat snabbt, vilket återspeglar kompetensglappet och bristen på arbetskraft, samt en ökning av antalet deltidskontrakt i många sektorer, däribland vetenskap och teknik, IKT samt social- och hälsovård. Enligt sammanslutningen av teknikbranscher i Finland (Teknologiindustrin rf) behövs det minst 130 000 nya IKT-specialister för att åtgärda den ökade efterfrågan på innovationer och digitalisering av företag. Under andra halvåret 2022 angav 44 % av arbetsgivarna i tjänstesektorn och 39 % av arbetsgivarna i byggindustrin att bristen på arbetskraft var en faktor som begränsade deras verksamhet ⁽²⁵⁾. Åtgärder för omskolning och kompetensutveckling kan hjälpa Finland att nå sitt nationella mål om vuxnas deltagande i lärande senast 2030.

Det krävs ansträngningar för att minska bristen på arbetskraft och kompetens. Det vore berättigat att göra yrken som det råder allvarig brist på mer attraktiva genom att i) göra storskaliga investeringar i kompetensutveckling och omskolning som en del av den gröna och den digitala omställningen och ii) locka utländsk arbetskraft (och även beakta den lägre sysselsättningsgraden för utrikes födda kvinnor jämfört med andra grupper) via det pågående programmet "Talent Boost" (som riktar sig till yrkesarbetare som vill arbeta i

⁽²⁵⁾ Den europeiska konjunkturundersökningen (EU-BCS).

Finland, och även fokuserar på att locka internationella studenter). I den planerade reformen av systemet för social trygghet bör man samtidigt sträva efter att förbättra incitamenten att börja arbeta. Detta bör även hjälpa Finland att nå sitt nationella mål om fattigdomsminskning senast 2030 (se bilaga 14). Vidare skulle arbetsmarknaden och ekonomin i stort gynnas av att åtgärder vidtogs för att få underrepresenterade grupper att utbilda sig eller arbeta. Den stora skillnaden – 12 procentenheter under 2022 – mellan sysselsättningsgraden för utrikes födda och inrikes födda arbetstagare visar att integrationen på arbetsmarknaden är en utmaning. Det är därför relevant att överväga åtgärder liknande dem under programmet "Talent Boost" för att integrera migranter på arbetsmarknaden, inklusive fördrivna personer som flyr från Ukraina.

Stor personalbrist inom vård- och omsorgssektorn

Utmaningarna inom vård- och omsorgssektorn är betydande och beaktas delvis inom ramen för återhämtnings- och resiliensplanen. Även om Finland uppvisar goda resultat i fråga om de flesta sociala indikatorerna, är andelen personer som enligt egen uppgift har icke tillgodosedda vårdbehov fortfarande hög. År 2022 angav 6,5 % av befolkningen i Finland att de hade icke tillgodosedda vårdbehov. Detta är mer än 2021 (4,4 %) då andelen låg betydligt över EU-genomsnittet på 2 %. Väntetiderna för primärvård och specialistvård har varit långa och förvärrades av covid-19-pandemin samt bristen på personal inom social- och hälsovården. När det gäller vård- och omsorgspersonal är antalet yrkesverksamma läkare i Finland lägre än genomsnittet i EU, och medan landet tidigare hade ett högre antal sjukskötare än genomsnittet i EU har bristen på sjukskötare ökat dramatiskt de senaste åren (se även bilaga 16). År 2020 beräknade Finansministeriet att totalt 200 000 personer skulle behöva rekryteras till vård- och omsorgssektorn fram till 2035, varav minst 10 % skulle behöva vara utrikes födda.

Personalbristen är fortfarande ett stort problem. Enligt en nyligen genomförd nationell [Yrkesbarometer](#) ⁽²⁶⁾ råder det brist på arbetskraft i 25 % av de bedömda yrkesgrupperna. Tre fjärdedelar av yrkena i listan över de 15 yrken där rekryteringsbehovet växer tillhör vård- och omsorgssektorn. Sedan början av covid-19-pandemin har sysselsättningen i hälso- och sjukvårdssektorn sjunkit med 6 % i Finland, medan den i genomsnitt ökade med 7 % i EU. Framför allt har bristen på sjukskötare ökat kraftigt. Under första halvåret 2022 fanns det i genomsnitt 8 051 lediga tjänster för sjukskötare och 15 495 lediga tjänster för närvårdare ⁽²⁷⁾. Svårigheterna att locka och behålla personal beror främst på dåliga löner och arbetsvillkor, även om arbetsmarknadens parter i oktober 2022 förhandlade fram ett avtal om löneökningar ⁽²⁸⁾.

Samtidigt som det råder allvarlig personalbrist inom hälso- och sjukvården kräver vissa reformer av social- och hälsovården ytterligare rekrytering. En av dessa reformer är kravet på en stegvis ökning av vårdpersonalen inom långvarig vård och omsorg från 0,5 per patient år 2020 till 0,7 per patient år 2023. Målet sköts upp från april till december 2023 på grund av bristen på arbetskraft. I november 2022 uppskattades behovet av att rekrytera vårdpersonal för att klara ökningen till 0,7 vårdare/patient inom långvarig vård och omsorg uppgå till 2 900 heltidsekvivalenter ⁽²⁹⁾.

Finland genomför en övergripande reform av social- och hälsovården, delvis med stöd av återhämtnings- och resiliensplanen. Reformen väntas förbättra tillgången till och kvaliteten på grundläggande offentlig social- och hälsovård. Samtidigt antogs en lag i januari 2023 som skärper vårdgarantin och förbättrar tillgången till icke-brådskande primärvård, genom att väntetiden

⁽²⁶⁾ [TOP 15 \(ammattibarometri.fi\)](#).

⁽²⁷⁾ [Yrkesbarometern](#)

⁽²⁸⁾ [Sådan är det treåriga SH-avtalet och dess löneprogram \(jhl.fi\)](#)

⁽²⁹⁾ [Personalmängden inom heldygnsomsorgen för äldre ökar, men inom hemvården har klientbesöken och rekryteringen börjat minska – Faktablad – THL.](#)

förkortas till 7 dagar. I oktober 2022 hade 42 % av patienterna i den sämst presterande regionen i norra Finland tillgång till vård inom 7 dagar. I samtliga regioner fanns det patienter som fick vänta i mer än tre månader⁽³⁰⁾. För att kunna hantera obalansen mellan de strängare kraven på sektorn i lagstiftningen och bristen på arbetskraft som kan uppfylla dessa krav behövs ytterligare åtgärder.

I februari 2023 lanserade regeringen en färdplan för att ta itu med personalbristen inom social- och hälsovården⁽³¹⁾. Färdplanen innehåller åtgärder för att i) öka intagningen av studenter på utbildningsprogram för vård- och omsorgssektorn, och ii) reformera ansvarsfördelningen inom området och organisationen av arbetet på arbetsplatserna. Målet är att yrkesutbildad social- och hälsovårdspersonal ska jobba med uppgifter som motsvarar deras utbildning. Följaktligen rekommenderar man i färdplanen att antalet assisterande personal och stödtjänstpersonal ökas. Färdplanen har även till syfte att i) främja internationell rekrytering och arbetsrelaterad invandring, ii) förbättra arbetsförmågan⁽³²⁾ och välbefinnandet på arbetsplatsen och iii) utnyttja tekniska lösningar på ett innovativt sätt.

Brådskande att vända utvecklingen inom utbildning

Sedan 2006 har de genomsnittliga resultaten i OECD:s internationella utvärdering av elevprestationer (Pisa) försämrats (se bilaga 15). Trots att elevernas övergripande prestationer i grundläggande färdigheter fortfarande är hög, har Finlands

indikatorer, framför allt vad gäller läsförståelse, försämrats mest bland de länder som deltar i Pisa. Klyftan när det gäller läsförståelse har ökat sedan Pisa 2009 och har ett nära samband med elevernas socioekonomiska ställning och huruvida de har migrantbakgrund, vilket innebär att mer resurser måste ägnas åt lärande i utbildningssystemet.

Läraryrket blir mindre attraktivt i Finland. Antalet ansökningar för att bli klasslärare har nästan halverats mellan 2013 och 2019. Situationen är särskilt bekymmersam inom förskoleverksamheten och barnomsorgen, där personalbristen är en allvarlig utmaning eftersom antalet barn som deltar förväntas öka. Orsaken kan ses i låga löner, dåliga arbetsvillkor och begränsad intagning till yrket. De finska myndigheterna har vidtagit åtgärder för att komma tillrätta med några av dessa problem genom att höja lärarlönerna inom förskoleverksamheten och barnomsorgen och genom att bygga ut förskolelärarutbildningen med 400 extra studieplatser, varav 10 % med stöd av återhämtnings- och resiliensplanen.

Att andelen unga med högre utbildning är låg har länge varit ett problem i Finland.

Andelen är betydligt lägre än i många andra utvecklade ekonomier inom OECD, inklusive de nordiska grannländerna. Detta beror på att tillgången till studieplatser är mycket begränsad i förhållande till efterfrågan, och den restriktiva antagningen gör att ett stort antal sökande inte får en studieplats. Under 2015–2020 antog universiteten i Finland totalt endast 30 % av de sökande, medan yrkeshögskolorna antog 33 %. Detta är de lägsta andelarna bland de 14 OECD-länder som rapporterade antalet antagna studenter. Regeringen har arbetat med detta i flera år och åtog sig nyligen att öka andelen högskoleutbildade till minst 50 % av åldersgruppen 25–34 år senast 2030 för att möta samhällets behov (*Visionen för högskoleutbildningen och forskningen år 2030*). Antagningsförfarandet för studenter reformerades 2018, men lite är känt om reformens ändamålsenlighet, eftersom de finska myndigheterna fortfarande håller på att

⁽³⁰⁾ [Hoitoonpääsy perusterveydenhuollossa - THL](#) (inte översatt till svenska).

⁽³¹⁾ [Färdplan 2022–2027 – Tryggheten av personalens tillräcklighet och tillgången till arbetskraft inom social- och hälsovården \(valtioneuvosto.fi\)](#) (endast ett presentationsblad översatt till svenska).

⁽³²⁾ Arbetsförmåga omfattar fysisk och psykisk hälsa och förmåga, färdigheter och kunskap, värden samt motivation, ledarskap och arbetsförhållanden (Arbetshälsoinstitutet).

utvärdera den. Enligt OECD ⁽³³⁾ är det relativt låga antalet högskoleutbildade den främsta flaskhalsen när det gäller innovation.

Det krävs en tydlig och långsiktig plan för att öka antalet studerande. Planen bör fokusera på hur antalet studieplatser kan ökas för att möta den aktuella och framtida efterfrågan på kompetens och ge ett tydligt löfte om ytterligare finansiering. Genomförandet av en sådan långsiktig plan skulle kunna omfatta en översyn av det nuvarande systemet för finansiering av högre utbildning, så att finansiella anslag till de kompetensområden som är mest efterfrågade kan prioriteras, samtidigt som utbildningens och forskningens kvalitet garanteras.

Gröna ambitioner måste gå hand i hand med investeringar och kortare tillståndsförfaranden

Återhämtnings- och resiliensplanen fokuserar på att minska växthusgasutsläppen inom fyra viktiga utsläppssektorer, men det krävs ytterligare investeringar för att Finland ska nå sina långtgående klimatmål. Detta gäller samtliga utsläppssektorer, däribland energi, industri, byggnader och transport, och investeringsbehovet är stort för att nå målen om övergripande koldioxidneutralitet. Upphandlingen av den flytande terminal för flytande naturgas som varit tillgänglig sedan vintern 2022 har förstärkt Finlands energitrygghet (se bilaga 7). Utöver detta måste Finland förbättra energitryggheten genom att minska sitt beroende av fossila bränslen. Även om Finland inte längre importerar rysk gas är en av de två kärnkraftverken helt och hållet beroende av ryskt bränsle, vilket läggs till den utmaning som EU:s beroende av rysk energi utgör.

Långa tillståndsförfaranden och andra förfaranden riskerar att kväva investeringar i förnybar energi. Även om Finland redan har en stor andel förnybar energi i sin energimix (se bilaga 6) förväntas den planerade ökningen av förnybar energi för att uppfylla målet att uppnå koldioxidneutralitet senast 2035 kräva stora investeringar i, och en ändamålsenlig styrning av, nätinфраstruktur. En förenkling av tillståndsförfarandena för anläggningar för förnybar energi, genom att i första hand undanröja hinder i de administrativa förfarandena, skulle kunna påskynda genomförandet av investeringar. Det finns indikationer på att de höga energipriserna har lett till att industrin, däribland den kemiska industrin, har ökat sina investeringar i energieffektiv teknik. Finland skulle kunna skapa sig en stark och konkurrenskraftig bas genom att med förnybar energi tillverka produkter för ren teknik med högt mervärde, men då måste tillståndssystemet främja innovativ teknik. Starka sammanlänknings mellan Finland och grannländerna krävs för att säkerställa en välfungerande elmarknad i hela området och för att öka den beräknade andelen förnybar energi i energimixen.

De åtgärder som ingår i färdplanen för fossilfri transport måste genomföras i god tid för att Finland ska kunna nå sitt mål om att senast 2030 minska utsläppen från transporter med 50 % jämfört med 2005. Till följd av oväntat höga försäljningssiffror för elfordon i Finland under 2021 och 2022 har regeringen höjt sitt mål för andelen elfordon i fordonsbeståndet. För att elfordon ska kunna användas utanför de mest tätbefolkade områdena måste det dock finnas ett nätverk med laddstationer över hela landet. Med tanke på de långa avstånden och de glest befolkade områdena i vissa regioner är det osannolikt att investeringarna kommer att ske på marknadsvillkor. Nätöverföringskapaciteten och marktillgången skulle kunna begränsa en ytterligare spridning av elfordon, särskilt elektrifieringen av tunga fordon. De ytterligare investeringsbehoven i transportsektorn omfattar en förbättring av effektiviteten i kollektivtrafiksystemet, där investeringarna varit otillräckliga under pandemin, och elektrifiering av järnvägsnätet.

⁽³³⁾ OECD (2022), OECD Economic Surveys: Finland 2022, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/516252a7-en> (inte översatt till svenska).

Samtidigt har transportnätet ett stort och ökande behov av underhåll

I samband med den gröna omställningen har bristen på arbetskraft i viktiga sektorer ökat på senare år. Denna brist är kopplad till bristen på relevant kompetens, vilket skapar flaskhalsar i omställningen till en klimatneutral ekonomi. År 2022 rapporterade Finland brist på arbetskraft inom 37 yrken som kräver särskild kompetens eller kunskap i samband med den gröna omställningen, bland annat isoleringsmontörer, civilingenjörer samt rörmokare och rörinstallatörer ⁽³⁴⁾. Vakansgraden ökade i alla viktiga sektorer, bland annat byggindustrin (1,4 % år 2015 till 2,5 % år 2021) och tillverkningsindustrin (från 1,2 % år 2015 till 1,4 % år 2021). I båda dessa sektorer ligger vakansgraden under genomsnittet i EU på 3,6 % respektive 1,9 % år 2021 ⁽³⁵⁾. År 2022 angavs att bristen på arbetskraft var en faktor som begränsade produktionen inom tillverkningsindustrin (för 24,4 % av företagen) och byggindustrin (för 35,5 % av företagen) ⁽³⁶⁾. Kompetensutveckling och omskolning för den gröna omställningen, även för dem som berörs mest, och främjande av en inkluderande arbetsmarknad är nödvändiga politiska medel som påskyndar omställningen till klimatneutralitet och säkerställer att den sker på ett rättvist sätt (se bilaga 8).

Finland fortsätter att underprestera vad gäller vissa aspekter av den cirkulära ekonomin och främst i fråga om

materialanvändning. Finland har det största materialfotavtrycket i hela EU-27, nämligen 34 ton per person 2020, jämfört med genomsnittet i EU-27 på 13,7 ton per person. Resursproduktiviteten i Finland är också den fjärde lägsta i EU, med 1 köpkraftsstandard per kilo jämfört med genomsnittet i EU-27 på 2,3 år 2021. Vad gäller graden av cirkulär materialanvändning är landet det tredje sämsta (2 % av allt material). Finland gjorde stora ansträngningar att minska deponeringsgraden under senare år, men gjorde detta genom att öka förbränningskapaciteten (63 % av allt kommunalt avfall som behandlades under 2021). Totalt sett ökade det kommunal avfallet mellan 2016 och 2021 från 504 kg per person till 609 kg per person. Detta tyder på att Finlands ekonomiska tillväxt ännu inte är frikopplad från avfallsgenerering (se bilaga 9).

⁽³⁴⁾ Uppgifterna om bristen på arbetskraft är baserade på *EURES Report on labour shortages and surpluses 2022*, Europeiska arbetsmyndigheten (2023) (inte översatt till svenska). Nationella myndigheter rapporterar i ett frågeformulär på grundval av administrativa data och andra källor som lämnas av de nationella samordningskontoren för Eures (länderna har olika definitioner av brist, vilket gör att uppgifterna inte kan jämföras mellan länder och att de täcker många olika sektorer). Kraven på kompetens och kunskap är baserade på Esco-taxonomin (europeisk klassificering av färdigheter, kvalifikationer och yrken) om kompetenser för den gröna omställningen (för yrken enligt Iscos fyrsiffriga nivå, 436 totalt). Exempelen har valts på grundval av sina "grönhets-poäng" och relevanta sektorer.

⁽³⁵⁾ Eurostat (JVS_A_RATE_R2).

⁽³⁶⁾ EU:s konjunkturundersökning (EU-BCS).

VIKTIGA RESULTAT

Målet för de åtgärder i Finlands återhämtnings- och resiliensplan som syftar till att ta itu med ett antal av Finlands strukturella utmaningar är att

- bidra till att utsläppen av växthusgaser i de mest relevanta sektorerna minskar, genom reformer och investeringar,
- öka tillgången till höghastighetsbredband och därmed reformera ramen för kontinuerligt lärande och främja digitala färdigheter,
- investera i forskning, utveckling och innovation,
- främja initiativ för att avhjälpa bristen på arbetskraft och kompetens i Finland och ta itu med den strukturella arbetslösheten.

Finland bör fortsätta genomförandet av den ändrade återhämtnings- och resiliensplanen och utan dröjsmål slutföra REPowerEU-kapitlet så att det snabbt kan börja genomföras.

Utöver reformerna och investeringarna i återhämtnings- och resiliensplanen skulle Finland vinna på att

- vidta åtgärder för att stärka de offentliga finanserna, bland annat genom regelbundna översyner av utgifter och strukturer, samt översyner av skatteutgifter,
- genomföra social- och hälsovårdsreformen och säkerställa att dess syften uppnås, nämligen att lika tillgång till tjänster erbjuds i högre grad och att kostnadseffektiviteten ökar inom vård- och omsorgssektorn,
- avhjälpa bristen på arbetskraft och kompetens, i synnerhet för att främja den gröna och den digitala omställningen och

förbättra tjänsteutbudet inom vård- och omsorgssektorn,

- reformera systemet för social trygghet för att öka de sociala förmånernas effektivitet, öka incitamenten till arbete och stödja de offentliga finansernas hållbarhet på lång sikt för att därigenom mildra effekterna av en åldrande befolkning,
- säkerställa ett mer stödjande system för grundutbildning av god kvalitet, öka antalet studenter inom högre utbildning för att tillgodose det nuvarande och framtida kompetensbehovet samt stärka humankapitalet, det sociala kapitalet och innovationerna för att öka produktiviteten,
- främja ytterligare investeringar i syfte att säkerställa framsteg mot målet om koldioxidneutralitet senast 2035, särskilt vad gäller förnybar energi och hållbara transporter, påskynda övergången till en cirkulär ekonomi och stärka markanvändningssektorns förmåga till koldioxidupptag,
- påskynda tillståndsförfarandena och miljöförfarandena för att säkerställa att investeringar i förnybar energi genomförs i god tid.

BILAGOR

Övergripande indikatorer	26
Bilaga 1: Målen för hållbar utveckling	26
Bilaga 2: Framsteg med genomförandet av de landsspecifika rekommendationerna	28
Bilaga 3: Återhämtnings- och resiliensplanen – en översikt	31
Bilaga 4: Andra EU-instrument för återhämtning och tillväxt	34
Bilaga 5: Resiliens	37
Miljömässig hållbarhet	39
Bilaga 6: Den europeiska gröna given	39
Bilaga 7: Energisäkerhet och överkomliga priser	45
Bilaga 8: Rättvis omställning till klimatneutralitet	51
Produktivitet	54
Bilaga 9: Resursproduktivitet, effektivitet och cirkularitet	54
Bilaga 10: Digital omställning	57
Bilaga 11: Innovation	60
Bilaga 12: Industrin och den inre marknaden	63
Bilaga 13: Offentlig förvaltning	67
Rättvisa	69
Bilaga 14: Utmaningar i fråga om sysselsättning, kompetens och socialpolitik mot bakgrund av den europeiska pelaren för sociala rättigheter	69
Bilaga 15: Utbildning	72
Bilaga 16: Hälso- och sjukvårdssystem	75
Bilaga 17: Ekonomiska och sociala resultat på regional nivå	78
Makroekonomisk stabilitet	81
Bilaga 18: Viktiga utvecklingstendenser inom finanssektorn	81
Bilaga 19: Skatter	83
Bilaga 20: Tabell med ekonomiska och finansiella indikatorer	85
Bilaga 21: Skuldihållbarhetsanalys	86

TABELLER

A2.1. Sammanfattande tabell över 2019–2022 års landsspecifika rekommendationer	29
--	----

A3.1.	De viktigaste inslagen i Finlands återhämtnings- och resiliensplan	31
A5.1.	Resiliensindexen sammanfattar läget inom alla dimensioner och områden i resultattavlan för resiliens	37
A6.1.	Indikatorer som mäter framsteg med den europeiska gröna given ur ett makroekonomiskt perspektiv	43
A7.1.	Nyckelindikatorer för energi	49
A8.1.	Nyckelindikatorer för en rättvis omställning i Finland	52
A9.1.	Övergripande och systemiska indikatorer på cirkularitet	55
A10.1.	Viktiga mål för det digitala decenniet som övervakas med Desi-indikatorer	59
A11.1.	Nyckelindikatorer för innovation	62
A12.1.	Industrin och den inre marknaden	66
A13.1.	Indikatorer för offentlig förvaltning	68
A14.1.	Den sociala resultattavlan för Finland	69
A14.2.	Översikt över målen för sysselsättning, kompetens och fattigdomsminskning 2030 i Finland	59
A15.1.	Mål på EU-nivå och andra kontextuella indikatorer inom den strategiska ramen för det europeiska utbildningsområdet	74
A16.1.	Nyckelindikatorer för hälsa	76
A17.1.	Urval av indikatorer på regional nivå – Finland	79
A18.1.	Indikatorer på finansiell sundhet	82
A19.1.	Skatteindikatorer	83
A20.1.	Ekonomiska och finansiella nyckelindikatorer	85
A21.1.	Skuldållbarhetsanalys – Finland	88
A21.2.	Färgdiagram över riskerna för de offentliga finansernas hållbarhet – Finland	88

DIAGRAM

A1.1.	Finlands framsteg mot målen för hållbar utveckling under de senaste fem åren	26
A2.1.	Finlands framsteg med 2019–2022 års landsspecifika rekommendationer (2023 års europeiska planeringstermin)	28
A3.1.	Andel av medel från faciliteten för återhämtning och resiliens som bidrar till varje politisk pelare	32
A3.2.	Totalt utbetalt bidragsbelopp via faciliteten för återhämtning och resiliens	32
A3.3.	Lägesbild av delmål och mål	33
A4.1.	Sammanhållningspolitiska fonder 2021–2027 i Finland: budget per fond	34
A4.2.	Synergier mellan de sammanhållningspolitiska fonderna och faciliteten för återhämtning och resiliens med dess sex pelare i Finland	34
A4.3.	De sammanhållningspolitiska fondernas bidrag till målen för hållbar utveckling under 2014–2020 och 2021–2027 i Finland	35
A6.1.	Växthusgasutsläpp från de sektorer som omfattas av ansvarsfördelning, miljoner ton koldioxidekvivalenter, 2005–2021	39
A6.2.	Energimix (överst) och elmix (underst) 2021	40
A6.3.	Behov av miljöinvesteringar och nuvarande investeringar per år, 2014–2020	41
A7.1.	Andel av gasförbrukningen per sektor, 2021	45
A7.2.	Gasförbrukning per industrisektor, 2021 (% av den totala gasförbrukningen inom industrin)	45
A7.3.	Finlands energipriser i detaljhandeln för industrin (överst) och hushållen (underst)	46
A7.4.	Patentfamiljer inom energiunionens FoU-prioriteringar	48
A8.1.	Utmaningar när det gäller en rättvis omställning i Finland	51
A8.2.	Energiprisernas fördelningseffekter på grund av stigande energitgifter (2021–2023)	53
A9.1.	Trend i materialanvändning	54
A9.2.	Behandling av kommunalt avfall	55
A11.1.	FoU-intensitet i % av BNP, 2021	60
A12.1.	Företagsklimat och drivkrafter för konkurrenskraft	63
A12.2.	Produktivitet per sektor	64
A12.3.	Total faktorproduktivitet	64
A13.1.	Konsekvensanalys av lagstiftningen – Finland	67
A13.2.	Efterhandsutvärdering av lagstiftningen – Finland	67
A15.1.	Medelvärde i läsförståelse i Pisaundersökningen, utveckling 2003–2018	72
A16.1.	Förväntad livslängd, år	75
A16.2.	Förväntad ökning av offentliga utgifter för hälso- och sjukvård 2019–2070	75
A17.1.	BNP per capita (2010) och BNP-tillväxt (2011–2020) i Finland	78
A17.2.	Arbetsproduktivitet i Finland	78
A18.1.	Kreditillväxt	81
A19.1.	Skatteintäkter för olika skattetyper i procent av den totala beskattningen	84
A19.2.	Skattekil för ensamförsörjare och andraförsörjare i procent av de totala arbetskostnaderna, 2022	84

Faktaruta 1: Energipolitiken i Finland	8
Faktaruta 2: Översikt över de resultat som ska uppnås inom ramen för återhämtnings- och resiliensplanen 2023-2024	13

KARTOR

A17.1. Index för regional konkurrenskraft 2022	79
--	----

ÖVERGRIPANDE INDIKATORER

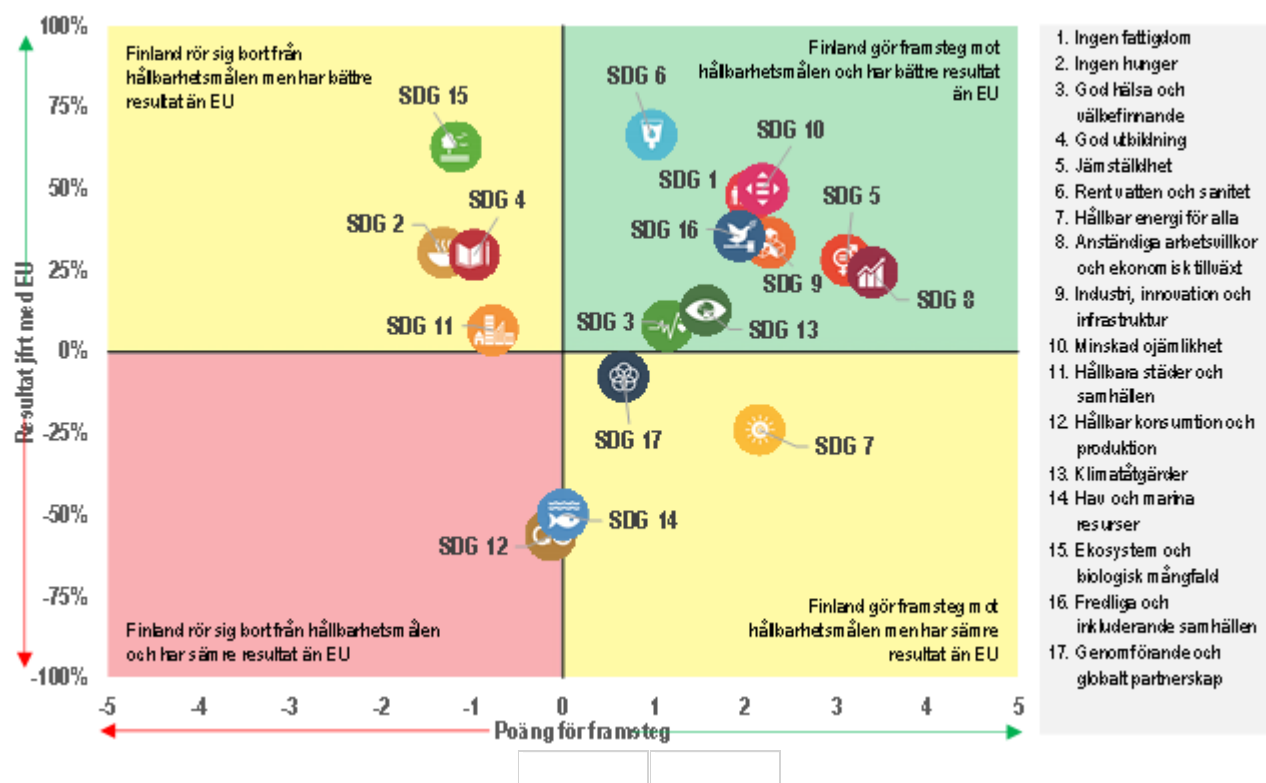
BILAGA 1: MÅLEN FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

Denna bilaga innehåller en bedömning av Finlands framsteg mot målen för hållbar utveckling med avseende på de fyra dimensionerna av konkurrenskraftig hållbarhet. De 17 målen för hållbar utveckling och de tillhörande indikatorerna utgör en policyram inom FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling. Syftet är att avskaffa alla former av fattigdom, bekämpa ojämlikheter, hantera klimatförändringar och miljökrisen och samtidigt se till att ingen lämnas utanför. EU och dess medlemsstater har förbundit sig att följa detta historiska globala ramavtal och spela en aktiv roll för att maximera framstegen mot målen för hållbar utveckling. Diagrammet nedan bygger på de indikatorer som EU har fastställt för att övervaka framstegen mot målen för hållbar utveckling i ett EU-sammanhang.

Även om det går bättre för Finland i fråga

om de flesta indikatorer för **miljömässig hållbarhet**, är resultaten fortfarande under EU-genomsnittet i fråga om mål 7 (hållbar energi för alla), 12 (ansvarsfull konsumtion och produktion) och 14 (hav och marina resurser). Samtidigt går det sämre i fråga om hållbarhetsmålen 2 (ingen hunger), 11 (hållbara städer och samhällen) och 15 (ekosystem och biologisk mångfald). Andelen personer med fetma i Finland (mål 2) ligger över EU-genomsnittet (20,9 % i åldersgruppen över 18 år jämfört med 16,5 % i EU) efter att ha ökat från 18,3 % år 2014 till 20,9 % år 2019. När det gäller mål 15 (ekosystem och biologisk mångfald) har skogsarealens andel av den totala landarealen i Finland minskat från 71,3 % år 2015 till 69,9 % år 2018. Positivt är däremot att det går allt bättre för Finland när det gäller målen 9 (hållbar industri, innovationer och infrastruktur) och 13 (bekämpa klimatförändringarna). Dessutom börjar Finland

Diagram A1.1: Finlands framsteg mot målen för hållbar utveckling under de senaste fem åren

Detaljerade dataset om de olika målen för hållbar utveckling finns i den årliga Eurostat-rapporten *Sustainable development in the European Union* (inte översatt till svenska). För omfattande landsspecifika uppgifter om medlemsstaternas kortsiktiga framsteg se *Key findings - Sustainable development indicators - Eurostat* (europa.eu) (inte översatt till svenska). Statusen för vart och ett av målen för hållbar utveckling i ett land fås fram genom att aggregera samtliga indikatorer för det specifika målet och jämföra med genomsnittet i EU. En hög status innebär inte att landet är nära att nå ett visst mål för hållbar utveckling, utan att landet ligger bättre till än genomsnittet i EU. Poängen för framsteg är ett absolut mått baserat på indikatorernas utveckling under de senaste fem åren. Beräkningen tar inte hänsyn till några målvärden, eftersom de flesta mål i EU-politiken endast gäller på EU-nivå. Beroende på tillgången till uppgifter om varje mål visas inte alla 17 mål för hållbar utveckling för alla länder.

Källa: Eurostat, uppgifterna uppdaterades senast i början av april 2023, förutom indikatorerna i EU:s arbetskraftsundersökning som offentliggjordes den 27 april 2023. Uppgifterna avser huvudsakligen perioden 2016–2021 eller 2017–2022.

närma sig EU:s genomsnitt i fråga om målen 7 (hållbar energi för alla), 12 (hållbar konsumtion och produktion) och 14 (hav och marina resurser). Finland har ökat andelen förnybar energi i den slutliga energianvändningen (brutto) (mål 7) från 38,9 % år 2016 till 43,1 % år 2021, samtidigt som energiimportberoendet minskade från 47,9 % år 2015 till 42 % år 2020. Den första pelaren i återhämtnings- och resiliensplanen avser investeringar i ren energi (mål 7), utfasning av fossila bränslen i industrin (mål 9) och biologisk mångfald (målen 14 och 15). När det gäller reformer kan nämnas att klimatlagen trädde i kraft 2022 (mål 13).

Det går bra för Finland i fråga om de indikatorer som avser rättvisa (målen 1, 3, 4, 5, 8, och 10) och gör framsteg i fråga om mål 7 (hållbar energi för alla). Finland gör bra ifrån sig i fråga om indikatorn för personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning (mål 1: 14,2 % av befolkningen 2021, jämfört med 16,5 % år 2016 och genomsnittet i EU på 21,7 % år 2021) och indikatorn för rökning (mål 3: 15 % av befolkningsgruppen över 15 år 2020 jämfört med 19 % år 2014 och genomsnittet i EU på 25 % år 2020). Dessutom har deltagandet i förskoleverksamhet förbättrats i Finland (mål 4: 90,9 % år 2020 jämfört med 79,8 % år 2015), skillnaden i sysselsättning mellan kvinnor och män (mål 5: 2 % år 2021 jämfört med 3,2 % år 2016 och genomsnittet i EU på 10,8 % år 2021) och sysselsättningsgraden (mål 8: 76,8 % år 2021 jämfört med 72,4 % år 2016 och genomsnittet i EU på 73,1 % år 2021). Återhämtnings- och resiliensplanen innehåller åtgärder som stöder den pågående reformen av social- och hälsovården och långvarig vård och omsorg i syfte att förbättra statusen för hälsa och välbefinnande i del P4C1 (social- och hälsovårdstjänster).

Det går bra för Finland i fråga om samtliga mål om produktivitet (målen 4, 8 och 9). Jämfört med EU-genomsnittet (53,9 %) uppvisar Finland mycket goda resultat när det gäller digitala färdigheter och 79,2 % av alla vuxna hade grundläggande digitala färdigheter 2021 (mål 4). På senare år har andelen långtidsarbetslösa i Finland sjunkit till 1,8 % år 2021 från 2,9 % år 2016 (mål 8). Trots att Finland ökat utgifterna för FoU från 2,72 % av BNP år 2016 till 2,98 % år 2021 ligger man fortfarande under toppnoteringen från 2009 på 3,73 % och det nationella målet på 4 % av BNP (mål 9). I återhämtnings- och resiliensplanen ingår åtgärder som syftar till att

förbättra Finlands produktivitet genom att öka utgifterna för forskning, utveckling och innovation i form av finansieringspaket för den gröna och den digitala omställningen, främst planens delar P3C3 (forskningsinfrastruktur) och P3C4 (stärka konkurrenskraften).

Finland visar upp bra resultat när det gäller de indikatorer som avser makroekonomisk stabilitet (målen 8 och 16), men behöver fortfarande komma ikapp när det gäller mål 17, om man jämför landets resultat med EU:s. I Finland ökade BNP i fasta priser per capita från 35 330 euro 2016 till 37 240 euro 2021 (mål 8). Det går bra för Finland i fråga om rättssystemets oberoende och korruptionsindexet (mål 16). Landet avlägsnar sig dock från målet om offentligt utvecklingsbistånd (mål 17), eftersom BNP minskade med 0,55 % år 2015 till 0,47 % år 2020, vilket ska jämföras med att genomsnittet i EU ökade från 0,42 % till 0,5 % under samma period.

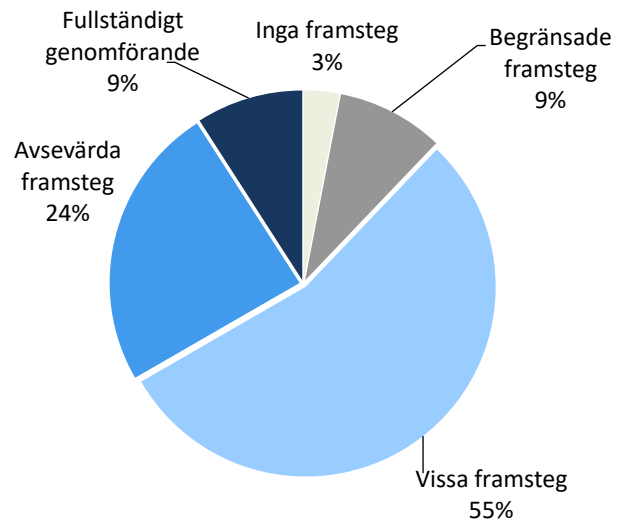
Målen för hållbar utveckling utgör en övergripande ram och eventuella kopplingar till relevanta mål förklaras därför, eller illustreras med ikoner, i de övriga bilagorna.

BILAGA 2: FRAMSTEG MED GENOMFÖRANDET AV DE LANDSSPECIFIKA REKOMMENDATIONERNA

Kommissionen har bedömt 2019–2022 års landsspecifika rekommendationer ⁽³⁷⁾ som har riktats till Finland inom ramen för den europeiska planeringsterminen. Dessa rekommendationer avser många olika politikområden som rör 11 av de 17 målen för hållbar utveckling (se bilagorna 1 och 3). Vid bedömningen har man beaktat de politiska åtgärder som Finland har vidtagit hittills ⁽³⁸⁾ samt av de åtaganden som görs i återhämtnings- och resiliensplanen ³⁹. I detta skede av genomförandet av återhämtnings- och resiliensplanen har "vissa framsteg" noterats för 88 % av de landsspecifika rekommendationerna med inriktning på strukturella frågor från perioden 2019–2022, medan "begränsade framsteg" har noterats för 9 % (se diagram A2.1). Allteftersom arbetet med att genomföra återhämtnings- och resiliensplanen fortskrider väntas betydande framsteg göras vad gäller rekommendationerna i strukturella frågor.

Diagram A2.1: **Finlands framsteg med 2019–2022 års landsspecifika rekommendationer (2023 års europeiska planeringstermin)**

Källa: Europeiska kommissionen.

⁽³⁷⁾ De landsspecifika rekommendationerna 2022: [EUR-Lex - 32022H0901\(26\) – SV – EUR-Lex \(europa.eu\)](#).

De landsspecifika rekommendationerna 2021: [EUR-Lex - 32021H0729\(27\) – SV – EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

De landsspecifika rekommendationerna 2020: [EUR-Lex - 32020H0826\(26\) – SV – EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

De landsspecifika rekommendationerna 2019: [EUR-Lex - 32019H0905\(26\) – SV – EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

⁽³⁸⁾ Omfattar politiska åtgärder som rapporterats inom ramen för det nationella reformprogrammet och faciliteten för återhämtning och resiliens (halvårsvis rapportering om framstegen med att genomföra delmål och mål på grundval av bedömningen av betalningsansökningar).

⁽³⁹⁾ Medlemsstaterna uppmanades att på ett effektivt sätt genomföra alla eller en stor del av de relevanta landsspecifika rekommendationer som utfärdats av rådet 2019 och 2020 i sina återhämtnings- och resiliensplaner. I den bedömning av de landsspecifika rekommendationerna som presenteras här beaktas genomförandet av de åtgärder som ingår i återhämtnings- och resiliensplanen och dem som vidtagits utanför återhämtnings- och resiliensplanen vid tidpunkten för bedömningen. Åtgärder som fastställs i bilagan till rådets antagna genomförandebeslut om godkännande av bedömningen av återhämtnings- och resiliensplanen och som ännu inte har antagits eller genomförts, men som anses ha tillkännagivits på ett trovärdigt sätt i linje med metoden för bedömning av landsspecifika rekommendationer, bedöms ha uppfyllt nivån för "begränsade framsteg". När dessa åtgärder väl har genomförts kan de leda till "vissa/betydande framsteg" eller "fullständigt genomförande", beroende på deras relevans.

Tabell A2.1: **Sammanfattande tabell över 2019–2022 års landsspecifika rekommendationer**

Finland	Bedömning i maj 2023*	Åtgärder i återhämtnings- och resiliensplanen enligt rekommendationerna t.o.m. 2026**	Relevanta mål för hållbar utveckling (SDG)
Rekommendation 1 2019	Vissa framsteg		
Säkerställa att de primära offentliga nettoutgifternas nominella ökning inte överstiger 1,9 % under 2020, vilket motsvarar en årlig strukturell anpassning på 0,5 % av BNP.	Inte längre relevant	Inte tillämpligt	SDG 8, 16
Skapa mer kostnadseffektiva social- och hälsovårdstjänster som alla har tillgång till.	Vissa framsteg	Relevanta åtgärder planerade från 2021, 2023, 2024 och 2025	SDG 3, 8, 16
Rekommendation 2 2019	Vissa framsteg		
Förbättra incitamenten att arbeta	Vissa framsteg	Relevanta åtgärder planerade från 2022, 2023, 2024 och 2025	SDG 8
och stärka kompetens	Vissa framsteg	Relevanta åtgärder planerade från 2021, 2022, 2023, 2024 och 2025	SDG 4
och aktiv inkludering, särskilt genom välintegrerade tjänster för arbetslösa och personer utanför arbetskraften.	Avsevärda framsteg	Relevanta åtgärder planerade från 2022, 2023, 2024 och 2025	SDG 8
Rekommendation 3 2019	Vissa framsteg		
Inrikta den investeringsrelaterade ekonomiska politiken på forskning och innovation, med beaktande av regionala skillnader.	Avsevärda framsteg	Relevanta åtgärder planerade från 2021, 2022, 2023, 2025 och 2026	SDG 9, 10, 11
Inrikta den investeringsrelaterade ekonomiska politiken på energiomställning och minskade koldioxidutsläpp, med beaktande av regionala skillnader.	Vissa framsteg	Relevanta åtgärder planerade från 2021, 2022, 2023, 2024, 2025 och 2026	SDG 7, 9, 10, 11, 13
och inrikta den investeringsrelaterade ekonomiska politiken på hållbara transporter, med beaktande av regionala skillnader.	Vissa framsteg	Relevant åtgärd planerad från 2022, 2024 och 2026	SDG 10, 11
Rekommendation 4 2019	Vissa framsteg		
Skärpa övervakningen av hushållens skuldsättning,	Avsevärda framsteg	Relevant åtgärd planerad från 2023, 2025 och 2026	SDG 8
och inrätta ett kreditregistersystem.	Vissa framsteg	Relevant åtgärd planerad från 2023, 2025 och 2026	SDG 8
Rekommendation 1 2020	Vissa framsteg		
Vidta alla nödvändiga åtgärder, i enlighet med den allmänna undantagsklausulen i stabilitets- och tillväxtpakten, för att effektivt hantera covid-19-pandemin, upprätthålla ekonomin och stödja den påföljande återhämtningen. När de ekonomiska förhållandena medger det, driva en finanspolitik som syftar till att nå en återhållsam offentligfinansiell ställning på medellång sikt och säkerställa en hållbar skuldsättning, samtidigt som investeringarna ökas.	Inte längre relevant	Inte tillämpligt	SDG 8, 16
Lösa bristen på vårdpersonal för att stärka hälso- och sjukvårdssystemets resiliens	Vissa framsteg	Relevant åtgärd planerad från 2021, 2022 och 2023	SDG 3
och förbättra tillgången till sociala tjänster och hälso- och sjukvårdstjänster.	Vissa framsteg	Relevant åtgärd planerad från 2021, 2023, 2024 och 2025	SDG 3
Rekommendation 2 2020	Vissa framsteg		
Stärka åtgärder som stödjer sysselsättningen och	Vissa framsteg	Relevant åtgärd planerad från 2021, 2022, 2023, 2024 och 2025	SDG 8
främjar aktiva arbetsmarknadsåtgärder.	Vissa framsteg	Relevant åtgärd planerad från 2022, 2023, 2024 och 2025	SDG 4
Rekommendation 3 2020	Vissa framsteg		
Vidta åtgärder för att tillföra likviditet till realekonomin, särskilt till små och medelstora företag.	Fullständigt genomförande	Relevant åtgärd planerad från 2021, 2022, 2023, 2024, 2025 och 2026	SDG 8, 9
Tidigarelägga mogna offentliga investeringsprojekt och	Fullständigt genomförande		SDG 8, 16
främja privata investeringar för att stödja den ekonomiska återhämtningen.	Fullständigt genomförande		SDG 8, 9
Inrikta investeringarna på den gröna och digitala omställningen, särskilt ren och effektiv produktion och användning av energi,	Vissa framsteg	Relevant åtgärd planerad från 2021, 2022, 2023, 2025 och 2026	SDG 7, 9, 13
hållbar och effektiv infrastruktur	Begränsade framsteg	Relevant åtgärd planerad från 2021, 2022, 2023, 2024, 2025 och 2026	SDG 7, 9, 11, 13
samt forskning och innovation.	Vissa framsteg	Relevant åtgärd planerad från 2021, 2022, 2023, 2025 och 2026	SDG 9
Rekommendation 4 2020	Begränsade framsteg		
Säkerställa effektiv tillsyn och kontroll av efterlevnaden av regelverket för bekämpning av penningtvätt.	Begränsade framsteg	Relevant åtgärd planerad från 2025 och 2026	SDG 8, 16

(Fortsättning på nästa sida)

Tabell (fortsättning)

Rekommendation 1 2021	Vissa framsteg		
Under 2022 vidmakthålla en stödjande finanspolitisk inriktning som beaktar den impuls som ges genom faciliteten för återhämtning och resiliens samt upprätthålla nationellt finansierade investeringar.	Avsevärda framsteg	Inte tillämpligt	SDG 8, 16
När de ekonomiska förhållandena så medger, bedriva en finanspolitik som syftar till att på medellång sikt uppnå ett betryggande läge i de offentliga finanserna och säkerställa offentligfinansiell hållbarhet.	Avsevärda framsteg	Inte tillämpligt	SDG 8, 16
men samtidigt öka investeringarna för att främja tillväxtpotentialen. Ägna särskild uppmärksamhet åt de offentliga finansernas sammansättning, på såväl inkomst- som utgiftssidan av budgeten, och åt budgetåtgärdernas kvalitet, för att säkerställa en hållbar och inkluderande återhämtning. Prioritera hållbara och tillväxträmjande investeringar, särskilt investeringar som stöder den gröna och den digitala omställningen.	Vissa framsteg	Inte tillämpligt	SDG 8, 16
Prioritera finanspolitiska strukturreformer som bidrar till finansieringen av politiska prioriteringar och till långsiktigt hållbara offentliga finanser, inbegripet, i förekommande fall, genom att förbättra täckningen, tillräckligheten och hållbarheten hos hälso- och sjukvårdssystem samt sociala trygghetssystem för alla.	Vissa framsteg	Inte tillämpligt	SDG 8, 16
Rekommendation 1 2022	Vissa framsteg		
Under 2023: säkerställa att ökningen i nationellt finansierade primära löpande utgifter är förenlig med en totalt sett neutral politik, med beaktande av fortsatt tillfälligt och riktat stöd till hushåll och företag som är de mest utsatta vad gäller energiprisökningar och till människor som flyr från Ukraina. Vara redo att justera löpande utgifter efter det aktuella läget.	Inga framsteg	Inte tillämpligt	SDG 8, 16
Öka de offentliga investeringarna i den gröna och den digitala omställningen och i fråga om energisäkerhet ta hänsyn till REPowerEU-initiativet, däribland genom att utnyttja faciliteten för återhämtning och resiliens och andra unionsmedel.	Avsevärda framsteg	Inte tillämpligt	SDG 8, 16
För perioden efter 2023: bedriva en finanspolitik som syftar till att på medellång sikt uppnå ett betryggande läge i de offentliga finanserna.	Avsevärda framsteg	Inte tillämpligt	SDG 8, 16
Lägga fram politiska förslag för reformen av systemet för social trygghet som syftar till att öka de sociala förmånernas ändamålsenlighet, öka incitamenten till arbete och stödja de offentliga finansernas hållbarhet på lång sikt.	Begränsade framsteg		SDG 1, 2, 10
Rekommendation 2 2022			
Fortsätta med genomförandet av återhämtnings- och resiliensplanen, i linje med de delmål och mål som ingår i rådets genomförandebeslut av den 29 oktober 2021.	Genomförandet av planen övervakas genom bedömningar av ansökningar om utbetalningar inom ramen för planen, och rapporter offentliggörs två gånger per år om uppnåendet av delmål och mål. Detta ska återspeglas i landsrapporterna.		
Fortsätta med genomförandet av det överenskomna sammanhållningspolitiska programmet för 2021–2027 för Finland, och snabbt slutföra förhandlingarna med kommissionen om de sammanhållningspolitiska programdokumenten för 2021–2027 för Åland och Fonden för en rättvis omställning med målet att påbörja genomförandet av dem.	Framstegen avseende de sammanhållningspolitiska programdokumenten övervakas inom ramen för EU:s sammanhållningspolitik.		
Rekommendation 3 2022	Vissa framsteg		
Minska beroendet av fossila bränslen överlag och diversifiera importen av fossila bränslen.	Vissa framsteg	Relevanta åtgärder planerade från 2021, 2022, 2023, 2024, 2025 och 2026	SDG 7, 9, 13
Påskynda införandet av förnybara energikällor, däribland genom att ytterligare effektivisera tillståndsförförandena,	Vissa framsteg	Relevanta åtgärder planerade från 2021, 2022, 2023 och 2026	SDG 7, 8, 9, 13
och stimulera investeringar i utfasningen av fossila bränslen i industrin	Vissa framsteg	Relevanta åtgärder planerade från 2021, 2022, 2023, 2024, 2025 och 2026	SDG 7, 9, 13
och inom transportsektorn, vilket inbegriper elektrifiering inom transportsektorn.	Avsevärda framsteg	Relevanta åtgärder planerade från 2021, 2022, 2023, 2024, 2025 och 2026	SDG 11
Utveckla energiinfrastruktur för att öka försörjningstryggheten.	Vissa framsteg	Relevanta åtgärder planerade från 2021, 2022, 2023, 2024, 2025 och 2026	SDG 7, 9, 13

Anmärkning:

* Se fotnot ⁽³⁹⁾.

** De åtgärder inom ramen för återhämtnings- och resiliensplanen som ingår i denna tabell bidrar till genomförandet av de landsspecifika rekommendationerna. Det krävs dock ytterligare åtgärder, utöver planen, för att genomföra rekommendationerna fullt ut och hantera de underliggande utmaningarna. Bland de åtgärder som är markerade med "genomförs" ingår endast sådana åtgärder som omfattas av de betalningsansökningar enligt faciliteten för återhämtning och resiliens som lämnats in och som Europeiska kommissionen har bedömt positivt.

Källa: Europeiska kommissionen.

Faciliteten för återhämtning och resiliens är grundstenen i EU:s insatser för att stödja återhämtningen efter covid-19-pandemin, påskynda den gröna och den digitala omställningen och öka resiliensen mot framtida kriser. Faciliteten för återhämtning och resiliens bidrar även till att uppnå målen för en hållbar utveckling och följa upp de landsspecifika rekommendationerna (se bilaga 2). Finland lämnade in en första återhämtnings- och resiliensplan den 27 maj 2021. Kommissionens positiva bedömning den 4 oktober 2021 och rådets godkännande den 29 oktober 2021 banade väg för utbetalning av 2,1 miljarder euro i bidrag via faciliteten för återhämtning och resiliens under perioden 2021–2026.

Sedan förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens trädde i kraft och de nationella planerna för återhämtning och resiliens bedömdes har den geopolitiska och ekonomiska utvecklingen lett till omfattande störningar i hela EU. För att medlemsstaterna ska kunna hantera dessa störningar på ett ändamålsenligt sätt tillåter (den anpassade) förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens dem att ändra sina planer för återhämtning och resiliens av olika skäl. Dessutom uppdaterades det högsta ekonomiska bidraget för Finland den 30 juni 2022 till 1,82 miljarder euro i bidrag, i enlighet med artikel 11.2 i förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens.

minskades med 263 miljoner euro. Följaktligen minskade Finland finansieringen inom planens fyra pelare proportionellt. Nedskränkningarna berörde 20 åtgärder i planen.

Hittills har 271 miljoner euro betalats ut till Finland via faciliteten för återhämtning och resiliens. Den 21 januari 2022 betalade kommissionen ut 271 miljoner euro till Finland som förfinansiering, vilket motsvarar 13 % av det ursprungliga finansiella anslaget.

Finlands framsteg med genomförandet av sin plan redovisas i resultattavlan för återhämtning och resiliens ⁽⁴⁰⁾. Resultattavlan ger även en tydlig översikt över de framsteg som gjorts med att genomföra faciliteten i sin helhet. Diagrammen nedan visar nuläget vad gäller de delmål och mål som Finland ska uppnå och som kommissionen sedan ska bedöma som på ett tillfredsställande sätt fullgjorda.

Tabell A3.1: **De viktigaste inslagen i Finlands återhämtnings- och resiliensplan**

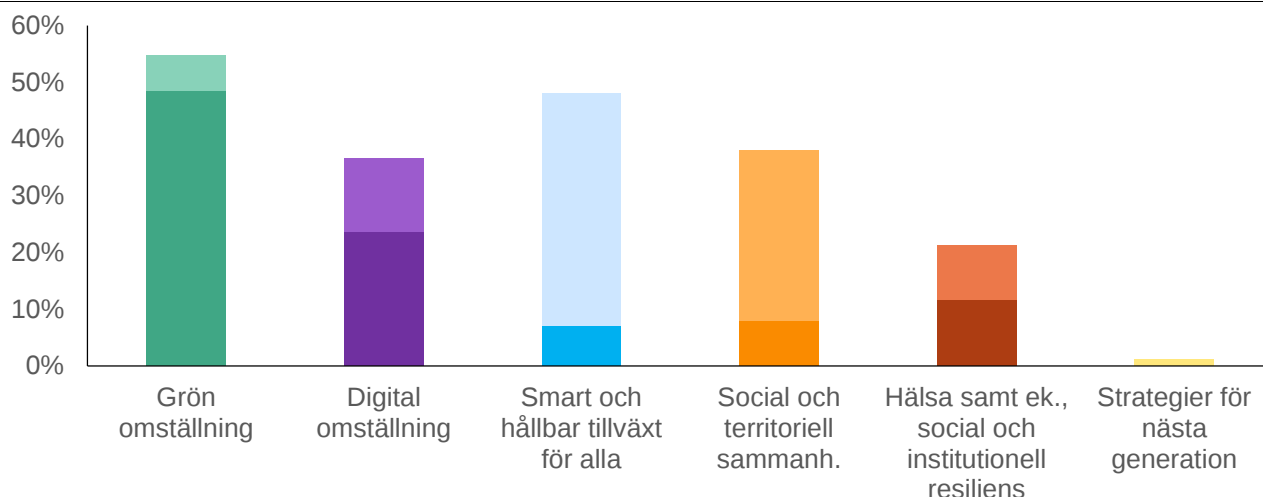
Aktuell plan	
Tillämpningsområde	Ändrad plan (artikel 18)
Rådets genomförandebeslut	14 mars 2023
Total tilldelning	1,82 miljarder EUR i bidrag (0,7 % av BNP)
Investeringar och reformer	37 investeringar och 18 reformer
Totalt antal delmål och mål	131

Källa: Europeiska kommissionen.

Mot denna bakgrund lämnade Finland den 26 januari 2023 in en ändrad återhämtnings- och resiliensplan till kommissionen som tog hänsyn till det uppdaterade högsta ekonomiska bidraget, i enlighet med artikel 18 i förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens. Anslaget till Finland

⁽⁴⁰⁾ https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/country_overview.html

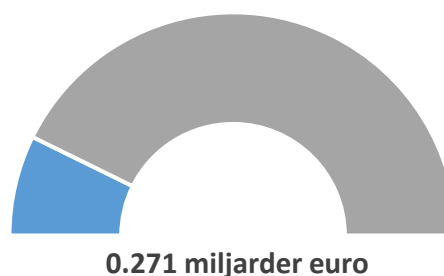
Diagram A3.1: **Andel av medel från faciliteten för återhämtning och resiliens som bidrar till varje politisk pelare**

Anmärkning: Varje åtgärd bidrar till två policyområden i de sex pelarna, vilket innebär att det totala bidraget till alla pelare som visas i detta diagram uppgår till 200 % av den beräknade kostnaden för återhämtnings- och resiliensplanen. Den nedre delen motsvarar beloppet för den primära pelaren, och den övre delen motsvarar beloppet för den sekundära pelaren.

Källa: Resultattavlan för återhämtning och resiliens, https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/country_overview.html.

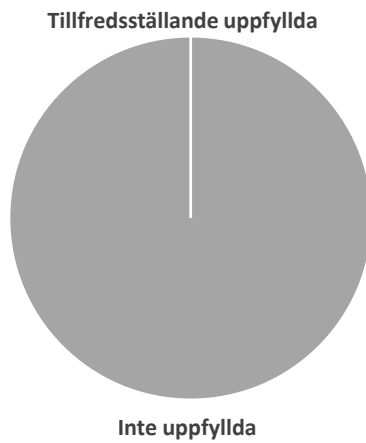
Diagram A3.2: **Totalt utbetalat bidragsbelopp via faciliteten för återhämtning och resiliens**

Anmärkning: Detta diagram visar det bidragsbelopp som hittills har betalats ut via faciliteten för återhämtning och resiliens. Bidrag är en icke återbetalningspliktig form av ekonomiskt stöd. Det totala bidragsbelopp som ges till varje medlemsstat fastställs med hjälp av en fördelningsnyckel och den beräknade totala kostnaden för respektive återhämtnings- och resiliensplan.

Källa: Resultattavlan för återhämtning och resiliens, https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/country_overview.html.

Diagram A3.3: **Lägesbild av delmål och mål**

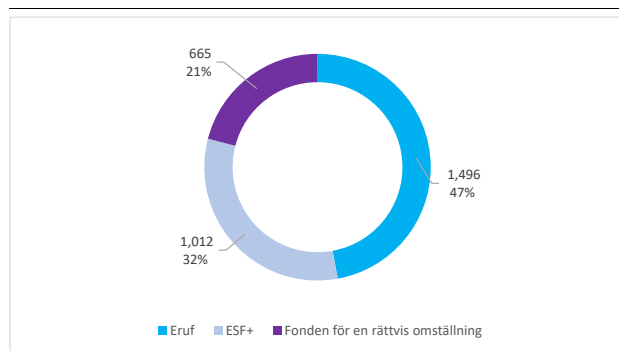
Detta diagram visar andelen delmål och mål som uppfyllts på ett tillfredsställande sätt. Ett delmål eller mål anses vara uppfyllt på ett tillfredsställande sätt så snart en medlemsstat har lämnat in belägg till kommissionen för att man har uppnått delmålet eller målet och kommissionen har gjort en positiv bedömning i ett genomförandebeslut.

Källa: Resultattavlan för återhämtning och resiliens, https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/country_overview.html.

EU:s budget på över 1,2 biljoner euro för 2021–2027 är avsedd att genomföra EU:s viktigaste prioriteringar. Investeringarna i sammanhållningspolitiken uppgår till 392 miljarder euro för EU som helhet och utgör närmare en tredjedel av den totala EU-budgeten, inklusive investeringar på omkring 48 miljarder euro i målen för REPowerEU.

Diagram A4.1: **Sammanhållningspolitiska fonder 2021–2027 i Finland: budget per fond**

(1) Miljoner euro i löpande priser, procentandel av totalt belopp, (totalt belopp, både nationell finansiering och EU-finansiering ingår)

Källa: Europeiska kommissionen, plattformen för öppna data för sammanhållningspolitiken.

Under 2021–2027 kommer 877 miljoner euro ur de sammanhållningspolitiska fonderna ⁽⁴¹⁾ att investeras i den gröna omställningen och 168 miljoner euro i den digitala omställningen som en del av Finlands totala anslag på 3,2 miljarder euro. Medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) ⁽⁴²⁾ kommer framför allt att användas till att förbättra FoU och innovation i linje med regionala strategier för smart specialisering, utnyttja digitaliseringen och små och medelstora företags tillväxt samt påskynda miljöanpassningen av ekonomin genom att främja energieffektivitet, anpassning till klimatförändringarna och resurseffektivitet. Närmare 11 000 företag kommer att få stöd. Aktiveringsåtgärder som förbättrar projektansökningarnas kvalitet bör ges särskild uppmärksamhet. Fonden för en rättvis omställning (FRO) kommer att investera i diversifieringen av regionala ekonomier samt i omskolning och kompetensutveckling av arbetskraften i de regioner som påverkas mest av omställningen från

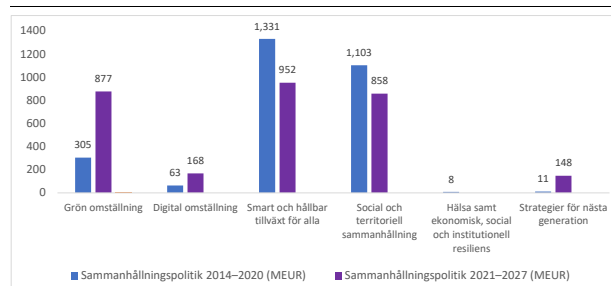
⁽⁴¹⁾ Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf), Europeiska socialfonden+ (ESF+), Fonden för en rättvis omställning (FRO) och Interreg, se [plattformen för öppna data för sammanhållningspolitiken](#).

⁽⁴²⁾ Förväntade resultat med 2021–2027 års Eruf-program.

torv till renare energikällor. Med hjälp av FRO kommer Finland att kunna fullgöra sitt åtagande att halvera torvens andel i energimixen senast 2030. Medel ur Europeiska socialfonden+ (ESF+) kommer att användas till att främja vuxenlärande, omskolning och kompetensutveckling samt sysselsättning genom investeringar på närmare 365 miljoner euro, varav 64 miljoner euro är öronmärkta för utveckling av grön kompetens och gröna jobb och 38 miljoner euro för utveckling av digitala färdigheter.

Av de investeringar som nämns ovan kommer 184 miljoner euro att investeras i enlighet med målen för REPowerEU. Detta är utöver de 162 miljarder euro som har avsatts till REPowerEU i 2014–2020 års budget. Av dessa medel går 184 miljoner euro (2021–2027) och 153 miljoner euro (2014–2020) till ökad energieffektivitet och 9 miljoner euro (2014–2020) till förnybar energi, lagring och smarta nät.

Diagram A4.2: **Synergier mellan de sammanhållningspolitiska fonderna och faciliteten för återhämtning och resiliens med dess sex pelare i Finland**

(1) Miljoner euro i löpande priser, (totalt belopp, både nationell finansiering och EU-finansiering ingår)

Källa: Europeiska kommissionen.

Finland har tillgång till ett belopp på 1,5 miljarder euro ur de sammanhållningspolitiska fonderna (2014–2020) ⁽⁴³⁾ med en utnyttjandegrad på 84 % ⁽⁴⁴⁾. Den totala investeringen, nationell finansiering medräknad, uppgår till 2,9 miljarder euro – omkring 0,2 % av BNP för perioden 2014–2020.

⁽⁴³⁾ De sammanhållningspolitiska fonderna omfattar Eruf och ESF. Enligt "N+3-regeln" måste de medel som avsatts för åren 2014–2020 användas senast 2023. React-EU ingår i alla siffror. Datakälla: [Plattformen för öppna data för sammanhållningspolitiken](#).

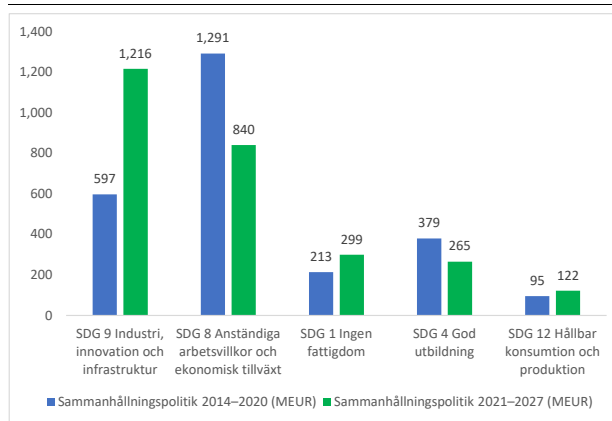
⁽⁴⁴⁾ EU:s utbetalningar genom sammanhållningspolitiken 2014–2020 per medlemsstat uppdateras dagligen på [plattformen för öppna data för sammanhållningspolitiken](#).

Finland fortsätter att dra nytta av flexibiliteten inom sammanhållningspolitiken för att främja återhämtningen, öka konvergensen och ge nödvändigt stöd till regionerna efter covid-19-pandemin.

Instrumentet för återhämtningsstöd för sammanhållning och till Europas regioner (React-EU) ⁽⁴⁵⁾ inom ramen för Next Generation EU ger Finland 171 miljoner euro utöver anslaget för sammanhållningspolitiken för perioden 2014–2020. React-EU finansierade fler än 1 400 projekt som avsåg digitalisering, den gröna ekonomin och personalresurser. Över 1 000 utvalda företag fick stöd och förväntningarna är att närmare 8 500 nya arbetstillfällen kommer att skapas. De projekt som gäller personalresurser är avsedda att stärka arbetstagares, företags och entreprenörers förmåga att anpassa sig till den digitala ekonomin. Inom ramen för Safe (Supporting Affordable Energy, stöd till energi till en rimlig kostnad) kan Finland även använda de sammanhållningspolitiska fonderna för 2014–2020 till att stödja utsatta hushåll och företag som är särskilt drabbade av de höga energipriserna och till att bevara arbetstillfällen.

Under de båda perioderna 2014–2020 och 2021–2027 har de sammanhållningspolitiska fonderna bidragit väsentlig till målen för hållbar utveckling. Dessa fonder stöder 11 av de 17 målen för hållbar utveckling, däribland mål 9 (hållbar industri, innovationer och infrastruktur) och mål 8 (anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt) ⁽⁴⁶⁾.

Diagram A4.3: **De sammanhållningspolitiska fondernas bidrag till målen för hållbar utveckling under 2014–2020 och 2021–2027 i Finland**

(1) De fem största bidragen till målen för hållbar utveckling i miljoner euro i löpande priser

Källa: Europeiska kommissionen.

Övriga EU-fonder ställer betydande resurser till Finlands förfogande. Den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) tillhandahöll 8 miljarder euro i perioden 2014–2022 och kommer att ge Finland 4,4 miljarder euro i perioden 2023–2027. De två fonderna inom den gemensamma jordbrukspolitiken (Europeiska garantifonden för jordbruket och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling) bidrar till den europeiska gröna given genom att trygga en långsiktig livsmedelsförsörjning. De främjar social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet och innovation inom jordbruket och i landsbygdsområden i samordning med övriga EU-fonder. Europeiska havs- och fiskerifonden ställde 74 miljoner euro till Finlands förfogande under 2014–2020 och Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden tillhandahåller 71,8 miljoner euro under 2021–2027.

Finland gynnas även av andra EU-program, framför allt Fonden för ett sammanlänkat Europa, som under sin andra period (2021–2027) hittills har avsatt 101 miljoner euro för 13 särskilda projekt om strategiska transportnät. Hittills har dessutom Horisont Europa tilldelat finländska aktörer inom forskning och innovation närmare 332 miljoner euro, medan Horisont 2020 öronmärkte 1,5 miljarder euro under den förra programperioden. Lånefaciliteten för den offentliga sektorn inrättades under mekanismen för en rättvis omställning, och genom den ställer kommissionen 35,3 miljoner euro i form av bidrag till förfogande för projekt i Finland under perioden 2021–2027. Bidragen ska kombineras med lån

⁽⁴⁵⁾ Uppgifter om anslagen inom ramen för React-EU finns på plattformen för öppna data för sammanhållningspolitiken.

⁽⁴⁶⁾ Andra EU-fonder bidrar också till genomförandet av målen för hållbar utveckling. Under perioden 2014–2022 bidrog både Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden.

från EIB och stödja offentliga organs investeringar i regioner som får stöd för en rättvis omställning.

Instrumentet för tekniskt stöd hjälper Finland att utforma och genomföra tillväxtfrämjande reformer och att genomföra återhämtnings- och resiliensplanen. Finland har mottagit stöd sedan 2019. Stödet har exempelvis avsett kapacitetsuppbyggnad för föregripande innovation i beslutsfattandet, integration av migranter i samhället, till exempel i kulturlivet och det sociala livet, arbetsmarknadsåtgärder och flerspråkighet, snabbare tillståndsförfaranden för förnybar energi och riktlinjer om principen om att inte orsaka betydande skada i syfte att främja genomförandet av den gröna omställningen ⁽⁴⁷⁾.

⁽⁴⁷⁾ [Faktablad per land om reformstöd.](#)

I denna bilaga beskrivs den relativa resiliensen och sårbarheterna i Finland med hjälp av kommissionens resultattavlor för resiliens⁽⁴⁸⁾. Resultattavlorna för resiliens omfattar 124 kvantitativa indikatorer och ger en allmän bild av medlemsstaternas förmåga att göra framsteg inom fyra sammanlänkade dimensioner: den sociala och ekonomiska, den gröna, den digitala och den geopolitiska dimensionen. Indikatorerna visar vilka sårbarheter⁽⁴⁹⁾ och kapaciteter⁽⁵⁰⁾ som kan öka i betydelse, både när det gäller att klara av de pågående omställningarna och för att hantera eventuella kriser i framtiden. På så sätt hjälper resultattavlorna för resiliens till att identifiera områden som bör analyseras ytterligare i syfte att bygga starkare och mer resilienta ekonomier och samhällen. Dessa sammanfattas i tabell A5.1 som syntetiska resiliensindex som visar den övergripande relativa situationen för var och en av de fyra dimensionerna och deras delområden för Finland och EU-27⁽⁵¹⁾.

Resiliensindikatorerna i resultattavlan för resiliens visar att Finland generellt sett är mindre sårbart än genomsnittet i EU. Finland uppvisar låg sårbarhet inom resultattavlans sociala och ekonomiska dimension, måttlig till låg sårbarhet i dess digitala dimension samt måttlig sårbarhet inom den gröna och den geopolitiska dimensionen. Sårbarheten ligger över EU:s genomsnitt på områdena "finansiell globalisering", "cybersäkerhet" och "råvaru- och energiförsörjning" (på grund av det begränsade antalet leverantörer av basmetaller och energibärare). Finland är mindre sårbart på samtliga områden inom den ekonomiska och sociala dimensionen och på vissa områden inom den digitala dimensionen,

exempelvis digitaliseringen av den personliga och offentliga sfären⁽⁵²⁾.

Tabell A5.1: Resiliensindexen sammanfattar läget inom alla dimensioner och områden i resultattavlan för resiliens

Dimension/område	Sårbarheter		Kapacitet	
	FI	EU-27	FI	EU-27
Social och ekonomisk				
Ojämlikhet och sociala verkningar till följd av omställningarna				
Hälsa, utbildning och arbete				
Ekonomisk stabilitet och hållbarhet				
Grön				
Begränsning av klimatförändringar och klimatanpassning				
Hållbar användning av resurser				
Ekosystem, biologisk mångfald, hållbart jordbruk				
Digital				
Digital, privatpersoner				
Digital, industrin				
Digital, offentlig sektor				
Cybersäkerhet				
Geopolitisk				
Råvaru- och energiförsörjning				
Värdekedjor och handel				
Finansiell globalisering				
Trygghet och demografi				

Sårbarhetsindex

Hög

Medelhög

Medel

Medellåg

Låg

Ej tillgänglig

Kapacitetsindex

Hög

Medelhög

Medel

Medellåg

Låg

Ej tillgänglig

(1) Uppgifterna avser 2021 och EU-27 anger värdet för hela EU. Det finns inga tillgängliga uppgifter om sårbarheterna för EU-27 vad gäller området "värdekedjor och handel", eftersom de omfattar mått på partnerkoncentrationen som inte är jämförbara med värden på medlemsstatsnivå.

Källa: JRC Resilience Dashboards - Europeiska kommissionen.

Jämfört med genomsnittet i EU uppvisar Finland en i stort sett jämförbar men ändå något högre kapacitetsnivå vad gäller samtliga indikatorer i resultattavlan för resiliens. Resiliensen är generellt hög inom den sociala och ekonomiska dimensionen och den digitala dimensionen, måttlig till hög i den gröna dimensionen och måttlig i den geopolitiska dimensionen. Finlands kapacitet ligger på en nivå över genomsnittet på de flesta områden inom den ekonomiska och sociala dimensionen och på samtliga områden inom den digitala dimensionen

⁽⁴⁸⁾ För närmare uppgifter se https://ec.europa.eu/info/strategy/strategic-planning/strategic-foresight/2020-strategic-foresight-report/resilience-dashboards_en; se även *Strategisk framsynsrapport 2020*, COM(2020) 493 final.

⁽⁴⁹⁾ En sårbarhet är något som kan förvärra de negativa konsekvenserna av kriser och omställningar, eller något som kan hindra uppnåendet av långsiktiga strategiska mål.

⁽⁵⁰⁾ En kapacitet är en grundförutsättning eller förmåga att hantera kriser och strukturella förändringar samt att styra omställningar.

⁽⁵¹⁾ Denna bilaga har samband med bilaga 1 om mål för hållbar utveckling, bilaga 6 om den gröna given, bilaga 8 om en rättvis omställning till klimatneutralitet, bilaga 9 om resursproduktivitet, effektivitet och cirkularitet, bilaga 10 om den digitala omställningen och bilaga 14 om den europeiska pelaren för sociala rättigheter.

⁽⁵²⁾ Exempelvis är Finland, jämfört med EU och andra länder, minst sårbart vad gäller personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning, förhållandet mellan övre och undre inkomstkventil, skillnad i sysselsättning mellan kvinnor och män, företag utan IKT-utbildningsprogram och personer som inte har tillgång till digitala offentliga tjänster.

(⁵³), men även på områdena "ekosystem, biologisk mångfald och hållbart jordbruk" samt "värdekedjor och handel". Det finns anledning att förbättra kapaciteten jämfört med nivån i EU på området för "hållbar resursanvändning", där Finland släpar efter EU, framför allt på grund av landets relativt låga resurs- och energiproduktivitet och den låga graden av cirkulär materialanvändning.

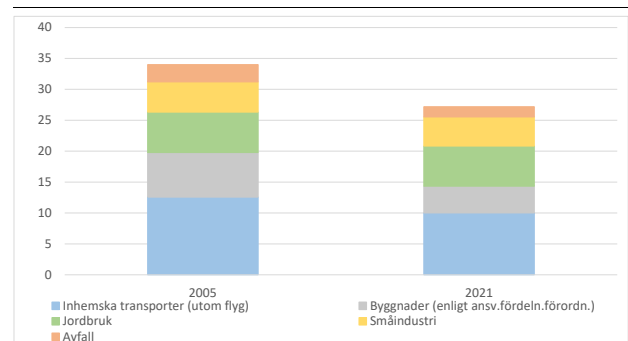
(⁵³) Detta beror på sociala transfereringar, som i hög grad minskar fattigdomen, och de betydande utgifterna för utbildning, hälso- och sjukvård samt socialt skydd, men även på låga standardiserade dödstal för hälsopolitiskt åtgärdbar och sjukvårdsrelaterad åtgärdbar dödlighet och god digital kompetens hos både vuxna och unga.

Finlands gröna omställning kräver fortsatta åtgärder på flera områden, t.ex. att främja energieffektivitet och återställa naturliga kolsänkor. Genomförandet av den europeiska gröna given är på god väg i Finland. I denna bilaga ges en lägesbild av de viktiga berörda områdena. ⁽⁵⁴⁾

Finland har ännu inte fastställt alla klimatpolitiska åtgärder som landet behöver genomföra för att nå sitt klimatmål för 2030 för de sektorer som omfattas av förordningen om ansvarsfördelning⁽⁵⁵⁾. Uppgifterna för 2021 om utsläpp av växthusgaser inom dessa sektorer förväntas visa att Finland genererade mindre utsläpp än sina årliga utsläppstilldelningar ⁽⁵⁶⁾. Med de nuvarande politiska åtgärderna i Finland förväntas dessa utsläpp minska med 31 % i förhållande till 2005 års nivåer fram till 2030, medan de ytterligare åtgärder som har lagts fram skulle minska utsläppen med 34 %. Denna minskning är inte tillräcklig för att nå ens det ansvarsfördelningsmål som gällde innan målet höjdes för att uppfylla EU:s 55 %-mål, och än mindre Finlands nya mål

att minska utsläppen med 50 % ⁽⁵⁷⁾. I den reviderade återhämtnings- och resiliensplanen har Finland anslagit hälften av sina bidrag från faciliteten för återhämtning och resiliens till viktiga reformer och investeringar för att uppnå klimatmålen ⁽⁵⁸⁾. Finland har ett eget klimatmål om att uppnå koldioxidneutralitet senast 2035. I juli 2022 trädde en ny klimatlag i kraft, med mål för att minska växthusgasutsläppen. Baserat på rekommendationerna från dess klimatpanel består målen av minskningar på 60 % senast 2030, 80 % senast 2040 och minst 90 %, med sikte på 95 %, senast 2050 jämfört med 1990 års nivåer. Markanvändningssektorn ingår också i lagen.

Diagram A6.1: **Växthusgasutsläpp från de sektorer som omfattas av ansvarsfördelning, miljoner ton koldioxidekvivalenter, 2005–2021**

Källa: Europeiska miljöbyrån.

⁽⁵⁴⁾ Översikten i denna bilaga kompletteras av de uppgifter som ges i bilaga 7 om energitrygghet och mer överkomliga priser, bilaga 8 om en rättvis omställning till klimatneutralitet och miljömässig hållbarhet, bilaga 9 om resursproduktivitet, effektivitet och cirkularitet, bilaga 11 om innovation och bilaga 19 om beskattning.

⁽⁵⁵⁾ Medlemsstaternas mål för växthusgasutsläpp för 2030 ("ansvarsfördelningsmål") höjdes genom förordning (EU) 2023/857 (förordningen om ansvarsfördelning) om ändring av förordning (EU) 2018/842, i syfte att anpassa åtgärderna inom de berörda sektorerna till det mål som ska nås på EU-nivå avseende minskningar av växthusgasutsläpp inom hela ekonomin på minst 55 % jämfört med 1990 års nivåer. I förordningen fastställs nationella mål för sektorer som inte omfattas av EU:s nuvarande utsläppshandelssystem, särskilt byggnader (värme och kyla), vägtransport, jordbruk, avfall och små industrier. Utsläpp som omfattas av EU:s utsläppshandelssystem och förordningen om ansvarsfördelning kompletteras genom nettoupptag inom markanvändningssektorn, som regleras genom förordning (EU) 2018/841 (förordningen om markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk, LULUCF-förordningen), ändrad genom förordning (EU) 2023/839.

⁽⁵⁶⁾ Finlands årliga utsläppstilldelningar för 2021 uppgick till cirka 29,0 miljoner ton koldioxidekvivalenter, medan landets ungefärliga utsläpp 2021 uppgick till 27,2 miljoner ton (se Europeiska kommissionen, *Påskynda omställningen till klimatneutralitet för säkerhet och välstånd i Europa Lägesrapport om EU:s klimatåtgärder för 2022*, SWD(2022)343).

Markanvändningssektorns försämrade kapacitet för nettokoldioxidupptag har lett till att Finland har halkat efter med avseende på sitt mål för koldioxidupptag 2030. Nettoupptagen har minskat sedan 2015 och har till och med förvandlats till nettoutsläpp 2021. Trots denna trend är de finska skogarnas andel av nettokoldioxidupptaget störst. För 2030 innebär Finlands mål för nettoupptag för markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF) ett upptag på 17 754 kiloton koldioxidekvivalenter (se tabell A6.1) ⁽⁵⁹⁾.

Under 2021 utgjorde förnybara energikällor en betydande del av Finlands energimix.

⁽⁵⁷⁾ Se uppgifter om avståndet till det klimatpolitiska målet för 2030 i tabell A6.1. Befintliga och kompletterande åtgärder från och med den 15 mars 2021.

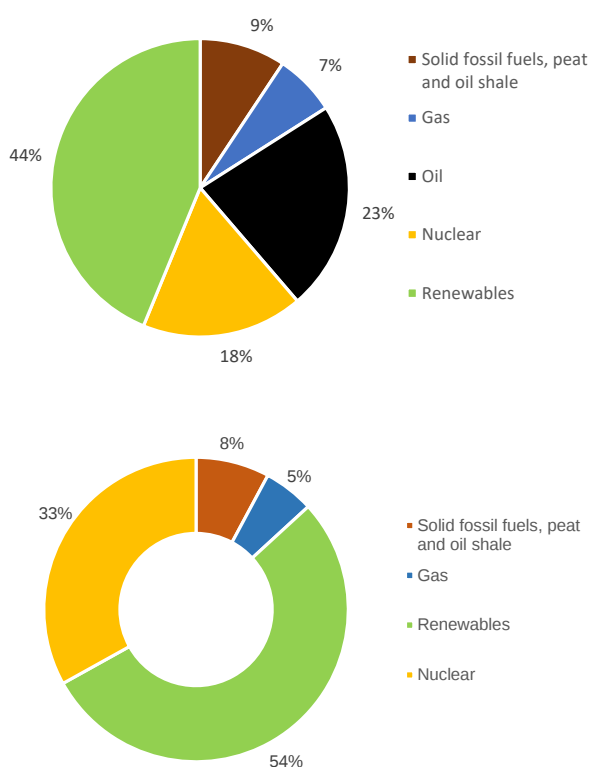
⁽⁵⁸⁾ Till exempel investeringar i sammanlänkningar, förnybara energikällor (särskilt vindkraft) och väte.

⁽⁵⁹⁾ Detta värde är vägledande och kommer att uppdateras 2025 (i enlighet med förordning (EU) 2023/839).

Deras andel har ökat avsevärt jämfört med 2020, och uppgår nu till 44 %, följt av olja på 23 % och kärnkraft på 18 %. Kol utgör 9 % medan naturgas fortsatt stabilt ligger på 7 %. I elmixen är de förnybara energikällorna ännu mer dominerande och står för 54 % av den totala elen. Kärnkraftens andel uppgår till 33 %. Andelarna av kol och naturgas är fortfarande förhållandevis låga, och ligger på 8 % respektive 5 %. Finland har åtagit sig att fasa ut användningen av kol senast 2029 och uppnå koldioxidneutralitet senast 2035.

Diagram A6.2: **Energimix (överst) och elmix (underst) 2021**

Energimixen bygger på den totala inhemska bruttoförbrukningen, med undantag av värme och elektricitet. Andelen förnybara energikällor omfattar biobränslen och icke-förnybart avfall.

Källa: Eurostat.

Finland är ett av de ledande länderna i EU-27 när det gäller förnybar energi. De huvudsakliga former av förnybar energi som används är bioenergi, bränsle från skogsindustrins sidosrömmar, andra träbaserade bränslen, vattenkraft, vindkraft och jordvärme. I sin integrerade nationella energi- och klimatplan sätter Finland upp ett mål på 51 % av förnybar energi i sin slutliga energianvändning (brutto)

senast 2030, vilket ansågs lämpligt. Finland måste höja sitt mål för förnybar energi i den uppdaterade integrerade nationella energi- och klimatplanen för att återspegla EU:s mer långtgående klimat- och energimål i 55 %-paketet och REPowerEU-planen. Finlands nationella återhämtnings- och resiliensplan innehåller en ändring av dess klimatlag, som förankrar landets ambitiösa mål för 2035 i lagstiftningen. Utfasningen av kolanvändning i energin och en reform av energibeskattningen kommer att bidra till att främja renare teknik. Planen stöder den gröna omställningen genom investeringar på 319 miljoner euro i utfasningen av fossila bränslen inom energisektorn, närmare bestämt investeringar i överföring och distribution av energi och i ny energiteknik. Dessutom kommer 136 miljoner euro att investeras i koldioxidsnål vätgas längs värdekedjan för vätgas samt i avskiljning, lagring och återvinning av koldioxid. När det gäller miljövänliga transportlösningar kommer 13,6 miljoner euro att investeras till stöd för privata och offentliga laddningspunkter för elbilar, gasladdning och tankningsinfrastruktur.

Finlands energieffektivitetsmål för 2030 behöver stärkas.

Finlands mål i den integrerade nationella energi- och klimatplanen för slutlig energianvändning och primärenergianvändning ansågs båda ha en låg ambitionsnivå i kommissionens bedömning 2020. Baserat på energianvändningens utveckling 2018–2021 förväntas Finland kunna uppnå de mål avseende primärenergianvändning och slutlig energianvändning som fastställdes för 2030 i landets integrerade nationella energi- och klimatplan⁽⁶⁰⁾. En starkt ambitionsnivå i planen har blivit ännu viktigare mot bakgrund av målen för 55 %-paketet och REPowerEU. Finland visade utomordentligt goda resultat i uppfyllandet av sitt energibesparingsmål som anges i artikel 7 i energieffektivitetsdirektivet för perioden 2014–2020. Trots dessa positiva iakttagelser bör Finland i nästa steg inrikta sig på att dämpa hushållens och tjänstesektorns energibehov, där den slutliga energianvändningen har ökat. Finland angav flera åtgärder för energieffektivitet i sin nationella återhämtnings- och resiliensplan. Energieffektivitet inom industrisektorn kommer att gynnas av

⁽⁶⁰⁾ Efter det att förhandlingarna om en omarbetning av energieffektivitetsdirektivet avslutats förväntas ambitionsnivån både på EU-nivå och på nationell nivå samt de nationella åtgärderna för att uppnå dessa mål att höjas.

investerings- och reformåtgärder som inriktas på den gröna omställningen, resurseffektivitet, elektrifiering och att minska industrins koldioxidavtryck.

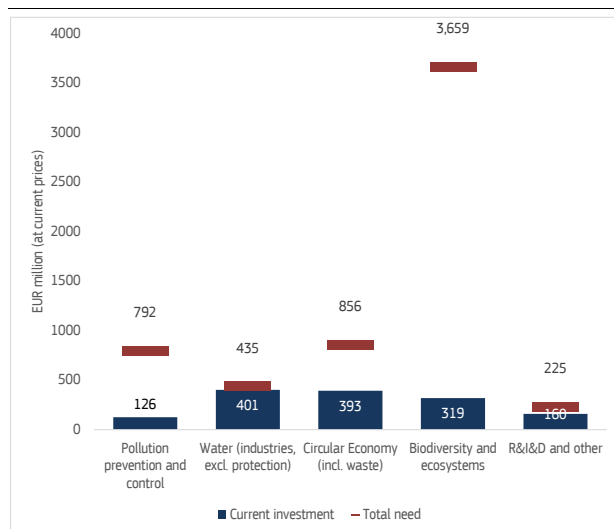
Finland har nyligen inlett sin omställning till hållbar mobilitet. Försäljningen av utsläppsfria fordon har nyligen börjat öka. Under 2021 översteg andelen utsläppsfria fordon i Finlands registrering av nya personbilar EU-genomsnittet för första gången, och deras andel av det nationella fordonsbeståndet har snabbt närmat sig genomsnittet. Elektrifieringen av transporten måste åtföljas av fler laddningspunkter.

Finland skulle vinna på att investera mer i miljöskydd och i åtgärder för att skydda den biologiska mångfalden. Mellan 2014 och 2020 uppskattades Finlands behov av miljöinvesteringar ⁽⁶¹⁾ till 5,96 miljarder euro, medan investeringarna uppgick till 1,39 miljarder. Detta innebär en skillnad på 4,57 miljarder euro per år (se diagram A6.4) ⁽⁶²⁾. Skillnaden är särskilt stor för biologisk mångfald och ekosystem – 3,65 miljarder euro per år. På längre sikt skulle Finland behöva åtgärda sina finansieringsbehov t.ex. när det gäller skydd och återställning av ekosystem, förebyggande av avfall samt dricksvatten och sanitet. Finland behöver dessutom mer ändamålsenliga åtgärder för att minska föroreningar av kemiska ämnen och näringsämnen i ytvattnet, bland annat genom att bättre integrera de berörda målen i andra politikområden (jordbruk, transport, energi).

⁽⁶¹⁾ Miljömålen omfattar förebyggande och kontroll av föroreningar, vattenförvaltning och industrier, den cirkulära ekonomin och avfall, biologisk mångfald och ekosystem (Europeiska kommissionen, 2022, Granskning av genomförandet av miljöpolitiken, [landsrapport Finland](#)).

⁽⁶²⁾ Om även de behov som endast uppskattas på EU-nivå räknas med (t.ex. vattenskydd, högre cirkularitet, strategin för biologisk mångfald).

Diagram A6.3: **Behov av miljöinvesteringar och nuvarande investeringar per år, 2014–2020**

Källa: Europeiska kommissionen.

Finlands klimatanpassningspolitik är inte aktuell mot bakgrund av de förväntade effekterna av klimatförändringarna I ett allt varmare klimat kan Finland bli mer utsatt för infrastrukturskador till följd av ökad nederbörd. Landet måste dessutom anpassa sina skogsförvaltningsmetoder, särskilt till perioder av torka, skogsbränder och skadedjur. De sektorer som är särskilt utsatta för risken för klimateffekter är biologisk mångfald, bostäder, energi, kustskydd, skogsbruk, fiskodling, rendjursskötsel, jaktvård, hälsa, turism, transport och vattenförvaltning (vad gäller vattenförvaltning anses anpassningskapaciteten vara hög). En del sektorer har hittills haft fördel av klimatförändringarna (t.ex. lägre uppvärmningskostnader, snabbare växande skogar, förlängda odlingssäsonger), men man har inte alltid varit medveten om riskerna och anpassningsbehoven). Mer proaktiva i stället för reaktiva strategier som åtföljs av praktisk information och vägledning skulle bidra till en bättre hantering av klimateffekterna. Finland antog sin klimatanpassningsplan 2014. En uppdatering planeras till 2024.

Finland beviljar fortfarande bidrag till fossila bränslen och andra skadliga bidrag som bör övervägas för reform, samtidigt om landet säkerställer energisäkerhet och begränsar samhällseffekterna. Bidragen till fossila bränslen i Finland uppgick till 1,2 miljarder euro 2021, vilket utgör en ökning på 26 % sedan 2015, och missgynnar koldioxidsnåla alternativ. Via en inledande bedömning har miljöskadliga

bidrag identifierats inom jordbruk, skogsbruk och fiske, el, gas, ånga och luftkonditionering, transport och magasinering, brytning, tillverkning, byggarbete, vattenförsörjning, avlopp, avfallshantering och tjänster. Exempel på sådana bidrag är lättnader i energibeskattningen av gasolja för företag inom jordbruk och skogsbruk, sänkta skattesatser för tunn eldningsolja som används för mobila maskiner, undantag från punktskatt för användning av naturgas, även för industriella konsumenter, eller skatteåterbetalning för energiintensiva industrier på vissa villkor⁽⁶³⁾. Finland bör fortsätta att kartlägga alla skadliga bidrag för att prioritera områden för reformer.

⁽⁶³⁾ Siffrorna för fossila bränslen i euro 2021 från rapporten om tillståndet i energiunionen 2022. En inledande bedömning av miljöskadliga bidrag gjordes av kommissionen i rapporten [A toolbox for reforming environmentally harmful subsidies in Europe](#) från 2022, med användning av OECD:s definitioner och baserat på följande datauppsättningar: *OECD Agriculture Policy Monitoring and Evaluations*, *OECD Policy Instruments for the Environment (PINE) Database*, *OECD Statistical Database for Fossil Fuels Support*, *IMF country-level energy subsidy estimates*. [Bilaga 4](#) i rapporten innehåller detaljerade exempel på bidrag som bör reformeras.

Tabell A6.1: Indikatorer som mäter framsteg med den europeiska gröna given ur ett makroekonomiskt perspektiv

			2005	2017	2018	2019	2020	2021	55 %-paketet 2030 Avstånd mål/värde till åtgärder		
									Nationellt bidrag till EU-målet 2030		
Framsteg mot politiska mål	Minskningar av växthusgasutsläpp i sektorer som omfattas av ansvarsfördelning ⁽¹⁾	Mt koldioxid-ekvivalenter, % - enh.	33.9	-11%	-12%	-13%	-17%	-	-50.0%	-19	-16
	Nettokoldioxidupptag från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk ⁽²⁾	Kt koldioxid-ekvivalenter	-28,448	-11,023	-1,799	-6,716	-9,113	487	-17754	i.u.	i.u.
			2005	2017	2018	2019	2020	2021			
	Andel förnybara energikällor i slutlig energianvändning (brutto) ⁽³⁾	%	29%	41%	41%	43%	44%	43%	51%		
	Energieffektivitet: primärenergianvändning ⁽³⁾	Mtoe	33.6	32.3	32.8	32.1	29.9	31.5	34.8		
	Energieffektivitet: slutlig energianvändning ⁽³⁾	Mtoe	25.2	25.3	25.8	25.4	23.3	24.8	24.9		
			Finland						EU		
			2016	2017	2018	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Finanspolitiska och finansiella indikatorer	Miljöskatter (% av BNP)	% av BNP	3.1	3.0	2.9	2.8	2.7	2.5	2.4	2.2	2.2
	Miljöskatter (% av totala skatter) ⁽⁴⁾	% av skatter	7.1	6.9	6.9	6.6	6.5	5.8	5.9	5.6	5.5
	Offentliga utgifter för miljöskydd	% av totala utgifter	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	1.7	1.6	1.6
	Investeringar i miljöskydd ⁽⁵⁾	% av BNP	0.3	0.3	0.3	0.2	-	-	0.4	0.4	0.4
	Subventioner av fossila bränslen ⁽⁶⁾	EUR 2021bn	0.9	1.0	1.0	1.2	1.2	1.2	53.0	50.0	-
	Klimatskyddsklyfta ⁽⁷⁾	1-4 poäng	-	-	-	-	0.7	0.8	-	-	1.5
Klimat	Nettoutsäp av växthusgaser	1990 = 100	82.0	79.0	81.0	77.0	68.0	67.0	76.0	69.0	72.0
	Ekonomins utsläppsintensitet	kg/EUR '10	0.32	0.30	0.30	0.28	0.25	-	0.31	0.30	0.26
	Ekonomins energiintensitet	kgoe/EUR '10	0.17	0.17	0.17	0.16	0.16	-	0.11	0.11	-
Energi	Slutlig energianvändning	2015=100	104.0	104.6	106.5	105.1	96.5	102.7	102.9	94.6	-
	Slutlig energianvändning i bostadshus	2015=100	107.9	116.4	114.9	113.7	106.7	121.4	101.3	101.3	106.8
	Slutlig energianvändning i servicebyggnader	2015=100	105.6	108.1	112.5	110.1	101.4	112.4	100.1	94.4	100.7
Föroreningar	Utsläppsintensitet för prekursorer till smog (i förh. till BNP) ⁽⁸⁾	ton/EUR '10	1.04	0.97	0.90	0.88	0.73	-	0.93	0.86	-
	Förlorade levnadsår p.g.a. luftföroreningar från PM2.5	per 100 000 inv.	45.1	19.6	88.2	33.7	12.4	-	581.6	544.5	-
	Förlorade levnadsår p.g.a. luftföroreningar från NO ₂	per 100 000 inv.	18.5	13.3	25.8	17.7	1.5	-	309.6	218.8	-
	Nitrat i grundvatten	mg NO ₃ /liter	-	-	-	-	-	-	21.0	20.8	-
Biologisk mångfald	Skyddade landområden	% av total areal	9.9	15.0	-	13.2	13.2	13.3	26.2	26.4	26.4
	Marina skyddsområden	% av total areal	10.0	-	-	11.0	-	11.0	10.7	-	12.1
	Eko-logiskt jordbruk	% av total utnyttjad jordbruksareal	10.5	11.4	13.1	13.5	13.9	16.1	8.5	9.1	-
			2017	2018	2019	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Mobilitet	Andel utsläppsfria fordon ⁽⁹⁾	% av nyregistrerade fordon	0.4	0.6	1.7	4.4	10.3	16.1	5.4	8.9	10.7
	Antal laddningsstationer, växelström/likström (indelning enligt förordningen om infrastruktur för alternativa bränslen)		-	-	-	3941	4837	5711	188626	330028	432518
	Andel elektrifierade järnvägar	%	55.4	56.2	56.2	56.2	56.2	56.6	56.6	i.u.	56.6
	Timmar i trafik per pendlare med bil per år		18.1	18.4	18.3	18.8	i.u.	i.u.	28.7	i.u.	i.u.

Källor: 1) Historiska och prognostiserade utsläpp samt medlemsstaternas klimatpolitiska mål och utsläppen under basåret 2005 enligt ansvarsfördelningsbeslutet (för 2020) mäts enligt värdena för global uppvärmningspotential (GWP) från den fjärde bedömningsrapporten från FN:s klimatpanel (IPPC). Medlemsstaternas klimatpolitiska mål och utsläppen under basåret 2005 enligt förordningen om ansvarsfördelning (för 2030) räknas i GWP-värden från den femte bedömningsrapporten. Tabellen ovan visar utsläppen under basåret 2005 enligt ansvarsfördelningsbeslutet med användning av GWP-värden från den fjärde bedömningsrapporten. Utsläppen för 2017–2021 uttrycks i procentuell förändring från utsläppen under basåret 2005 med GWP-värden från den fjärde bedömningsrapporten. Uppgifterna för 2021 är preliminära. Tabellen visar målet för 2030 enligt förordning (EU) 2023/857, som anpassar det till EU:s 55 %-mål, i procentuell ändring jämfört med utsläppen under basåret 2005 (GWP-värden från den femte bedömningsrapporten). Avståndet till målet är skillnaden mellan medlemsstatens mål för 2030 (med GWP-värden från den femte bedömningsrapporten) och prognostiserade utsläpp med befintliga åtgärder samt med ytterligare åtgärder (med GWP-värden från den fjärde bedömningsrapporten), i procentuell ändring jämfört med utsläppen under basåret 2005. Till följd av skillnaden i värdena för den globala uppvärmningspotentialen är avståndet till målet endast illustrativt. De åtgärder som ingår visar läget den 15 mars 2021.

2) Nettoutsäp uttrycks i negativa siffror, nettoutsäp i positiva siffror. Rapporterade uppgifter kommer från växthusgasinventeringen 2023. Värdet 2030 för nettoupptag av växthusgaser enligt förordning (EU) 2023/839 om ändring av förordning (EU) 2018/841 (LULUCF-förordningen) – bilaga IIa, kiloton av koldioxidekvivalenter, baserat på 2020 inlämningar.

3) Målen för förnybar energi och energieffektivitet samt nationella bidrag ligger i linje med den metod som fastställs i förordning (EU) 2018/1999 (styrningsförordningen).

4) Andelen av de totala intäkterna från skatter och sociala avgifter (exklusive tillräknade sociala avgifter). Intäkter från EU:s utsläppshandelssystem ingår i miljöskatteintäkterna.

5) Utgifter för fasta bruttoinvesteringar för produktion av miljöskyddstjänster (förebyggande bekämpning och förebyggande av miljöföroreningar) täcker leverantörer från myndigheter, industrin och specialiserade leverantörer.

6) Europeiska kommissionen, *Study on energy subsidies and other government interventions in the European Union*, 2022 års upplaga.

7) Klimatskyddsklyftan avser andelen oförsäkrade ekonomiska förluster som orsakats av klimatrelaterade katastrofer. Denna indikator baseras på modellering av den nuvarande risken för översvämningar, skogsbränder, stormar och jordbävningar samt en uppskattning av den nuvarande försäkringsgraden. Indikatoren ger inte information om uppdelningen mellan privata och offentliga kostnader för klimatrelaterade katastrofer. En poäng på 0 innebär att det inte finns någon skillnad i skyddet, medan en poäng på 4 motsvarar en mycket stor skillnad (Eiopa, 2022).

8) Svaveloxider (SO₂-ekvivalent), ammoniak, partiklar <10 µm, kväveoxider i den totala ekonomin (dividerat med BNP).

9) Batteridrivna elektriska fordon (BEV) och bränslecellsfordon (FCEV).

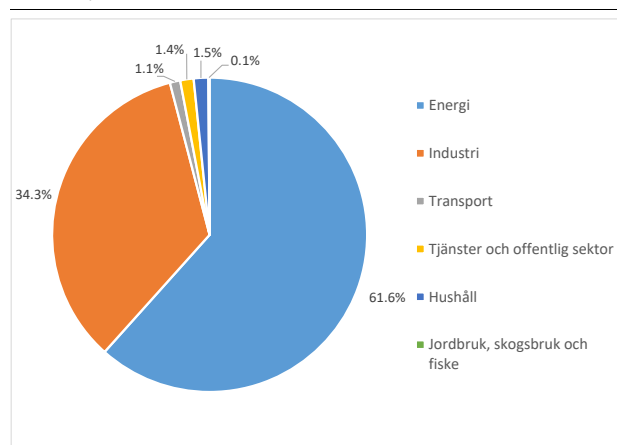
Finland har deltagit i flera initiativ för ett närmare regionalt samarbete i syfte att påskynda införandet av havsbaserad vindkraft, fastställa produktionskapacitetsmål och undersöka möjligheterna att fasa ut sitt gassystem genom att integrera förnybar och koldioxidsnål gas. I denna bilaga⁽⁶⁴⁾ anges de åtgärder som Finland har vidtagit för att uppnå målen i REPowerEU-planen, bland annat genom att genomföra sin återhämtnings- och resiliensplan i syfte att förbättra energisäkerheten och skapa mer överkomliga priser, samtidigt som landet påskyndar omställningen till ren energi och bidrar till att stärka EU:s konkurrenskraft inom sektorn för ren energi⁽⁶⁵⁾.

Att diversifiera Finlands gasförsörjning är ingen lätt uppgift, men landet har stärkt sin försörjningstrygghet genom den flytande lagrings- och återförgasningsenheten i Ingå. Det samförståndsavtal som Estland och Finland undertecknade 2022 garanterar samarbete och omfattar ett avtal om att hyra en flytande lagrings- och återförgasningsenhet under tio år i något av de två länderna. Detta bedöms som mycket viktigt i bilaga 3 till meddelandet om REPowerEU-planen.

Driftsättningen av naturgasledningen Balticconnector 2019 innebar slutet på Finlands isolering, eftersom landets nät anslöts till EU:s gasnät, vilket säkerställde hela regionens försörjningstrygghet. Tillsammans med andra projekt av gemensamt intresse i Östersjöområdet har Balticconnector bidragit till att minska Finlands beroende av rysk gas i en region som historiskt sett har varit beroende av en enda leverantör. I samarbete med Estland och enligt överenskommelse med de baltiska länderna hyrde Finland en till terminal för

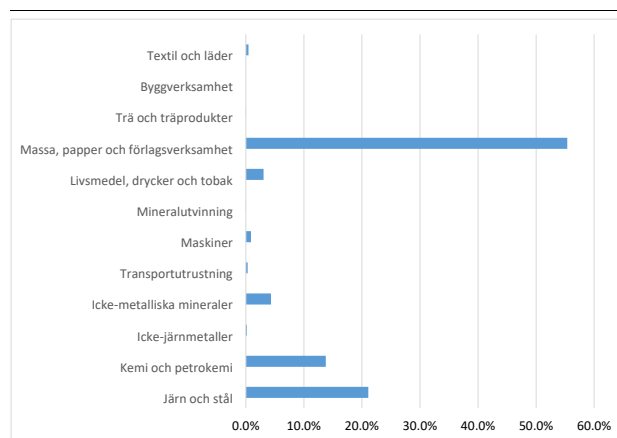
flytande naturgas för att tillgodose Östersjöområdets ytterligare gasbehov på kort sikt. Detta ligger i linje med Finlands policy att fasa ut fossila bränslen senast 2035, men det finns en risk för att landet måste importera flytande naturgas från Ryssland fram till dess. Finland importerade 264,65 miljoner kubikmeter flytande naturgas från Ryssland 2022. Under perioden augusti 2022–mars 2023 har 56 % av gasförbrukningen sparats i (land) jämför med genomsnittet för de fem föregående åren.

Diagram A7.1: Andel av gasförbrukningen per sektor, 2021

Källa: Eurostat.

Diagram A7.2: Gasförbrukning per industrisector, 2021 (% av den totala gasförbrukningen inom industrin)

Källa: Eurostat.

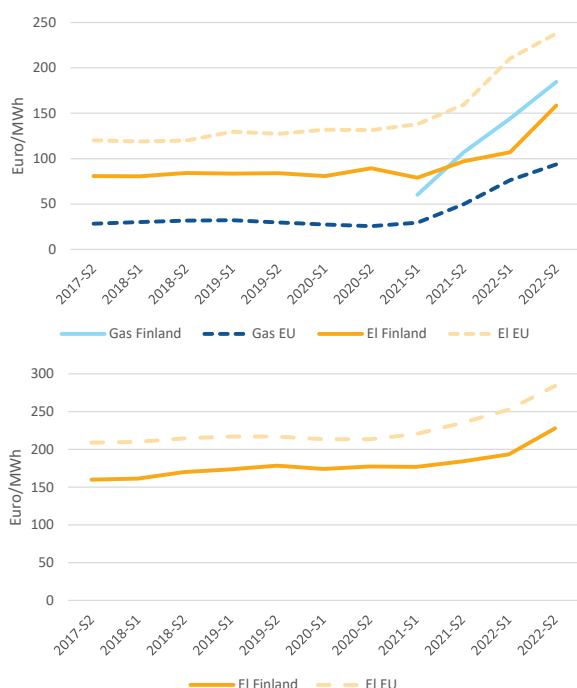
I Östersjöregionen har idrifttagandet av projekt av gemensamt intresse för el mellan Finland, Sverige och Polen och de baltiska länderna redan gjort det möjligt att bryta av de baltiska ländernas isolering och koppla ihop den nordiska marknaden med den baltiska elmarknaden. När den tredje

⁽⁶⁴⁾ Bilagan kompletteras av bilaga 6 om den europeiska gröna given, eftersom den europeiska gröna given inriktas på omställningen till ren energi, av bilaga 8 om de åtgärder som har vidtagits för att begränsa energifattigdomen och skydda de mest utsatta, av bilaga 9, eftersom omställningen till en cirkulär ekonomi kommer att bidra till betydande energi- och resursbesparingar och ytterligare stärka energisäkerheten och mer överkomliga priser samt av bilaga 12 om industri och en inre marknad som kompletterar de pågående insatserna inom ramen för den europeiska gröna given och REPowerEU.

⁽⁶⁵⁾ I linje med industriplanen i den gröna given, COM(2023) 62 final, och den föreslagna rättsakten om nettoindustrial, COM(2023) 161 final.

sammanlänkningen mellan Finland och Sverige (Aurora-linjen) tas i drift 2025 kommer det att bidra till att öka säkerheten i Finlands försörjning och ytterligare integrera den i det nordiska elsystemet. Det kommer också att göra det möjligt att bättre utnyttja balanskraft och reserver i Finland och Sverige, vilket ytterligare bidrar till integrationen av förnybara energikällor i de nordiska och baltiska systemen. Med tanke på den förväntade produktionskapaciteten för både land- och havsbaserade förnybara energikällor planeras en fjärde sammankoppling med Sverige för att öka gränsöverskridande flöden och handel mellan de två länderna och stödja konvergensen av elpriserna.

Diagram A7.3: **Finlands energipriser i detaljhandeln för industrin (överst) och hushållen (underst)**

1) När det gäller el är bandförbrukningen DC för hushåll och ID för industrin.

2) För gas är bandförbrukningen D2 för hushåll och I4 för industrin.

3) Det finns inga tillgängliga uppgifter om detaljhandelspriset på gas för industrin före första kvartalet 2021.

Källa: Eurostat.

Under första halvåret 2022 var Finlands detaljhandelspriser på gas för industrin nästan dubbelt så höga som EU-genomsnittet, samtidigt som de låg långt under EU-genomsnittet för el. För hushållen var elpriserna betydligt lägre än EU-genomsnittet. I december 2022 aviserade Finland ytterligare åtgärder för att hjälpa invånarna att klara av sina ökade elräkningar och beslutade att stödet skulle

komponeras mot räkningarna under vintermånaderna. I efterdyningarna av utbudsnedskärningarna och utfasningen av energiförsörjningen från Ryssland införde Finland ytterligare energieffektivitetsåtgärder. Åtgärderna för att fasa ut olje- och gasanvändningen i byggnader kompletterades med en rikstäckande informationskampanj, "Ned en grad för att säkerställa energi för alla hushåll".

Finland är ett av de ledande länderna i EU-27 när det gäller förnybar energi.

De huvudsakliga former av förnybar energi som används är bioenergi, bränsle från skogsindustrins sidoströmmar, andra träbaserade bränslen, vattenkraft, vindkraft och jordvärme. Finlands användning av förnybar energi uppgick till totalt 12,1 GW 2022, vilket är en ökning med 26 % jämfört med 2021. Merparten av denna tillväxt skedde inom solenergi (+39 %) och vindkraft (+72 %) ⁽⁶⁶⁾. Förnybara energikällor stod för cirka 46 % av den totala slutliga energianvändningen (brutto) 2021 och målet i den integrerade nationella energi- och klimatplanen fram till 2030 är att öka användningen av förnybara energikällor till över 50 % under 2020-talet. År 2021 kom 54 % av elproduktionen från förnybar energi. Det viktigaste målet för att främja förnybar energi är att minska utsläppen av växthusgaser och att utveckla ett energisystem som bygger på fossila bränslen.

Bioenergi spelar en nyckelroll i produktionen av förnybar energi och är till stor del integrerad i skogsbruks- och skogsindustrin.

År 2021 var träbränslen, som stod för 30 % av den totala energiförbrukningen, den mest använda energikällan. De flesta träbränslen är biprodukter från skogsindustrin, inklusive svartlut som härrör från massatillverkningsprocessen och bark, sågspån och andra industriella trärester. Avverkningsrester och annan lågvärdebiomassa från avverkningsverksamheten används också för att generera energi. Bioenergi genereras också från biologiskt nedbrytbart avfall och sidoflöden från jordbruk och industriell produktion samt från kommunalt avfall. Sektorn för avancerade biobränslen är i sin linda, och antalet kommersiella anläggningar är fortfarande förhållandevis få. EU är världsledande här, med 19 av 24 operativa kommersiella avancerade biobränsleanläggningar, där Sverige och Finland har det högsta antalet (12). För åren 2017–2019 är Finland trea på detta

⁽⁶⁶⁾ Irena, Renewable Capacity Statistics 2023.

område, efter Förenta staterna och Frankrike, med 69 patentansökningar med högt värde.

Vindkraft och geotermisk energi används allt mer som förnybara energikällor. Vindkraftsbyggandet i Finland började senare än i många andra EU-länder. Under de senaste åren har det dock fått fart, med nationell bygg- och produktionsstatistik som sätter nya rekord år efter år. I slutet av 2021 installerades 962 vindkraftverk med en sammanlagd kapacitet på 3 257 MW, vilket genererade mindre än 10 % av Finlands elförbrukning 2021. Geotermisk energi har förbättrats enormt under de senaste fem åren. En värmepumpboom började med luftkopplade värmepumpar, som fortfarande är populära och fortfarande är den mest sålda typen. Trenden skiftar dock allt mer till bergvärmepumpar både i småskalig/bostadsanvändning och i storskaliga projekt. Geoenergins andel av den förnybara energin förväntas bli ännu större under de kommande åren.

Solenergi spelar en växande roll, särskilt där energiproduktion på plats ersätter energi som köps från nätet. Solvärme används för att komplettera huvudvärmesystemet. Trots sitt nordliga läge är den årliga solvärmeproduktionen i Finland bara cirka 20 % mindre än i norra Italien. De årliga strålningsnivåerna är desamma som i Tyskland. De viktigaste tekniska utmaningarna för Finland är att solenergin (dag- och sommarvintercyklerna) blir allt mer intermittent, särskilt i norr. Finlands andel av solkraftsproduktionen fördubblades år 2020, men utgör fortfarande en liten del av den totala elproduktionen.

För att åtgärda problemet med långa tillstånds- och överklagandeförfaranden för projekt för förnybar energi föreslog regeringen en lag som skapade ett tillfälligt snabbspårningssystem för miljö- och vattentillståndsförfaranden och vissa överklagandeförfaranden för projekt som överensstämmer med principen om att inte orsaka betydande skada. Lagen trädde i kraft den 1 januari 2023 med riksdagens godkännande. Snabbspårningssystemet föreslås gälla tillståndsförfaranden som behandlas i den nationella miljö- och vattentillståndsmyndigheten mellan 2023 och 2026, och överklagandeförfaranden som behandlas i förvaltningsdomstolarna mellan 2023 och 2028.

Finland har en stark industri för vindkraft, komponenter för batterier och elnät och är ledande inom biobränslen. Totalt fanns det 1,24 miljoner arbetstillfällen inom sektorn för förnybara energikällor i EU under 2022 ⁽⁶⁷⁾, vilket i förhållande till det totala antalet sysselsatta i EU ⁽⁶⁸⁾ innebär att i genomsnitt 0,67 % av alla arbetstillfällen finns inom sektorn för förnybara energikällor. År 2021 var totalt 24 000 ⁽⁶⁹⁾ personer i Finland anställda inom sektorn för förnybar energi, som står för 0,96 % av alla arbetstillfällen ⁽⁷⁰⁾. De flesta av dessa arbetstillfällen finns inom fast biomassa (12 600 eller 52 %) och vindkraft (6 900 eller 29 %) ⁽⁷¹⁾.

Bioenergisektorn är den största arbetsgivaren inom förnybar energi på kontinenten. Flest arbetstillfällen finns inom biomassa (för värme och el), med cirka 314 000 anställda i EU-27, varav omkring 4 % finns i Finland (dvs. tre gånger högre ⁽⁷²⁾ än genomsnittet i EU inom denna sektor). Finland finns också med bland de tio främsta när det gäller förnybar energi, med över 40 % arbetstillfällen som rör förnybar energi inom tillverkningen. Finland är en ledande transformatorstillverkare och rankas relativt högt i antalet fackgranskade artiklar om vindforskning och innovation som landet har publicerat per år (2010–2021): trettonde plats för vindkraft och nionde plats för nätintegration. Den mineralintensiva omställningen till ren energi kommer att kräva en betydande tillförsel av många kritiska mineraler (bilaga 5). Grafit, kobolt och litium på listan över EU:s kritiska råvaror och anodproduktion är i synnerhet en svag punkt, men det har skett en viss positiv utveckling på senare tid, främst i Finland och Sverige. Globalt sett är

⁽⁶⁷⁾ <https://www.irena.org/Publications/2022/Sep/Renewable-Energy-and-Jobs-Annual-Review-2022>

⁽⁶⁸⁾ 189 miljoner år 2021.
https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Employment_-_annual_statistics#:~:text=In%202021%2C%20the%20share%20of,in%20the%20remaining%208%20countries.

⁽⁶⁹⁾ <https://www.irena.org/Data/View-data-by-topic/Benefits/Renewable-Energy-Employment-by-Country>

⁽⁷⁰⁾ Finland har 5,5 miljoner invånare (2021), varav 2,5 miljoner var sysselsatta: https://eures.ec.europa.eu/living-and-working/labour-market-information/labour-market-information-finland_sv

⁽⁷¹⁾ <https://www.irena.org/Publications/2022/Sep/Renewable-Energy-and-Jobs-Annual-Review-2022>

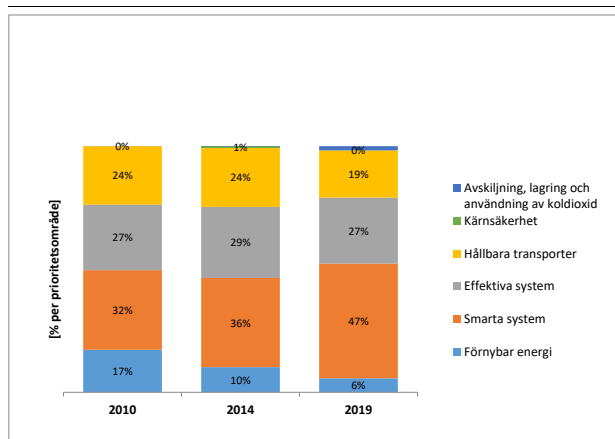
⁽⁷²⁾ Det totala antalet sysselsatta i Finland motsvarar 1,3 % av alla EU:s totala arbetstillfällen.

Finland en relativt betydande producent av raffinerad kobolt (10 %), näst efter Kina, och koboltraffinaderiet i Karleby är det största utanför Kina.

Finland är en av de största bidragsgivarna i EU och globalt till vattenkraftrelaterade uppfinningar med högt värde (2017–2019). Investeringarna i forskning och innovation, som är en prioritet inom energiunionen⁷³, minskade emellertid från 0,115 % under 2014 till 0,060 % under 2020 (andel av BNP). Under en motsvarande period (2014–2019) minskade även privata FoU-investeringar i energiunionens prioriteringar från 0,239 % till 0,198 %. **Antalet patentfamiljer i energiunionens prioriteringar ökade från 22,7 per miljon invånare 2014 till 32,2 per miljon invånare 2019.**

Risckapitalinvesteringarna i nystartade företag och uppskalningsföretag inom klimatteknik ökade kraftigt mellan 2017 och 2019, från endast 28,7 miljoner euro 2017 till 132,4 miljoner euro 2019. När det gäller marknadsövervakning, som grundar sig på information som lämnas genom de relevanta rapporteringsmekanismerna, utför Finland inte kontroller av produkter som omfattas av ekodesign och energimärkning. Detta ger upphov till allvarliga farhågor när det gäller efterlevnaden av kraven på marknadsövervakning och de berörda produkternas överensstämmelse, lika villkor för ekonomiska aktörer, förlorade energi- och koldioxidbesparingar och konsumenternas förtroende.

Diagram A7.4: **Patentfamiljer inom energiunionens FoU-prioriteringar**

Källa: JRC SETIS (2022).

Finland är ledande inom teknik för smarta nät. Detta beror på att Finland tidigt har börjat använda relaterad teknik som hushållsspecifik, fjärrläsbar, noggrann mätning av elförbrukning och övervakning av strömavbrott i realtid. Detta har lett till förbättrad information om energianvändning för kunder och fakturering i realtid. Finland tar nu nästa steg inom smart nätteknik för att tillgodose den ökade volymen av småskalig produktion, energilagring på kundnivå, elfordon och kontrollerbara laster. Målet är att sätta konsumenterna i centrum för energi- och effektivitetsåtgärder.

(⁷³) Förnybara energikällor, smarta system, effektiva system, hållbara transporter, avskiljning, lagring och användning av koldioxid samt kärnsäkerhet, COM(2015) 80 final (energiunionspaketet).

Tabell A7.1: **Nyckelindikatorer för energi**

		FINLAND				EU				
		2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	
ENERGIBEROENDE	Importberoende [%]	45%	43%	43%	38%	58%	61%	57%	56%	
	av fasta fossila bränslen	101%	99%	92%	72%	44%	44%	36%	37%	
	av olja och petroleumprodukter	98%	95%	102%	95%	95%	97%	97%	92%	
	av naturgas	100%	101%	100%	100%	83%	90%	84%	83%	
	Beroende av ryska fossila bränslen (%)									
	av stenkol	66%	64%	55%	47%	40%	44%	49%	47%	
	av råolja	89%	92%	84%	83%	30%	27%	26%	25%	
	av naturgas	98%	97%	67%	75%	40%	40%	38%	41%	
		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
EL	Bruttoelproduktion (GWh)	68,599	68,757	67,523	70,263	68,650	69,267	72,122	-	
	Förbränningsbara bränslen	25,999	26,399	25,030	27,959	25,923	21,391	23,672	-	
	Kärnkraft	23,245	23,203	22,477	22,793	23,870	23,291	23,598	-	
	Vattenkraft	16,769	15,799	14,772	13,301	12,421	15,883	15,792	-	
	Vindkraft	2,327	3,068	4,795	5,839	6,025	8,256	8,507	-	
	Solenergi	11	22	48	90	147	219	298	-	
	Geotermisk energi	0	0	0	0	0	0	0	-	
	Andra källor	248	266	401	281	264	227	255	-	
	Nettoimport av el (GWh)	16,337	18,951	20,425	19,936	20,042	15,104	17,768	-	
	I % av tillgänglig el för slutlig konsumtion	21%	23%	25%	24%	24%	19%	21%	-	
Elsammanlänkning (%)	-	-	28,80 %	28,21 %	29.1%	29.0%	24.2%	24.0%		
		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
DIVERSIFIERING AV GASFÖRSÖRNING	Gasförbrukning (miljarder kubikmeter)	2.7	2.5	2.3	2.6	2.5	2.4	2.4	1.4	
	Gas import – efter typ (miljarder kubikmeter)	2.7	2.5	2.3	2.7	2.8	2.8	2.8	-	
	Gasimport – pipeline	2.7	2.5	2.3	2.6	2.6	2.6	2.6	-	
	Gasimport – flytande naturgas	0.0	0.0	0.0	0.1	0.2	0.2	0.2	-	
	Gasimport – efter huvudsaklig leverantör (miljarder kubikmeter) (1)									
	Ryssland	2.7	2.5	2.3	2.6	2.6	1.9	2.1	-	
	Estland	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.8	0.6	-	
	Litauen	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	-	
	Norge	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	0.0	-	
	Nederländerna	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	-	
			2019	2020	2021	2022				
	Terminaler för flytande naturgas									
	Antal terminaler för flytande naturgas (2)	0	0	0	1					
Lagringskapacitet för flytande naturgas (miljarder kubikmeter)	0	0	0	68,000						
Underjordisk lagring										
Antal lagringsanläggningar	0	0	0	0						
Operativ lagringskapacitet (miljarder kubikmeter)	0	0	0	0						
		2019	2020	2021	2022					
REN ENERGI	Riskkapitalinvesteringar i nystartade och expanderande klimatteknikföretag (MEUR) (3)	28.7	34.0	132.4	i.u.					
	i % av totala riskkapitalinvesteringar i Finland	3.3%	2.5%	6.7%	i.u.					
	Utgifter för forskning och innovation i Energiunionen (2)									
	Offentlig FoI (MEUR)	165.33	150.56	i.u.	i.u.					
	Offentlig FoI (% av BNP)	0.1%	0.1%	i.u.	i.u.					
	Privat FoI (MEUR)	477.57	i.u.	i.u.	i.u.					
	Privat FoI (% av BNP)	0.20%	i.u.	i.u.	i.u.					

1) Rangordningen av de viktigaste leverantörerna baseras på de senaste tillgängliga siffrorna (för 2021).

2) Omfattar flytande lagrings- och återförgasningsenheter (FSRU).

3) Riskkapitalinvesteringar inkluderar riskkapitalavtal (alla steg) och avtal om tillväxt/expansion av privat kapital (för företag som tidigare har varit en del av ett riskkapitalbolags portfölj).

Källa: Eurostat, *Gas Infrastructure Europe (Storage and LNG Transparency Platform)*, JRC SETIS (2022), JRC-rapport baserad på PitchBook-data (06/2022).

Denna bilaga följer Finlands framsteg när det gäller att säkerställa en rättvis omställning till klimatneutralitet och miljömässig hållbarhet, särskilt för arbetstagare och hushåll i utsatta situationer. I Finland är antalet arbetstagare inom energiintensiva industrier som genomgår utbildning betydligt högre än EU-genomsnittet. Investeringar i kompetens, i enlighet med rådets rekommendation⁽⁷⁴⁾, stöder en rättvis omställning och genomförandet av REPowerEU. Enligt Finlands återhämtnings- och resiliensplan kommer den omfattande reformen av tjänster för kontinuerligt lärande att stödja den gröna omställningen, med fokus på utbildning och kompetensutveckling⁽⁷⁵⁾. Europeiska socialfonden+ (ESF+) kommer att stödja investeringar i omskolning och kompetensutveckling, även inom grön kompetens.

Den gröna ekonomin växer, men arbetstagare i verksamheter på nedgång behöver aktivt stöd. Arbetskraftens utsläppsintensitet för växthusgaser minskade från 20,7 till 16,1 ton per arbetstagare mellan 2015 och 2021, samtidigt som den låg över EU-genomsnittet på 13,7 ton (se diagram A8.1 och tabell A8.1). Sysselsättningen inom energiintensiva industrier utgjorde en stabil andel på 2,2 % av den totala sysselsättningen 2021 (2020: 2,2 % jämfört med 3,0 % i EU). Sysselsättningen inom brytning har ökat med 16,9 % sedan 2015, men en minskning av användningen av torv för energi med minst 50 % fram till 2030 kommer sannolikt att leda till förändringar i sysselsättningen inom torvutvinning och närliggande sektorer. Det totala antalet arbetstillfällen inom miljöindustrin ökade med 3,7 % under 2015–2019 (EU: +8,3 %), som når 5,1 % av den totala sysselsättningen, betydligt över EU-genomsnittet (se bilaga 9 för cirkulära jobb specifikt). Enligt de senaste uppskattningarna⁽⁷⁶⁾ kommer den gröna omställningen att skapa mer än 11 500 arbetstillfällen inom bearbetning och 3 100 inom primärproduktion till 2030, medan förlorade arbetstillfällen förväntas inom tjänstesektorn. Vakansgraden inom byggsektorn, som är avgörande för den gröna omställningen,

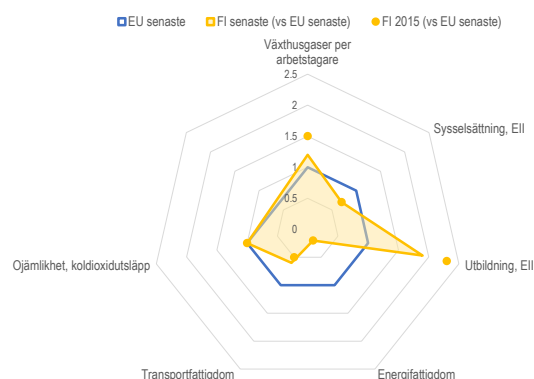
⁽⁷⁴⁾ Rådets rekommendation av den 16 juni 2022 om säkerställande av en rättvis omställning till klimatneutralitet (2022/C 243/04) omfattar sysselsättning, kompetens, skatte- och socialförsäkringssystem samt grundläggande tjänster och bostäder.

⁽⁷⁵⁾ Se 2022 års landsrapport (bilaga 6).

⁽⁷⁶⁾ [Den klimatpolitiska planen på medellång sikt.](#)

uppgick till 2,5 % under 2022 (jämfört med EU-genomsnittet på 4,0 %) ⁽⁷⁷⁾.

Diagram A8.1: **Utmaningar när det gäller en rättvis omställning i Finland**

Källa: Eurostat, GD Sysselsättnings och det gemensamma forskningscentrumets projekt GD-AMEDI och AMEDI+ samt *World Inequality Database* (se tabell A8.1).

Betydande investeringar planeras för att stödja kompetenshöjning och omskolning i minskande och sektorer i omvandling.

Kompetens är avgörande för smidiga övergångar på arbetsmarknaden och för att bevara arbetstillfällen i sektorer i omvandling. Inom energiintensiva industrier var arbetstagarnas deltagande i utbildning i stort sett stabilt mellan 2015 och 2022. Deltagandet låg på 20 %, vilket var långt över EU-genomsnittet (10,4 %). I Finland anser 29 % av invånarna att de inte har den kompetens som krävs för att bidra till den gröna omställningen (EU: 38 %) ⁽⁷⁸⁾. Reformen av kontinuerligt lärande som beskrivs i den nationella återhämtnings- och resiliensplanen inriktas på omställningens sysselsättningseffekter genom att stärka grön kompetens och digitala färdigheter. Minst 20 % av utbildningsinvesteringarna inriktas på den gröna och den digitala omställningen, och 5 % inriktas specifikt på omställningen till ett koldioxidneutralt samhälle. De territoriella planerna för en rättvis omställning kommer att underlätta utfasningen av torvproduktionen i Finland med stöd av Fonden för en rättvis omställning (FRO), samtidigt som man beaktar de sociala, sysselsättnings- och kompetensrelaterade effekterna och föreslår särskilda åtgärder för att hantera dessa områden. I Finland är målet för FRO

⁽⁷⁷⁾ Eurostat (JVS_A_RATE_R2).

⁽⁷⁸⁾ Särskild Eurobarometerundersökning 527. Uppfattningar om rättvisa i fråga om den gröna omställningen (maj–juni 2022).

Tabell A8.1: **Nyckelindikatorer för en rättvis omställning i Finland**

Indikator	Description	FI 2015	FI senaste	EU senaste
Växthusgaser per arbetstagare	Utsläpp av växthusgaser per arbetstagare – ton koldioxidekvivalenter	20.7	16.2 (2021)	13.7 (2021)
Sysselsättning, EI1	Andel sysselsatta i energiintensiva industrier (EI1), däribland utvinning av mineral (Nace-kod B), kemikalier (Nace-kod 20), mineraliska produkter (Nace-kod 23), metaller (C24), fordon (Nace-kod 29) – %	2.2	2.2 (2020)	3 (2020)
Utbildning, EI1	Vuxnas deltagande i utbildning (senaste fyra veckorna) i energiintensiva industrier (EI1) – %	23.4	20 (2022)	10.4 (2022)
Energifattigdom	Andel av den totala befolkningen som inte kan hålla sina hem tillräckligt varma – %	1.7	1.3 (2021)	6.9 (2021)
Transportfattigdom	Beräknad andel av gruppen personer som löper risk för fattigdom som lägger mer än 6 % av utgifterna för bränsle på persontransport – %	17.2	23.8 (2023)	37.1 (2023)
Ojämlighet, koldioxidutsläpp	Genomsnittliga utsläpp per capita av de 10 % som släpper ut mest jämfört med de 50 % som släpper ut minst	4.8	4.9 (2020)	5 (2020)

Källa: Eurostat (env_AC_ainah_r2, nama_10_a64_e, ilc_mdex01), EU:s arbetskraftsundersökning (avbrott i tidsserien 2021), GD Sysselsättnings och det gemensamma forskningscentrumets projekt GD-AMEDI och AMEDI+ samt *World Inequality Database* (WID).

att halvera energianvändningen av torv senast 2030. Totalt kommer 465 miljoner euro att investeras via FRO. I Finland bidrar cirka 11 % av den totala ESF+-finansieringen (604,7 miljoner euro) till grön kompetens och gröna arbetstillfällen.

Indikatorerna för energifattigdom ligger på en bra nivå och har förbättrats något under de senaste åren. Andelen av befolkningen som inte kunde hålla sina hem tillräckligt varma minskade från 1,7 % 2015 till 1,3 % 2021 ⁽⁷⁹⁾. Under 2021 gällde detta 4,1 % av den befolkning som löper risk för fattigdom (EU: 16,4 % 2021) och 1,4 % av de lägre medelinkomsthushållen (i decilerna 4–5) 2021 (EU: 8,2 % 2021). Före energiprishöjningarna utgjorde utgifterna för el, gas och andra bränslen ⁽⁸⁰⁾ över 10 % av hushållsbudgeten för uppskattningsvis 13,5 % av den totala befolkningen och 38,9 % av den andel av befolkningen som löper risk för fattigdom (baserat på utgifter), vilket är under det beräknade EU-genomsnittet på 26,9 % respektive 48,2 %.

De ökade energipriserna under 2021–2023 påverkar hushållens budgetar negativt, särskilt för låginkomstgrupper. Till följd av prisförändringar under perioden augusti 2021–januari 2023 jämfört med de föregående 18 månaderna (se bilaga 7), och i avsaknad av politiskt stöd och beteendemässiga svar, skulle andelen personer som bor i hushåll vars utgifter för energi uppgår till mer 10 % av deras budget ha ökat med 7,6 procentenheter för hela befolkningen och med 6,3 procentenheter bland

den andel av befolkningen som löper risk för fattigdom (baserat på utgifter), vilket är mindre än ökningen på EU-nivå (16,4 respektive 19,1 procentenheter) ⁽⁸¹⁾. Elutgifterna för låg- och lågmedelinkomstgrupper skulle ha ökat mest, vilket visas i diagram A8.2. Bland den befolkning som löper risk för fattigdom (baserat på utgifter) skulle andelen personer som bor i hushåll vars utgifter för bränsle för privata forskaffningsmedel ⁽⁸²⁾ uppgår till över 6 % av deras budget ha ökat (6,6 procentenheter jämfört med 5,3 procentenheter), vilket fortfarande ligger under EU-genomsnittet i januari 2023 (23,8 % jämfört med 37,9 %). Enligt en nyligen genomförd studie ⁽⁸³⁾ hade 48 % av de som bodde i en ägarbostad redan minskat sin energiförbrukning på grund av stigande energikostnader. Åtgärderna omfattar en ökning av produktionen av förnybar energi, utfasning av fossila bränslen i industrin, minskning av utsläppen från byggnader och främjande av transportslag med låga utsläpp.

⁽⁷⁹⁾ Energifattigdom är ett flerdimensionellt begrepp. Den indikator som används här inriktas på utfallet av energifattigdom. Ytterligare indikatorer finns tillgängliga hos [rådgivningscentrumet för energifattigdom](#).

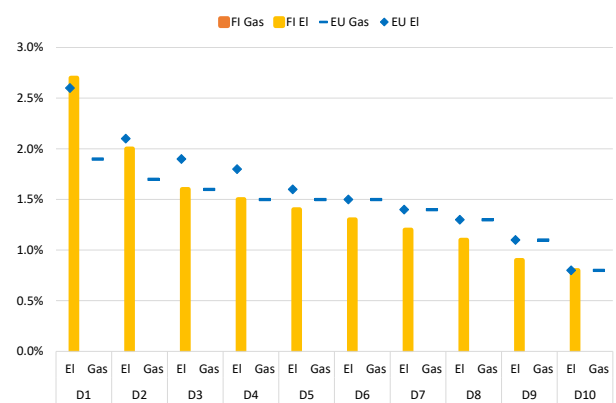
⁽⁸⁰⁾ Produkterna definieras i enlighet med den europeiska ändamålssklassificeringen av individuell konsumtion ([Ecoicop](#)): CP045.

⁽⁸¹⁾ [GD Sysselsättnings och det gemensamma forskningscentrumets projekt GD-AMEDI och AMEDI+](#); se närmare uppgifter i det tillhörande tekniska dokumentet.

⁽⁸²⁾ coicop: CP0722.

⁽⁸³⁾ [Undersökning utförd i augusti 2022 av Nordea](#).

Diagram A8.2: **Energiprisernas fördelningseffekter på grund av stigande energiutgifter (2021–2023)**

Genomsnittlig förändring av energiutgifterna som en procentenhet (%) av de totala utgifterna per inkomstdecil (D) på grund av observerade prisförändringar (augusti 2021–januari 2023 i förhållande till föregående 18 månader), exkl. politiskt stöd och beteendemässiga svar.

Källa: GD Sysselsättnings och det gemensamma forskningscentrumets projekt GD-AMEDI och AMEDI+, baserat på hushållens budgetenkät 2015 och Eurostats inflationsdata för CP0451 och CP0452.

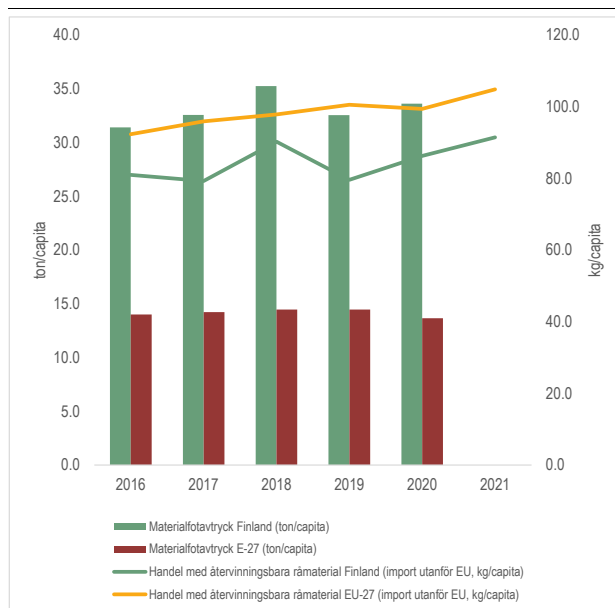
Tillgången till kollektivtrafik visar på en klyfta mellan stad och landsbygd. Omkring hälften av befolkningen anser att kollektivtrafiken är relativt tillgänglig (48 % jämfört med 55 % i EU) och prisvärd (51 % jämfört med 54 %), och 63 % anser att transporten är av god kvalitet (jämfört med 60 % i EU). På landsbygden är resultatet inte lika bra som i städerna, särskilt när det gäller synen på transporttillgänglighet (24 % jämfört med 46 % i EU) ⁽⁸⁴⁾. Det genomsnittliga koldioxidavtrycket för de 10 % av den finländska befolkningen med mest utsläpp är cirka 4,9 gånger högre än för de 50 % med minst utsläpp (se diagram A8.1), vilket är något mindre utpräglat än EU-genomsnittet (5,0 gånger).

⁽⁸⁴⁾ EU (landsbygd): 46 %, 48 % respektive 56 %. Särskild Eurobarometerundersökning 527.

Övergången till en cirkulär ekonomi är avgörande för att uppnå EU:s klimat- och miljömål och ger stora socioekonomiska fördelar ⁽⁸⁵⁾. Den stimulerar jobbtillväxt, innovation och konkurrenskraft och främjar resiliens och resurssäkerhet. Industrins, den byggda miljöns och det jordbruksbaserade livsmedelssystemets övergång till cirkularitet kan leda till betydande miljöförbättringar (se bilaga 6), eftersom de hör till de mest resursintensiva systemen.

Finland är på god väg att uppfylla EU:s mål för den cirkulära ekonomin, även om det fortfarande behövs förbättringar när det gäller användningen av cirkulära material och av materialavtrycket. EU:s handlingsplan för den cirkulära ekonomin 2020 syftar till att fördubbla användningen av cirkulära material mellan 2020 och 2030. År 2021 var användningsgraden för cirkulära material i Finland 2 %, vilket jämfört med genomsnittet i EU-2021 på 11,7 % visar att framstegen har varit begränsade under de senaste åren. Handlingsplanen för den cirkulära ekonomin syftar också till att avsevärt minska EU:s materiella fotavtryck. År 2020 var Finlands materiella fotavtryck (33,6 ton per capita) mycket högre än EU-genomsnittet (13,7 ton per capita) (se diagram A9.1).

Diagram A9.1: Trend i materialanvändning

Källa: Eurostat.

Finlands nyligen antagna politik för en cirkulär ekonomi har ännu inte lett till positiva resultat i praktiken. År 2019 uppdaterade Finlands innovationsfond Sitra sin färdplan för den cirkulära ekonomin med 30 nya åtgärder, och i april 2021 antogs ett principbeslut om främjande av en cirkulär ekonomi ⁽⁸⁶⁾. I mars 2022 antog Finland en reviderad nationell avfallsplan ⁽⁸⁷⁾ för fastlandet (Åland ingick inte) som löper fram till 2027.

Finlands resultat i fråga om avfallshantering har stagnerat under de senaste åren. Finland uppnådde inte EU:s mål om materialåtervinning av 50 % av kommunalt avfall 2020. Finland hade en materialåtervinningsgrad på 37,1 % år 2021 och riskerar att inte uppnå målet på 55 % materialåtervinning av kommunalt avfall under 2025. Finland har gjort betydande framsteg med att minska deponeringsgraden under de senaste åren, men det har skett genom att öka förbränningskapaciteten. Finland behöver förbättra den separata avfallsinsamlingen och den efterföljande materialåtervinningen och minska sitt beroende av förbränning (se diagram A9.2).

⁽⁸⁵⁾ [En ny handlingsplan för den cirkulära ekonomin \(europa.eu\)](https://europa.eu).

⁽⁸⁶⁾ [Statsrådets principbeslut om ett strategiskt program för cirkulär ekonomi](#).

⁽⁸⁷⁾ [Från återvinning till cirkulär ekonomi: Riksomfattande avfallsplan fram till 2027 \(valtioneuvosto.fi\)](#).

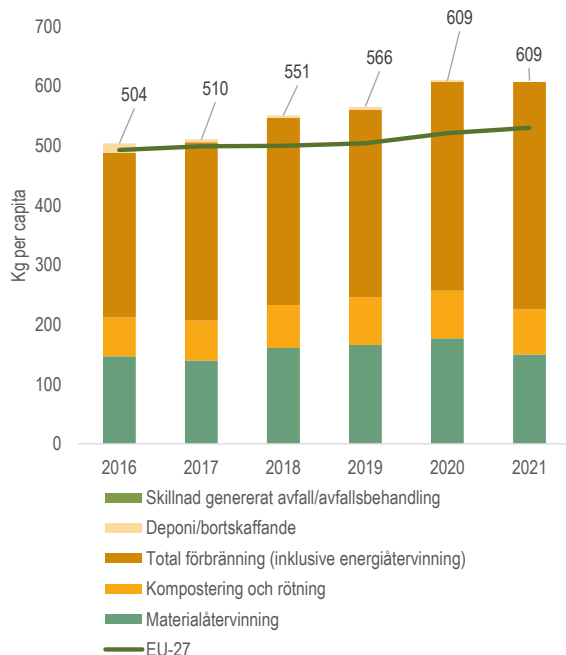
Tabell A9.1: **Övergripande och systemiska indikatorer på cirkularitet**

Område	2016	2017	2018	2019	2020	2021	EU-27	Senaste år EU-27
Total status för den cirkulära ekonomin								
Materialfotavtryck (ton/capita)	31.4	32.6	35.3	32.6	33.6	-	13.7	2020
Ökning på årsbasis av personer sysselsatta inom den cirkulära ekonomin (%) ¹	-5.2	-4.2	-	-	-	-	2.9	2019
Vattenexploateringsindex plus (WEI+) (%)	1.2	0.9	1.4	1.4	-	-	3.6	2019
Industri								
Resursproduktivitet (köpkraftsstandard per kg)	1.0	1.0	1.0	1.1	1.0	1.0	2.3	2021
Grad av cirkulär materialanvändning (%) ²	5.3	5.6	5.9	6.3	5.9	2.0	11.7	2021
Återvinningsgrad (% av kommunalt avfall)	42.1	40.5	42.3	43.5	42.1	37.1	49.6	2021
Bebyggd miljö								
Återvinningsgraden för bygg- och rivningsavfall (%) ³	87.0	-	74.0	-	63.0	-	89.0	2020
Index för hårdgörning av mark (basår = 2006) ⁴	103.7	-	107.7	-	-	-	108.3	2018
Jordbruksbaserade livsmedel								
Livsmedelsavfall (kg per capita) ⁵	-	-	-	-	116.0	-	131.0	2020
Kompostering och rötning (kg per capita)	65.0	67.0	72.0	80.0	80.0	76.0	100.0	2021

1) Personer som är anställda inom den cirkulära ekonomin mäter endast direkta arbetstillfällen i utvalda undersektorer i Nace-koderna E, C, G och S. 2) Användningsgraden för cirkulärt material mäter andelen återvunnet material som återförs in i ekonomin av den totala materialanvändningen. 3) Återvinningsgraden för bygg- och rivningsavfall omfattar avfall som bereds för återanvändning, återvinns eller materialåtervinns, inbegripet genom återfyllnadsarbete. 4) Hårdgörning av mark: kolumnen för 2016 avser uppgifter från 2015. 5) Matsvinn omfattar primärproduktion, bearbetning och tillverkning, detaljhandel och distribution, restauranger och livsmedelstjänster samt hushåll.

Källa: Eurostat, Europeiska miljöbyrån.

Diagram A9.2: **Behandling av kommunalt avfall**

Källa: Eurostat.

Industrisystemet i Finland är ineffektivt när det gäller resursproduktivitet. Ekonomin i Finland, särskilt industrin (t.ex. brytning och utvinning), är inte effektiv när det gäller att använda material för att producera välbstånd. År 2021 genererade Finland 1,0 i köpkraftsstandard per kilo förbrukat material, vilket innebär att

Finlands resursproduktivitet låg långt under EU-genomsnittet på 2,3 köpkraftsstandard per kilo (se bilaga 5). Det är av största vikt att Finland fullt ut genomför sitt program för hållbar tillväxt, som har öronmärkt 110 miljoner euro till *Business Finland* i sökandet efter lösningar för en cirkulär ekonomi för industrin, särskilt brytning och utvinning.

Systemet för den byggda miljön utgör en utmaning i Finland. Återvinningsgraden för bygg- och rivningsavfall 2020 var mycket lägre (63 %) än EU-genomsnittet (89 %). När det gäller hårdgörning av mark har det index som uppmättes 2018 ökat sedan 2016 och närmar sig EU-genomsnittet. Det finns utrymme för att renovera befintliga byggnader och öka andelen sekundära råvaror. Finland måste intensifiera åtgärderna i enlighet med detta och se till att relevanta system (t.ex. finansiering av FoU-projekt för cirkulärt byggande) genomförs effektivt i planeringen av markanvändning och inom fastighetsbranschen.

Finlands jordbruksbaserade livsmedelssystem blir allt mer cirkulärt. År 2021 minskade komposteringen och rötningen något i Finland från de två föregående åren till 76 kg/capita och ligger fortfarande under EU-genomsnittet (100 kg/capita). Ökad rötning ökar Finlands energitrygghet genom att producera biometan och/eller organiska gödningsmedel.

Noteras bör att livsmedelsindustrin 2022 förnyade sitt engagemang för materialeffektivitet och att restaurangsektorn nu omfattas av åtgärderna för att minska matsvinnet.

Det finns fortfarande ett finansieringsgap i den cirkulära ekonomin, inklusive avfallshantering. Ytterligare investeringar krävs för att åtgärda brister i genomförandet och identifierade behov. Finansieringsgapet uppskattades till 463 miljoner euro per år mellan 2014 och 2020. Under denna period uppskattades investeringsbehoven till minst 856 miljoner euro per år, medan investeringsbaslinjerna var 393 miljoner euro per år (se bilaga 6). För Finland krävs investeringsområden som ekodesign, reparation, återanvändning och återtillverkning för att nå EU:s mål för den cirkulära ekonomin. Ytterligare investeringar är också nödvändiga för att förbättra den separata insamlingen av avfall och ytterligare infrastruktur för materialåtervinning för att undvika förbränning av återvinningsbart avfall. Finland måste investera ytterligare 289 miljoner euro (cirka 41,3 miljoner euro per år) mellan 2021 och 2027 för att uppnå materialåtervinningsmålen för kommunalt avfall och förpackningsavfall ⁽⁸⁸⁾.

⁽⁸⁸⁾ [Study on investment needs in the waste sector and on the financing of municipal waste management in Member States – Europeiska unionens publikationsbyrå \(europa.eu\).](#)

Digital omställning är nyckeln till en resilient och konkurrenskraftig ekonomi. I enlighet med policyprogrammet för det digitala decenniet, och särskilt dess mål för digital omställning senast 2030, beskrivs i denna bilaga Finlands resultat när det gäller digitala färdigheter, digital infrastruktur/konnektivitet och digitaliseringen inom företag och offentliga tjänster. I förekommande fall hänvisas det till framstegen med genomförandet av återhämtnings- och resiliensplanen. Finland anslår 0,5 miljarder euro av den totala budgeten för återhämtnings- och resiliensplanen till digital omställning ⁽⁸⁹⁾.

I policyprogrammet för det digitala decenniet fastställs en plan för en framgångsrik digital omställning i EU fram till 2030. Programmet utgör en ram för bedömning av EU:s och medlemsstaternas digitala omställning, särskilt genom indexet för digital ekonomi och digitalt samhälle (Desi). Det innebär även en möjlighet för EU och dess medlemsstater att samarbeta, bland annat via projekt där flera länder deltar, för att påskynda utvecklingen mot det digitala decenniets digitala och allmänna mål ⁽⁹⁰⁾. Mer allmänt är flera aspekter av den digitala omställningen särskilt relevanta i det aktuella sammanhanget. År 2023 är Europaåret för kompetens, där prioriteringen är att bygga upp lämplig kompetens för att fullt ut utnyttja de möjligheter som den digitala omställningen erbjuder. En befolkning med goda digitala färdigheter främjar utvecklingen och införandet av digital teknik och leder till produktivitetsvinster ⁽⁹¹⁾. Digital teknik, digital infrastruktur och digitala verktyg spelar alla en roll i den grundläggande omställning som krävs för att anpassa energisystemet till de nuvarande strukturella utmaningarna ⁽⁹²⁾.

⁽⁸⁹⁾ Andelen av de finansiella anslagen som bidrar till målen för digital omställning har beräknats med användning av bilaga VII till förordningen om faciliteten för återhämtnings- och resiliensplanen.

⁽⁹⁰⁾ Målen för det digitala decenniet mäts med Desi-indikatorerna och kompletterande uppgiftskällor integreras i den mån sådana uppgifter finns tillgängliga och/eller är särskilt relevanta för medlemsstaten.

⁽⁹¹⁾ Se t.ex. OECD (2019). *OECD Economic Outlook, Digitalisation and productivity: A story of complementarities*, [OECD Economic Outlook volume 2019 issue 1 J. OECD iLibrary \(oecd-ilibrary.org\)](https://www.oecd-ilibrary.org/economic-outlook-volume-2019-issue-1-j-oecd-ilibrary_oecd-ilibrary_org).

⁽⁹²⁾ Behovet av och möjliga åtgärder för en digitalisering av energisystemet anges i meddelandet *Digitalisering av energisystemet – EU:s handlingsplan*, COM(2022) 552 final.

Finland tillhör de länder som uppvisar bäst resultat när det gäller humankapital i de flesta av indikatorerna, däribland grundläggande digitala färdigheter, IKT-specialister och andelen kvinnliga IKT-specialister. Med tanke på IKT:s storlek och relevans i ekonomin är efterfrågan på IKT-utbildad arbetskraft hög och företagen rapporterar om svårigheter att anställa ⁽⁹³⁾. Finland genomför flera åtgärder, bland annat åtgärder för att öka elevernas intag av digital teknik. Det finns dock fortfarande utrymme för ytterligare kompletterande åtgärder för att öka antalet IKT-specialister.

Finland ligger i stort sett i linje med EU-genomsnittet när det gäller indikatorerna för digital infrastruktur/konnektivitet. På grund av särdragen i Finlands sociogeografi (stort men glesbefolkat territorium), får landet dock poäng under EU-genomsnittet när det gäller täckningen av nät med mycket hög kapacitet och fiberuppkoppling till fastigheter. Å andra sidan ligger landet långt över EU-genomsnittet när det gäller total 5G-täckning (95 % jämfört med EU:s 81 %). 5G-täckningen på frekvensbandet 3,4–3,8 GHz, vilket är nödvändigt för att möjliggöra avancerade tillämpningar som kräver stor spektrumbandbredd 84, är också mycket högre än EU-genomsnittet på 41 %.

Finland är mycket framstående när det gäller digitalisering av företag, och alla indikatorer ligger betydligt över EU-genomsnittet för små och medelstora företag med åtminstone en grundläggande nivå av digital intensitet, för företag som använder lösningar med stordata och särskilt för användningen av molntjänster och artificiell intelligens.

När det gäller digitalisering av offentliga tjänster uppvisar Finland mycket goda resultat. Möjligheterna till digital samverkan mellan myndigheterna och allmänheten – för såväl invånare som företag – närmar sig en mättnadsnivå och för företag har målet för det digitala decenniet redan uppnåtts. När det gäller tillgång till elektroniska patientjournaler får Finland 89 poäng av 100, mycket högre än EU-genomsnittet, som är 71. Landet håller för närvarande på att slutföra genomförandet av ett nytt system för digital identitet som också kommer att fungera som ett certifierat

⁽⁹³⁾ Källa: Eurostat – Europeiska unionens undersökning av IKT-användning och e-handel i företagen.

identifieringsverktyg i den mening som avses i eIDAS-förordningen. De allra flesta av de digitala åtgärderna inom ramen för Finlands återhämtnings- och resiliensplan är inriktade på offentliga tjänster, bland annat åtgärder för att stödja den digitala omställningen av hälso- och sjukvård och de offentliga tjänsterna, med särskilt fokus på datadriven innovation, utbyte av digital information och användning av data från den offentliga sektorn.

Finland ligger i framkant när det gäller IKT, både när det gäller tekniken och politiska åtgärder och man strävar aktivt efter att utnyttja den digitala ekonomins potential i Finland. I september 2022 lade regeringen fram en rapport för riksdagen om den nationella digitala kompassen, som bygger på EU:s policyprogram för det digitala decenniet.

Tabell A10.1: Viktiga mål för det digitala decenniet som övervakas med Desi-indikatorer

	Finland			EU	Mål för det digitala decenniet till 2030 (EU)
	DESI 2021	DESI 2022	DESI 2023	DESI 2023	
Digitala färdigheter					
Åtminstone grundläggande digitala färdigheter	i.u.	79%	79%	54%	80%
% enskilda personer		2021	2021	2021	2030
It-specialister ⁽¹⁾	7.6%	7.4%	7.4%	4.5%	20 million
% sysselsatta i åldersgruppen 15–74 år	2020	2021	2021	2021	2030
Digital infrastruktur/konnektivitet					
Fasta nät med mycket hög kapacitet	67%	68%	71%	73%	100%
% hushåll	2020	2021	2022	2022	2030
Täckning av fiber till fastigheter ⁽²⁾	38%	40%	50%	56%	-
% hushåll	2020	2021	2022	2022	2030
Allmän 5G-täckning	12%	72%	95%	81%	100%
% befolkade områden	2020	2021	2022	2022	2030
5G-täckning på frekvensbandet 3,4–3,8 GHz	i.u.	i.u.	84%	41%	-
% befolkade områden			2022	2022	2030
Digitalisering av företagen					
Minst grundläggande digital intensitet	i.u.	i.u.	90%	69%	90%
% små och medelstora företag			2022	2022	2030
Stordata ⁽³⁾	22%	22%	22%	14%	75%
% företag	2020	2020	2020	2020	2030
Moln ⁽³⁾	i.u.	66%	66%	34%	75%
% företag		2021	2021	2021	2030
Artificiell intelligens ⁽³⁾	i.u.	16%	16%	8%	75%
% företag		2021	2021	2021	2030
Digitalisering av offentliga tjänster					
Digitala offentliga tjänster för allmänheten	i.u.	90	92	77	100
Poäng (0–100)		2021	2022	2022	2030
Digitala offentliga tjänster för företag	i.u.	93	100	84	100
Poäng (0–100)		2021	2022	2022	2030
Tillgång till elektroniska patientjournaler	i.u.	i.u.	89	71	100
Poäng (0–100)			2023	2023	2030

1) Målet på 20 miljoner euro motsvarar cirka 10 % av den totala sysselsättningen.

2) Andelen hushåll med fiber till fastigheten anges separat eftersom utvecklingen också kommer att följas upp separat och beaktas vid tolkningen av data om andelen hushåll med fasta nät med mycket hög kapacitet under det digitala decenniet.

3) Minst 75 % av företagen i unionen använder, i linje med sin affärsverksamhet, en eller flera av följande tekniker: i) molntjänster, ii) stordata, iii) artificiell intelligens.

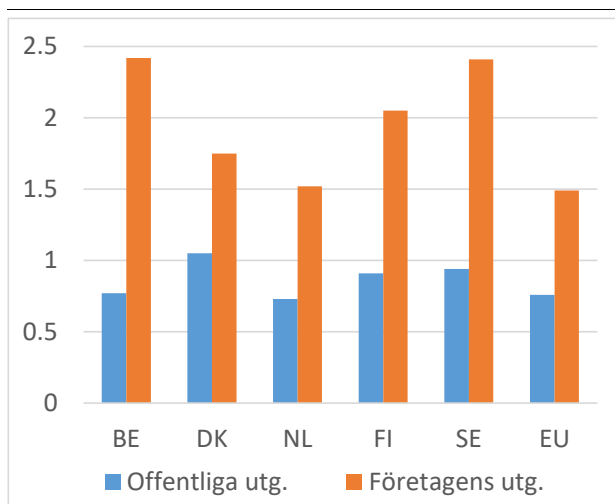
Källa: Index för digital ekonomi och digitalt samhälle.

I denna bilaga ges en allmän översikt över hur Finlands forsknings- och innovationssystem fungerar, vilket är avgörande för att den gröna och den digitala omställningen ska kunna förverkligas.

Bristen på betydande förbättringar av dynamiken i den totala faktorproduktiviteten förklaras delvis av lägre utgifter för FoU jämfört med perioden före 2010. Finland har som mål att öka FoU-utgifterna till 4,0 % av BNP⁽⁹⁴⁾ jämfört med de faktiska utgifterna på 3,0 % av BNP 2021 och 3,7 % 2009. För att uppnå 4,0-procentnivån krävs ett tydligt åtagande från regeringen om offentliga investeringar i FoU, bättre samordning av stödet mellan de myndigheter som administrerar bidrag till FoU och ett större utbud av FoU-arbetskraft⁽⁹⁵⁾.

Diagram A11.1: **FoU-intensitet i % av BNP, 2021**

Källa: Eurostat.

Finlands FoU-intensitet⁽⁹⁶⁾ har ökat stadigt sedan 2018, men företagens FoU behöver en skjuts för att nå det nationella FoU-målet. FoU-intensiteten uppgick till 2,99 % av BNP 2021. Det är visserligen en ökning från 2,91 % 2020, men fortfarande långt från det ambitiösa nationella målet på 4,0 % av BNP till 2030. När

⁽⁹⁴⁾ Enligt OECD:s arbetsdokument 2021/08 *Targeting R&D intensity in Finnish innovation policy* fastställdes det första målet på 1,7 % för 1980 år 1973 som år 2005 höjdes till 4 %. Finlands FoU-intensitet ökade stadigt från 1981 (1,15 % av BNP) och nådde en topp 2009 (3,73 % av BNP).

⁽⁹⁵⁾ OECD (2022), OECD Economic Surveys: *Finland 2022*, OECD Publishing, Paris,

<https://doi.org/10.1787/516252a7-en>.

⁽⁹⁶⁾ Definieras som inhemska bruttoutgifter för FoU i procent av BNP). Det europeiska riktmärket för FoU-intensitet är 3 % av BNP.

det gäller företagens FoU ligger Finland bakom några innovationsledare (Belgien, Danmark och Sverige). Företagens FoU-investeringar har under det senaste året ökat från 1,84 % av BNP 2019 till 2,06 % 2021, och har alltså återhämtat sig från den kraftiga minskningen under det senaste decenniet på grund av Nokias minskade roll i det nationella FoU-systemet.

Det offentliga stödet för företagsinnovation stärks. Historiskt sett har Finland inte haft särskilt starka ekonomiska FoU-incitament för företag. År 2021 infördes dock ett skatteavdrag på 50 % för kostnader för FoU-projekt som genomförs i samarbete med universitet och forskningsinstitut. Incitamentet har sedan dess tredubblats så att företag kommer att kunna få ett skatteavdrag på 150 % mellan 2022 och 2027. Detta bör bidra till att stärka det offentliga stödet till företagens FoU-utgifter, som fortfarande var relativt svaga under 2019: 0,066 % av BNP, tre gånger mindre än EU-genomsnittet på 0,196 % av BNP.

Återhämtnings- och resiliensplanen förväntas bidra till att öka det offentliga stödet till forskning och utveckling av företag med investeringar i innovationsekosystem, forskningsinfrastruktur och pilotverksamhet. Målet med FoU-komponenten är att bidra till att stärka FoU-intensiteten. Genom faciliteten för återhämtning och resiliens har uppskattningsvis 367 miljoner euro anslagits för FoU och innovation (cirka 17,5 % av återhämtnings- och resiliensplanen). Lokomotivföretag som valts ut av Business Finland, såsom Valmet, Borealis Polymers, ABB och Meyer Turku, har vart och ett tilldelats 20 miljoner euro för att leda ett specifikt ekosystem bestående av forskningsorganisationer och små och medelstora företag som utvecklar grön teknik.

Finland har en av världens högsta andelar aktiva innovatörer och den tekniska innovationen håller på att återhämta sig. Enligt EIB:s senaste investeringsundersökning 2022⁽⁹⁷⁾ uppgick andelen företag som är aktiva innovatörer till 52 % Finland, vilket är nästan lika högt som i Förenta staterna. År 2020 vände den tekniska innovationen, mätt genom patentansökningar, den nedåtgående trenden under de senaste två decennierna och Finland

⁽⁹⁷⁾ <https://www.eib.org/en/publications/20220219-econ-eibis-2022-eu>

rankas nu bland de främsta i Europa. Trots dessa positiva utsikter kan kopplingen mellan vetenskap och näringsliv bli starkare. Enligt OECD finns det en växande klyfta mellan universitet och industri – eftersom universitetens autonomi gjorde att de fokuserade på att bli internationellt konkurrenskraftiga inom vetenskapen och lade mindre vikt vid och etablerade färre incitament för industrisamarbete. För att förbättra situationen skulle landet kunna gå mot en mer adaptiv innovationspolitik och ett mer lyhört system, med ökad flexibilitet och snabbt beslutsfattande för att hantera störningar i det globala sammanhanget⁽⁹⁸⁾. OECD rekommenderade att man skulle omforma styrningen för att skapa en heltäckande politik i syfte att möjliggöra övergången till ett system som möjliggör innovation.

⁽⁹⁸⁾ OECD Reviews of Innovation Policy: Finland (2017).

Tabell A11.1: **Nyckelindikatorer för innovation**

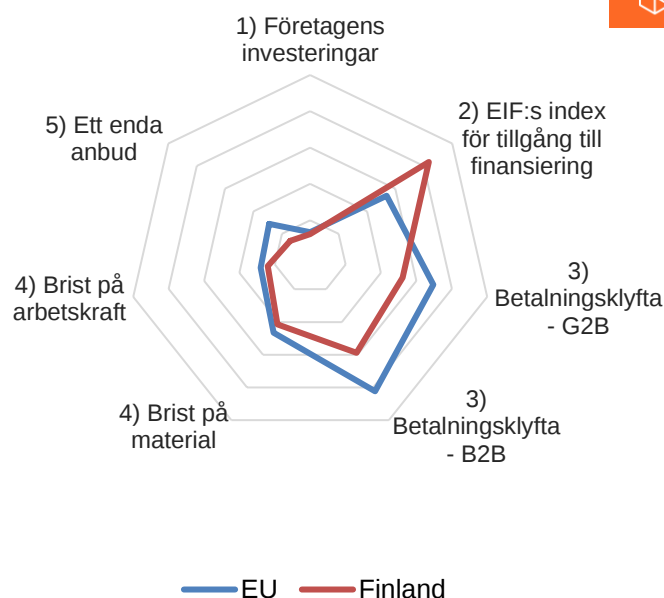
	2010	2015	2019	2020	2021	EU-genomsnitt (1)
Nyckelindikatorer						
FoU-intensitet (inhemska bruttoutgifter för FoU i % av BNP)	3.71	2.87	2.80	2.91	2.99	2.26
Offentliga utgifter för FoU i % av BNP	1.10	0.94	0.94	0.94	0.91	0.76
Företagens utgifter för FoU i % av BNP	2.58	1.91	1.84	1.95	2.06	1.49
Forsknings- och innovationssystemets kvalitet						
Vetenskapliga publikationer som hör till de 10 % mest citerade publikationerna i världen	11.3	11.3	12.2	:	:	9.8
PCT-patentansökningar per miljard BNP (i köpkraftsstandarder)	9.9	7.8	6.9	:	:	3.3
Samarbete mellan näringsliv och forskning						
Offentlig-privata vetenskapliga sampublicationer i % av publikationer	12.6	12.3	12.1	11.8	11.8	7.1
Offentliga utgifter för FoU som finansieras av företag i % av BNP	0.076	0.046	0.039	:	:	0,054
Tillgång till personalresurser och kompetens						
Nyutexaminerade inom naturvetenskap och ingenjörsvetenskap per tusen invånare i åldern 25–34 år	23.8	17.8	17.6	18.4	:	16
Offentligt stöd till företagens utgifter för FoU						
Totalt stöd från den offentliga sektorn till företagens FoU-utgifter i % av BNP	0.074	0.081	0.066	:	:	0.194
Grön innovation						
Andel miljörelaterade patent av det totala antalet PCT-patentansökningar (%)	14.7	14.6	16.4	:	:	13.3
Finansiering av innovation och ekonomisk förnyelse						
Riskkapital (marknadsstatistik) i % av BNP	0.062	0.058	0.093	0.134	0.209	0.074
Sysselsättning i snabbväxande företag i de 50 % mest innovativa sektorerna	3.4	5.0	7.6	:	:	5.5

1) EU-genomsnittet för det senaste tillgängliga året eller det år som har det högsta antalet landuppgifter.

Källa: Eurostat, OECD, gemensamma forskningscentrumet, Science-Metrix (databasen Scopus och EPQ:s databas över patentstatistik), Invest Europe.

Finland erbjuder en god miljö för företagsverksamhet. Enligt IMD:s (*International Institute for Management Development*) rankningar av global konkurrenskraft ⁽⁹⁹⁾ ligger Finland på åttonde plats, en ökning med tre platser jämfört med året innan. Förbättringen beror både på regeringens politik och på att företagens verksamhet har effektiviserats. Trots en försämring på grund av det allmänna ekonomiska läget visar 2022 års undersökning om företagens tillgång till finansiering (Safe) ⁽¹⁰⁰⁾ att de finländska små och medelstora företagen haft relativt gynnsamma finansieringsvillkor. Finland är ett av de minst korrumperade länderna i världen, och ligger även i framkant när det gäller digitaliseringen inom näringslivet. Av de finländska små och medelstora företagen har 88 % åtminstone en grundläggande nivå av digital intensitet (jämfört med EU-genomsnittet på 60 %). Finland har relativt få begränsningar när det gäller reglerade yrken.

Diagram A12.1: Företagsklimat och drivkrafter för konkurrenskraft

Källa: 1) Andel (%) av BNP, 2021 Eurostat.

2) Sammansatt indikator, Europeiska investeringsfondens index för tillgång till finansiering 2021.

3) Genomsnittlig betalningsförsening i antal dagar, 2022, Intrum.

4) Andel (%) av de företag inom tillverkningsindustrin som står inför begränsningar, Europeiska kommissionens konjunkturundersökning 2022.

5) Andel kontrakt som tilldelats en enda anbudsgivare, 2022 års resultattavla för den inre marknaden.

Resultattavlan för den inre marknaden visar att Finland presterar relativt bra när det gäller att införliva och tillämpa EU-lagstiftningen. I slutet av 2021 hade 0,8 % av EU-lagstiftningen inte införlivats (genomsnittet i EU var 1,6 %). Det fanns 11 pågående överträdelseförfaranden (jämfört med EU-genomsnittet på 27) ⁽¹⁰¹⁾.

Produktiviteten i Finland har stagnerat. Efter en imponerande produktivitetstillväxt fram till slutet av 2000-talet har den senaste reala arbetsproduktivitetstillväxten avstannat. Sedan omkring 2010 har den reala produktiviteten legat konstant under både EU-genomsnittet och de regionala grannlänernas. Efter att ha minskat mellan 2019 och 2021 förväntas den reala arbetsproduktiviteten ha ökat fraktionellt under 2022 (0,2 %), men ligger fortfarande under EU-genomsnittet. Förklaringen till den relativt negativa utvecklingen på senare tid är bland annat tydliga skillnader mellan tillverkning och tjänster,

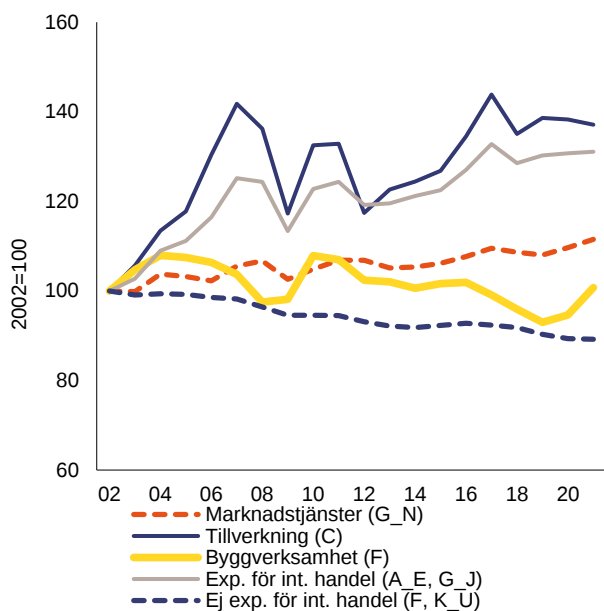
⁽⁹⁹⁾ [World Competitiveness Rankings – IMD](#).

⁽¹⁰⁰⁾ [Data och undersökningar – Safe \(europa.eu\)](#).

⁽¹⁰¹⁾ Resultattavlan för den inre marknaden 2022

mellan handelssektorn och den icke-handelsexponerade sektorn (diagram A12.2) och en tydlig regional uppdelning mellan Storhelsingfors och de tre regionerna på fastlandet.

Diagram A12.2: **Produktivitet per sektor**

Källa: Europeiska kommissionen.

Den totala faktorproduktiviteten har avstannat under flera år (diagram A12.3) och ligger kvar under de nordiska grannlänarnas värden. Samtidigt kan låga investeringar inom de områden som ger mest stöd till produktivitetstillväxten (maskiner och utrustning, inklusive informations- och kommunikationsteknik, och produkter som skyddas av immateriell äganderätt) bromsa återgången till en högre potentiell tillväxt.

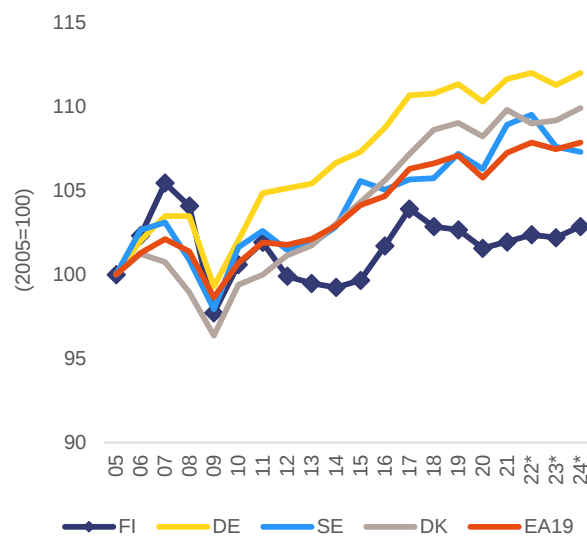
Finland är en innovationsledare ⁽¹⁰²⁾, med ett resultat på 135,5 % av EU-genomsnittet i 2022 års upplaga av den europeiska resultattavlan för innovation ⁽¹⁰³⁾. Resultaten ökar också (med 19,5 procentenheter) i en takt som är högre än EU:s (9,9 procentenheter). Regeringen har satt som mål att öka utgifterna för forskning och utveckling till 4 % av BNP senast 2030, från 2,9 % av BNP 2020 (se även bilaga 9). Dessa investeringar kan även förbättra ekonomins produktivitet och konkurrenskraft. Samtidigt råder det brist på personal som har kompetens att bedriva FoU-

⁽¹⁰²⁾Se bilaga 11 om innovation för mer information.

⁽¹⁰³⁾EIF Working Paper 2022/83, The 2021 EIF SME Access to Finance Index, October 2022 update.

verksamhet och det saknas en tydlig modell för att ge incitament ⁽¹⁰⁴⁾.

Diagram A12.3: **Total faktorproduktivitet**

Källa: Europeiska kommissionen.

Finländska små och medelstora företag bedriver internationell handel under OECD-genomsnittet. Även om de små och medelstora företagens exportvärde ökade under 2021 är exporten fortfarande en utmaning. En relativt begränsad andel av finländska små och medelstora företag bedriver onlineförsäljning över gränserna (8 % jämfört med genomsnittet på 9 % i EU, enligt 2022 års index för digitalt samhälle och ekonomi), trots att Finland är bland de ledande när det gäller digitalisering inom företag. I förhållande till jämförbara företag och till EU är andelen små och medelstora företag i högkvalitativa industrier låg (28 % jämfört med 47 % i Sverige och 31,7 % i Danmark 2021) ⁽¹⁰⁵⁾.

Den finländska ekonomin har påverkats av störningar i den globala försörjningskedjan och av kraftigt höjda energipriser. Under 2022 rapporterade 42 % av industriföretagen begränsningar i samband med brist på material eller utrustning (jämfört med 32 % för EU) ⁽¹⁰⁶⁾. Finlands ekonomi är något mindre beroende av både källor från länder utanför EU och den inre marknadens källor till mervärde jämfört med EU-

⁽¹⁰⁴⁾Produktivitet som grund för löner och konkurrenskraft. Hur kan man främja produktivitetstillväxt? (valtioneuvosto.fi).

⁽¹⁰⁵⁾2021/2022 Annual Report on European SMEs – juni 2022 – LE Europe (le-europe.eu).

⁽¹⁰⁶⁾Konjunkturundersökningar (europa.eu).

genomsnittet. I det rådande ekonomiska läget visar en undersökning av Finlands näringsliv (EK) ⁽¹⁰⁷⁾ att upp till 41 % av de små och medelstora företagen i Finland förbereder sig för att utföra uppsägningar och 35 % av de små och medelstora företagen uppskattar att efterfrågan kommer att minska under 2023. Som i alla medlemsstater har energipriserna ökat under 2022, vilket har en betydande inverkan på industrin, särskilt energiintensiva industrier och små och medelstora företag. Grossistpriset på el i Finland tredubblades under tredje kvartalet 2022 jämfört med priset för ett år sedan.

Finland kom på andra plats av de 27 EU-länderna i Europeiska kommissionens upplaga av indexet för digital ekonomi och digitalt samhälle (Desi) 2021 och är ledande när det gäller personalresurser, integration av digital teknik och digitala offentliga tjänster. Finland utmärker sig när det gäller tillgången till och användningen av e-förvaltningstjänster samt digitala färdigheter, och andelen med en examen inom IKT av det totala antalet utexaminerade är nästan dubbelt så stor som genomsnittet i EU (7,4 % jämfört med 3,9 %). Detta är dock fortfarande otillräckligt för att tillgodose efterfrågan, eftersom 59 % av de företag som försöker rekrytera IKT-specialister uppger att det är svårt att tillsätta lediga platser (EU 55 %). Bristen på arbetskraft riskerar att hindra utvecklingen av IKT-sektorn. Kraftig brist rådde på många kunskapsområden som datorer, elektronik och matematik.

Finland är mycket framstående när det gäller integrering av digital teknik, och alla indikatorer ligger betydligt över EU-genomsnittet för små och medelstora företag, med åtminstone en grundläggande nivå av digital intensitet för företag som använder lösningar med stordata, och särskilt när det gäller användning av molntjänster och artificiell intelligens.

Finland är en av de främsta medlemsstaterna sett till andelen förnybara energikällor i energimixen. Andelen förnybar energi i Finlands energimix var 43,8 % under 2020, vilket innebar att målet på 38 % överträffades. Uppgifter från Finlands regering visar att andelen förnybar energi är ännu högre för el – 53 % av all el som produceras i Finland

kom från förnybara källor år 2021 ⁽¹⁰⁸⁾. Den förnybara elektriciteten utgjordes till 45 % av vattenkraft och till 23 % av vindkraft. Resten kom från träbaserade bränslen. Av den totala mängden elektricitet producerades 34 % med kärnkraft och 14 % med fossila bränslen och torv.

Förseningar i utfärdandet av tillstånd för betydande investeringsprojekt skulle kunna äventyra ytterligare framsteg som ökar andelen förnybar energi. Detta kan leda till en situation att när ett projekt slutligen får ett bygglov, har det gått så lång tid att den avsedda tekniken redan har blivit föråldrad. Varje kommun skapar sina egna regler för att hantera småskaliga förnybara kraftverk, med åtföljande variation mellan kommunerna. Finland har anslagit 6 miljoner euro från sin återhämtnings- och resiliensplan för att tillfälligt anställa personal för miljötillstånd, miljöförfaranden och projekthantering under 2021–2023, och för att stödja ny energiteknik, inbegripet havsbaserad vindkraft, storskalig solenergi och geotermisk energi. Finlands återhämtnings- och resiliensplan satsar också på att påskynda miljöarbetet för att främja utvecklingen av produktion och lagring av rent väte i kommersiell skala.

För att påskynda tillståndsförfaranden och överklagandeprocesser för projekt för förnybar energi har regeringen infört en lag som skapar ett tillfälligt snabbspårningssystem för miljö- och vattentillståndsförfaranden och vissa överklagandeprocesser för projekt. Lagstiftningen trädde i kraft den 1 januari 2023. Snabbspårningssystemet föreslås gälla tillståndsförfaranden som behandlas i den statliga miljö- och vattentillståndsmyndigheten mellan 2023 och 2026, och överklagandeförfaranden som behandlas i förvaltningsdomstolarna mellan 2023 och 2028

⁽¹⁰⁷⁾ [Aktuellt — Finlands näringsliv EK \(ek.fi\)](#).

⁽¹⁰⁸⁾ [Andelen fossilfri elproduktion steg till 86 procent år 2021 – Statistikcentralen](#)

Tabell A12.1: **Industrin och den inre marknaden**

	DELOMRÅDE	INDIKATOR	2018	2019	2020	2021	2022	EU27 genomsnitt (*)
HUVUDINDIKATORER	Ekonomisk struktur	Privata nettoinvesteringar, nivå för privat kapitalstock, efter avskrivning, % BNP ⁽¹⁾	4.7	4	3.4	4.1	4.2	3.4
		Offentliga nettoinvesteringar, nivå för offentlig kapitalstock, efter avskrivning, % BNP (1)	0.9	0.8	1.2	0.6	0.8	0.6
		Real arbetsproduktivitet per person i industrin (% på årsbasis) ⁽²⁾	-5.3	2.2	-0.1	1.8	0.3	1.4
	Kostnads- konkurrens- kraft	Nominell enhetsarbetskostnad i industrin (% på årsbasis)(2)	6.6	-1	-0.4	5.1	2.5	2.9
RESILIENS	Brister	Brist på material (industri) företag som upplever begränsningar, % (3)	19	10	5	30	42	47
		Brist på arbetskraft, baserat på undersökningsdata (industrin), företag som upplever begränsningar, % (3)	19	17	9	16	24	28
		Andel lediga platser (näringsliv)(4)	2.5	2.5	2	2.9	3.1	3.1
	Strategiska beroenden	Koncentration av valda råvaror, importkoncentrationsindex baserat på en korg av kritiska råvaror (5)	0.23	0.21	0.2	0.19	0.2	0.18
		Installerad kapacitet för förnybar energi, % av total producerad el ⁽⁶⁾	34.2	35.2	37.6	40.6	n.a.	50.9
INRE MARKNADEN	Integration på den inre marknaden	EU:s handelsintegration, % ⁽⁷⁾	21.6	22.2	20.0	22.3	25.8	45.8
	Begränsningar	Restriktionsindex för tjänstehandeln, EES ⁽⁸⁾	0.04	0.04	0.04	0.04	0.04	0.05
	Offentlig upphandling	Ett enda anbud, % av kontrakt totalt ⁽⁹⁾	14	15	14	14	14	29
FÖRETAGSKLIMAT – SMÅ OCH MEDELSTORA FÖRETAG	Investerings- hinder	Effekt av reglering på långsiktiga investeringar, % av företag som rapporterar att regleringar av företag utgör ett stort hinder ⁽¹⁰⁾	11.9	11.5	7.5	9.9	10.2	29.6
	Företags- demografi	Konkurser, index (2015=100) ⁽¹¹⁾	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	86.8
		Företagsregistreringar, index (2015=100) ⁽¹¹⁾	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	121.2
	Sena betalningar	Betalningsklyfta, betalningar mellan företag, skillnad i dagar mellan angiven och faktisk betalning ⁽¹²⁾	5	3	17	12	10	13
		Betalningsklyfta, offentlig sektor, skillnad i dagar mellan angiven och faktisk betalning ⁽¹²⁾	5	3	16	8	12	15
		Andel av små och medelstora företag som upplevt sena betalningar de senaste sex månaderna, % ⁽¹³⁾	n.a.	48.2	45.2	43.5	42.1	43
	Tillgång till finansiering	EIF:s index för tillgång till finansiering – Lån, sammansatt: Extern finansiering för små och medelstora företag det senaste halvåret, indexvärden mellan 0 och 1 ⁽¹⁴⁾	0.33	0.34	0.44	0.4	n.a.	0.46
		EIF:s index för tillgång till finansiering – Aktier, sammansatt: Riskkapital/BNP, börsintroduktion/BNP, små och medelstora företag som använder eget kapital, index 0–1 ⁽¹⁴⁾	0.54	0.31	0.32	0.37	n.a.	0.23

(*) Senast tillgängliga år.

Källa: 1) Ameco, 2) Eurostat, 3) ECFIN BCS, 4) Eurostat, 5) COMEXT och kommissionens beräkningar, 6) Eurostat, 7) Eurostat, 8) OECD, 9) Resultattavlan för den inre marknaden, 10) EIB-undersökning, 11) Eurostat, 12) Intrum, 13) SAFE Survey, 14) EIF:s *SME Access to Finance Index*.

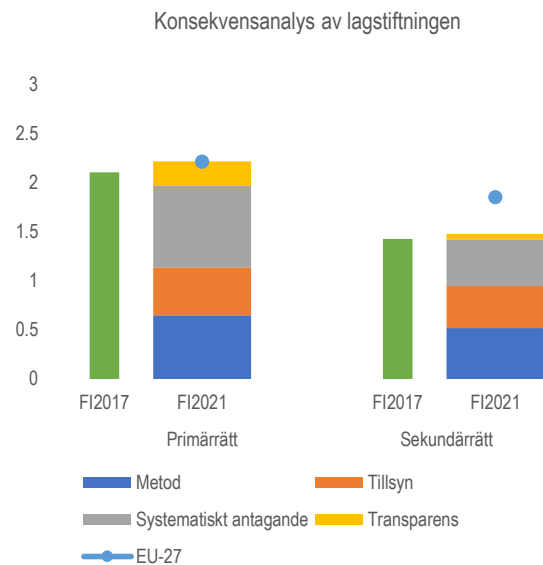
Denna bilaga handlar om den finländska offentliga förvaltningen, som är väsentlig när det gäller att tillhandahålla tjänster och genomföra reformer. Den offentliga förvaltningen i Finland rankas konsekvent som en av de mest effektiva i EU⁽¹⁰⁹⁾. I en extern granskning drogs slutsatsen att beslutsfattandet och den operativa kapaciteten inte påverkades allvarligt av covid-19-krisen⁽¹¹⁰⁾. Genomförandet av strategin för reformering av den offentliga förvaltningen⁽¹¹¹⁾ har inriktats på att bygga upp kapaciteten hos lokala myndigheter. Åtgärderna inom återhämtnings- och resiliensplanen kommer att inriktas på den digitala omställningen av de offentliga tjänsterna för sysselsättning, migration, hälso- och sjukvård samt omsorg. En verksamhetsmodell kommer att utarbetas för att den offentliga förvaltningen och de offentliga företagen ska kunna dela uppgifter mer systematiskt.

Finland uppvisar en hög mognad inom e-förvaltning. Andelen medborgare som interagerar med den offentliga förvaltningen via internet är en av de högsta i EU och fortsätter att öka. Regeringen har som mål att göra tjänsterna mer tillgängliga via andra kanaler, t.ex. telefon- och servicepunkter. E-förvaltning, öppna data och portalmognad ligger långt över EU-genomsnittet (tabell A13.1).

Det finländska beslutsfattandet gynnas av en stark strategisk planering, samordning och innovation. God lagstiftning tillämpas dock inte systematiskt, eftersom landet ligger under EU-genomsnittet för konsekvensbedömningar (diagram A13.1) och efterhandsutvärderingar (diagram A13.2). Reformerna pågår i detta avseende. Samråd med berörda parter är väl etablerade via

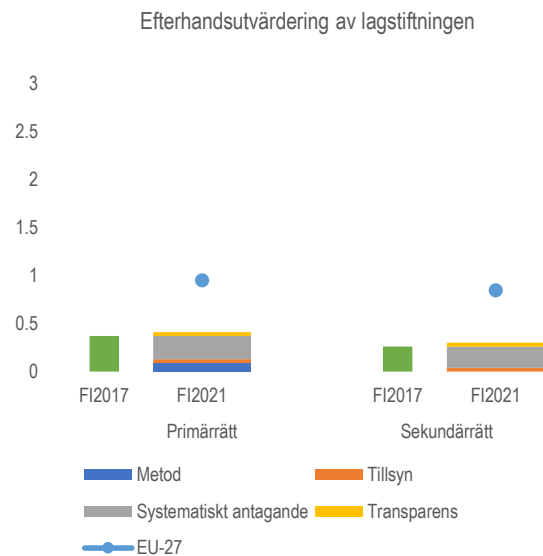
flera onlineplattformar, som också ger feedback om de bidrag som lämnas⁽¹¹²⁾.

Diagram A13.1: **Konsekvensanalys av lagstiftningen – Finland**

Källa: Undersökningar av indikatorerna för regleringspolitik och styrning 2017 och 2021, <http://oe.cd/ireg>.

Diagram A13.2: **Efterhandsutvärdering av lagstiftningen – Finland**

Källa: Undersökningar av indikatorerna för regleringspolitik och styrning 2017 och 2021, <http://oe.cd/ireg>.

⁽¹⁰⁹⁾Globala indikatorer för samhällsstyrning, 2021.

⁽¹¹⁰⁾Jari Stenvall m.fl. (2021), *Coronaledarskap i Finland. Utvärdering av Covid-19 pandemins ledarskap och förvaltning från höst 2020 till höst 2021*. Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2022:34 (https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163995/VNTEAS_2022_34.pdf).

⁽¹¹¹⁾Strategin för reformering av den offentliga förvaltningen, Finansministeriet, 2020 (https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162572/Forvaltningsstrategin_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y).

⁽¹¹²⁾OECD, Better Regulation Practices across the European Union, 2022.

Tabell A13.1: Indikatorer för offentlig förvaltning

FI Indikator ⁽¹⁾	2017	2018	2019	2020	2021	2022	EU-27 ⁽²⁾
E-förvaltning och öppna förvaltningsuppgifter							
1 Andel enskilda som använt internet i kontakter med myndigheter under det senaste året (%)	88.3	87.2	91.4	90.8	92.2	n/a	64.8
2 Referensvärden för e-förvaltning, sammanlagda poäng ⁽³⁾	n/a	n/a	n/a	84.7	84.5	86.0	72.9
3 Öppna data och portalmognadsindex	n/a	0.6	0.8	0.9	0.9	0.8	0.8
Utbildningsnivå, vuxenutbildning, könsfördelning och åldrande							
4 Andel offentligt anställda med högre utbildning (nivå 5–8, %)	71.6	72.4	72.3	75.0	71.1 (b)	68.8	52.0
5 Offentligt anställdas deltagande i vuxenutbildning (%)	43.4	43.8	41.7	40.2	44.8 (b)	33.6	16.9
6 Könsfördelning för högre befattningar inom offentlig förvaltning ⁽⁴⁾	0.2	1.4	2.4	11.0	12.6	4.6	11.0
7 Andel i åldrarna 25–49 år till 50–64 år i Nace-sektor O	1.4	1.4	1.4	1.5	1.6 (b)	1.7	1.5
Förvaltning av offentliga finanser							
8 Index för den medelfristiga budgetramen	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	n/a	0.7
9 Index för styrkan i finanspolitiska regler	1.1	1.1	1.2	1.3	1.3	n/a	1.5
Evidensbaserat beslutsfattande							
10 Regelsystem	1.43	n/a	n/a	n/a	1.50	n/a	1.7

⁽¹⁾ Höga värden anger en bra prestanda, med undantag för indikator nr 6. ⁽²⁾ Värde 2022. Om det inte är tillgängligt visas värdet 2021. ⁽³⁾ Mäter användarcentreringen (inklusive för gränsoverskridande tjänster) och insynen i de digitala offentliga tjänsterna samt förekomsten av viktiga förutsättningar för tillhandahållandet av dessa tjänster. ⁽⁴⁾ Beräknat som det absoluta värdet av skillnaden mellan andelen män och kvinnor i högre befattningar inom den offentliga förvaltningen.

Markeringar: b) avbrott i tidsserier; d) definitionen skiljer sig åt; u) låg tillförlitlighet.

Källa: Undersökning om användning av IKT, Eurostat (#1); benchmarkingrapport om e-förvaltning (#2); framstegsrapport om öppna data (#3); arbetskraftsundersökningen, Eurostat (#4, 5, 7), Europeiska jämställdhetsinstitutet (# 6). databas för finanspolitisk styrning (#8, 9); OECD:s indikatorer för regleringspolitik och styrning (#10).

Rättsväsendet fungerar effektivt.

Rättsväsendet fungerar på en genomsnittlig nivå när det gäller den beräknade tiden för att lösa civilrättsliga och handelsrättsliga tvistemål (305 dagar i första instans 2021). Den beräknade tiden ökade något i administrativa ärenden till 296 dagar i första instans 2021 (jämfört med 274 år 2020). Avslutandegraden för civilrättsliga och handelsrättsliga mål ökade i första instans från 93,6 % 2020 till 100,3 % 2021. Rättssystemets kvalitet är överlag god och digitaliseringsnivån är avancerad. Processuella regler som möjliggör digitala verktyg finns till stor del på plats och digitala verktyg används i stor utsträckning i domstolar, inklusive ett elektroniskt ärendehanteringssystem, teknik för distanskommunikation samt för säkert distansarbete för domare och personal. Det finns fortfarande vissa problem när det gäller att inleda och följa förfaranden i civilrättsliga och handelsrättsliga mål på nätet. Vad gäller

rättsväsendets oberoende har inga systematiska brister rapporterats. ⁽¹¹³⁾

⁽¹¹³⁾ En mer ingående analys av rättsväsendets funktion i Finland finns i 2023 års [resultattavla för rättsskipningen i EU](#) (inte offentliggjord än) och i landskapitlet om Finland i kommissionens [rapport om rättsstatsprincipen](#) 2023 (inte offentliggjord än).

BILAGA 14: UTMANINGAR I FRÅGA OM SYSSELSÄTTNING, KOMPETENS OCH SOCIALPOLITIK MOT BAKGRUND AV DEN EUROPEISKA PELAREN FÖR SOCIALA RÄTTIGHETER

Den europeiska pelaren för sociala rättigheter fungerar som en kompass för den uppåtgående konvergensen mot bättre arbets- och levnadsförhållanden i EU. I denna bilaga ges en översikt över Finlands framsteg i genomförandet av pelarens 20 principer och av EU:s överordnade och nationella mål för 2030 när det gäller sysselsättning, kompetens och fattigdomsminskning.

Tabell A14.1: Den sociala resultattavlan för Finland

Delområde	Huvudindikator	
Lika möjligheter och tillgång till arbetsmarknaden	Unga med högst grundskoleutbildning (% av befolkningen 18–24 år, 2022)	8.4
	Andel personer med antingen grundläggande eller över grundläggande digitala färdigheter (% av befolkningen i åldersgruppen 16–74 år)	79.18
	Unga som varken arbetar eller studerar (% av befolkningen 15–29 år, 2022)	9.3
	Sysselsättningsklyfta mellan könen (procentenheter, 2022)	1.2
	Förhållande mellan övre och undre inkomstkventil (S80/S20, 2021)	3.58
Dynamiska arbetsmarknader och rättvisa arbetsvillkor	Sysselsättningsgrad (% av befolkningen 20–64 år, 2022)	78.4
	Arbetslöshet (% av befolkningen i arbetskraften i åldersgruppen 15–74 år, 2022)	6.8
	Långtidsarbetslöshet (% av befolkningen i arbetskraften i åldersgruppen 15–74 år, 2022)	1.5
	Tillväxt i hushållens reala disponibla bruttointkomst per capita (2008=100, 2021)	110.81
Socialt skydd och social inkludering	Risk för fattigdom eller social utestängning (% av total befolkning, 2021)	14.2
	Andel barn som löper risk för fattigdom eller social utestängning (% av befolkningen i åldersgruppen 0–17 år, 2021)	13.2
	Effekter av sociala transfereringar (utom pensioner) när det gäller att minska fattigdom (minskad fattigdomsrisik i %, 2021)	57.65
	Skilnad i sysselsättning för personer med funktionsnedsättning (procentenheter, 2021)	22.2
	Andel med hög boendekostnad i förhållande till disponibel inkomst (% av total befolkning, 2021)	4.3
	Barn som är yngre än tre år i formell barnomsorg (% av barn under tre år, 2020)	42.1
	Personer som enligt egen uppgift har icke tillgodosedda vårdbehov (% av befolkningen 16+ år, 2021)	4.4
Kritisk situation	Bör bevakas	Svag men förbättras
Bra med bör bevakas	Genomsnittlig	Bättre än genomsnittet
		Bästa resultat

Uppdatering den 27 april 2023. Medlemsstaterna klassificeras i den sociala resultattavlan enligt en statistisk metod som överenskommit med sysselsättningskommittén och kommittén för socialt skydd. Både indikatorernas nivå och de förändringar som har skett bedöms i förhållande till respektive EU-genomsnitt, varefter medlemsstaterna delas in i sju olika kategorier. Mer information om metoden finns i den gemensamma sysselsättningsrapporten för 2023. På grund av att definitionen av enskilda personers digitala färdigheter ändrades 2021 används undantagsvis endast nivåer vid bedömningen av denna indikator.

Källa: Eurostat.

Den finska arbetsmarknaden är fortsatt stark trots de risker som Rysslands anfallskrig innebär. Sysselsättningsgraden

återhämtade sig snabbt efter covid-19-krisen och nådde en rekordhög nivå på 78,6 % under fjärde kvartalet 2022, trots försämrade ekonomiska villkor. Detta var fortfarande 3,7 procentenheter över EU-genomsnittet på 74,7 %. Arbetslösheten sjönk till 6,2 % under första halvåret 2022, vilket var lägre än före pandemin. På grund av det försämrade ekonomiska klimatet ökade arbetslösheten dock igen under fjärde kvartalet 2022 till 6,8 % och var högre än EU-genomsnittet på 6,1 %. Skillnaderna i sysselsättning mellan kvinnor och män i Finland var bland de lägsta i EU under 2022 (1,2 procentenheter jämfört med EU-genomsnittet på 10,6 procentenheter). Löneskillnaderna mellan kvinnor och män är dock fortfarande högre än EU-genomsnittet (16,5 % jämfört med 12,7 % under 2021). Reformen av lagstiftningen om familjeledighet som trädde i kraft i augusti 2022 förväntas förbättra karriärutvecklingen för kvinnor med barn och minska löneskillnaderna.

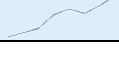
Finland lider av brist på arbetskraft och kompetensglappen inom olika sektorer förvärrar situationen. Arbetslösheten har legat på en något högre nivå under de senaste åren, men antalet lediga tjänster har ändå ökat snabbt. Under fjärde kvartalet 2022 var vakansgraden 2,9 %, och bristen på arbetskraft var störst inom administrativa stödtjänster, verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik, IKT, hälso- och sjukvård samt sociala tjänster. Under samma kvartal uppgav 35 % av arbetsgivarna i tjänstesektorn och 27 % av arbetsgivarna i byggindustrin att bristen på arbetskraft var en faktor som hämmade produktionen. Nästan en fjärdedel av de 200 yrken som ingår i yrkesbarometern anses vara bristyrken, och mer än hälften av yrkena på listan över de 15 yrken där bristen på arbetskraft är störst finns inom social- och hälsovården. Tillgången till arbetskraft minskar ytterligare till följd av den åldrande befolkningen, arbetskraftens låga rörlighet och låg arbetskraftsmigration. I återhämtnings- och resiliensplanen anger Finland att man kommer att itu med dessa utmaningar genom storskaliga investeringar i kompetensutveckling och omskolning i samband med den gröna och den digitala omställningen samt genom ett särskilt program (Talent Boost) för att attrahera kvalificerade utrikes födda arbetstagare. Parallellt

med detta strävar man efter att förbättra incitamenten till arbete i samband med den omfattande reformen av det sociala trygghetssystemet och utreder här möjliga aktiveringsåtgärder. Hittills har dock få konkreta åtgärder föreslagits.

Aktivering av underrepresenterade grupper och fler kvalificerade utländska arbetstagare skulle gynna arbetsmarknaden. Skillnaden i sysselsättningsgraden mellan utrikes födda och inrikes födda arbetstagare var 12 procentenheter 2022. Skillnaden var mycket mer uttalad för utrikes födda kvinnor (20 procentenheter 2022) än för män (5,4 procentenheter 2022), vilket tyder på fortsatta utmaningar när det gäller deras integration på arbetsmarknaden. Skillnaden i sysselsättning för personer med funktionsnedsättning ökade mellan 2020 och 2021 (från 19,9 procentenheter till 22,1 procentenheter) och var fortfarande högre än i de nordiska grannländerna, även om den var något lägre än EU-genomsnittet. Inom ramen för sin återhämtnings- och resiliensplan vidtar Finland åtgärder för att främja sysselsättningen för medborgare från länder utanför EU och för utsatta grupper som personer med funktionsnedsättning. Reformen för att förenkla förfarandena vid invandring på grund av arbete eller studier (som ska ha slutförts senast i slutet av 2024) förväntas underlätta för internationella högskolestudenter att hitta arbete och leda till ökad invandring av kvalificerad arbetskraft. Förlängningen av programmet för arbetsförmåga och utvecklingsprojektet IPS (*Individual Placement and Support*) syftar till att öka arbetskraftsdeltagandet för personer med partiell arbetsförmåga (ska ha slutförts senast i slutet av 2024). En omfattande reform av den offentliga arbetsförmedlingen pågår också i syfte att förbättra effektiviteten hos deras tjänster (ska ha slutförts i slutet av 2023). Europeiska socialfonden (ESF +) kommer att hjälpa arbetslösa och personer utanför arbetskraften samt personer som har svårt att komma in på arbetsmarknaden, till exempel genom effektivisering av arbetsförmedlingarnas tjänster och samarbete med företag. Dessa åtgärder förväntas stödja framstegen mot det nationella sysselsättningsmålet på 80 % senast 2030.

Tabell A14.2: **Översikt över målen för sysselsättning, kompetens och fattigdomsminskning 2030 i Finland**

Indikatorer	Senaste uppgifterna	Utveckling (2015–2022)	Nationellt mål till 2030	EU:s mål till 2030
Sysselsättning, %	78.4 (2022)		80	78
Vuxenutbildning ¹ (%)	51.4 (2016)		60	60
Fattigdomsminskning ² (tusental)	-65 (2021)		-100	-15 000

1) Undersökningen om vuxenutbildning, vuxna i utbildning de senaste 12 månaderna.

2) Antal personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning, referensår 2019.

Källa: Eurostat, GD Sysselsättning.

Finland uppvisar goda resultat när det gäller digitala färdigheter och vuxenutbildning.

Enligt 2022 års uppgifter uppgick vuxnas deltagande i utbildning under de föregående fyra veckorna till 25,2 %, vilket är högt (jämfört med 11,9 % i EU). Under 2021 hade 79 % av befolkningen i åldersgruppen 16–74 år minst grundläggande digitala färdigheter – en av de högsta andelarna i EU. Andelen personer med högre utbildning i åldersgruppen 25–34 år uppgick till 40,7 % år 2022 och ligger därmed under genomsnittet i EU (42,0 %). En förbättring har endast skett i åldersgruppen 30–34 år, med en ökning från 44,9 % år 2021 till 46,8 % år 2022, vilket är över EU-genomsnittet (se bilaga 15). I återhämtnings- och resiliensplanen tar Finland itu med problemet med brist på högkvalificerad arbetskraft genom att skapa minst 600 nya studieplatser vid högskolor och universitet. Vidare förväntas den pågående reformen av det kontinuerliga lärandet skapa fler möjligheter till omskolning och fortbildning under hela arbetslivet. Detta förväntas göra det möjligt att senast 2030 uppnå målet att minst 60 % av alla vuxna ska delta i utbildning varje år. ESF+ kommer att bevilja cirka 182 miljoner euro till stöd för omskolning, kompetensutveckling och vuxenutbildning i Finland under 2021–2027.

Tillgången till hälso- och sjukvårdstjänster är fortfarande en stor utmaning. Även om Finland uppvisar goda resultat i fråga om de flesta sociala indikatorerna, är andelen personer som enligt egen uppgift har icke tillgodosedda vårdbehov fortfarande hög. En förbättring skedde nyligen (från 5,4 % år 2020 till 4,4 % år 2021) men andelen har ökat och uppgick till 6,5 % år 2022. Väntetiderna inom primär- och specialistvården är långa, särskilt på grund av

covid-19-pandemin och den relaterade vårdskulden samt på grund av bristen på vårdpersonal. Inom ramen för återhämtnings- och resiliensplanen genomför Finland en omfattande social- och hälsovårdsreform som förväntas förbättra tillgången till och kvaliteten på grundläggande offentliga hälso- och sjukvårdstjänster (de relaterade åtgärderna i planen för återhämtning och resiliens ska ha slutförts senast i juni 2023). Riksdagen har godkänt ett förslag om skärpning av vårdgarantin som syftar till att förbättra tillgången till icke-brådskande primärvård genom att väntetiden förkortas från nuvarande tre månader till 7 dagar. Finland har fastställt ett nationellt mål om att minska antalet personer som riskerar fattigdom eller social utestängning med 100 000 senast 2030. Minst en tredjedel av dessa bör vara barn. Målet stöds genom Europeiska socialfondens investeringar i minskad barnfattigdom (cirka 12 miljoner euro), reform av barnskyddsmyndigheterna (cirka 29 miljoner euro) och aktiv inkludering (cirka 156 miljoner euro).

I denna bilaga beskrivs de viktigaste utmaningarna för Finlands utbildningssystem mot bakgrund av EU:s mål och andra kontextuella indikatorer i den strategiska ramen för det europeiska utbildningsområdet, som bygger på utbildningsöversikten 2022.

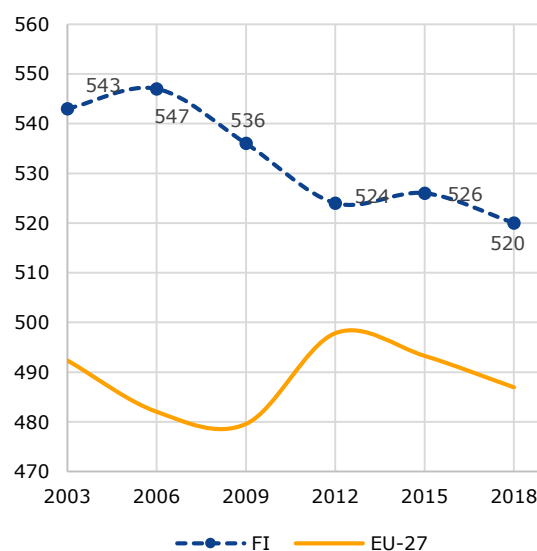
Bristen på förskolelärare är en utmaning med tanke på att deltagandet i förskoleverksamhet och barnomsorg väntas öka. I linje med de senaste årens utveckling har deltagandet i förskoleverksamhet och barnomsorg bland barn över tre år ökat (90,9 % 2019), men det är fortfarande betydligt under EU-genomsnittet (93,0 %) och EU-målet (96 %). Reformen på området har nyligen antagits i syfte att främja deltagandet. Den omfattar återinförandet av barns subjektiva rätt att delta i förskoleverksamhet och barnomsorg, pilotprojekt för gratis förskola för femåringar, ett utökat pilotprogram för tvåårig förskola före grundskolan och en ny nationell läroplan. År 2020 antogs bara 38 % av de 2 700 personer som sökte till förskolelärarutbildningen. Finland kommer att skapa 400 nya studieplatser för förskolelärare.

Åtgärder har vidtagits för att stärka kvaliteten på och inkluderingen såväl inom förskoleverksamheten och barnomsorgen som inom den obligatoriska utbildningen. Programmet Utbildning för alla 2020-2022 ⁽¹¹⁴⁾ har tre mål: 1) att skapa lika villkor för utbildningsvägar (120 miljoner euro), 2) att ge bättre stöd till barns lärande, utveckla stöd till särskilda behov och effektivt använda nationella åtgärder för att främja inkludering (50 miljoner euro) och 3) för att förbättra undervisningens kvalitet (10 miljoner euro). Programmet innehåller en jämställdhetsfond som syftar till att minska de socioekonomiska, regionala och könsrelaterade klyftorna i lärandet.

De genomsnittliga prestationsnivåerna för studerande i Finland är goda, men skillnaderna har ökat, särskilt i läsförståelse. År 2018 rapporterade OECD:s program för internationell utvärdering av elevprestationer (Pisa) Finland bland de mest framstående. Trots detta har det funnits en negativ trend i genomsnittliga grundläggande färdigheter sedan 2006, den skarpaste minskningen bland länder som deltar i Pisa. De

nuvarande utmaningarna inom utbildningen omfattar en ökande effekt av elevernas bakgrund på studieresultaten och ökande skillnader i resultaten mellan elever och mellan skolor. Skillnaderna i läsförståelse bland studerande var större år 2018 än någonsin i Finlands historia när det gäller att delta i Pisa-bedömningarna. Trots de växande skillnaderna mellan enskilda elever var det av de deltagande länderna minst variation mellan skolorna i Finland och variationen hade inte ökat från den tidigare Pisa-undersökningen. Den regionala variationen låg också till stor del kvar på föregående nivå. Studenter med låg socioekonomisk status är 5,1 gånger (EU 5,6 gånger) mer benägna att underpresterar i läsning, matematik och vetenskap (kombinerat) i skolutbildning än studenter med hög socioekonomisk status. Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) ⁽¹¹⁵⁾ konstaterar i en rapport att man inom grundutbildningen inte lyckas komma tillrätta med kunskapsluckor som beror på studenternas bakgrund. I en annan undersökning ⁽¹¹⁶⁾ rapporterades även att elevernas prestationer hade försämrats och att skillnaderna mellan eleverna hade ökat.

Diagram A15.1: Medelvärde i läsförståelse i Pisaundersökningen, utveckling 2003-2018

Källa: OECD (2019), PISA 2018 Database.

Lärarkyrket blir mindre attraktivt. Antalet elever som ansöker om att bli skollärare halverades nästan mellan 2013 och 2019. År

⁽¹¹⁴⁾ <https://minedu.fi/en/qualityprogramme>

⁽¹¹⁵⁾ <https://karvi.fi/2021/12/09/matemaatiikan-osaamisen-tasoon-laskenut-ja-eriytynyt/>

⁽¹¹⁶⁾ https://karvi.fi/wp-content/uploads/2021/04/KARVI_0821.pdf

2020 var en fjärdedel av alla sysselsatta lärare (omkring 139 000) 50 år eller äldre. Hög arbetsbelastning och personalomsättning har blivit viktiga frågor. Ett nytt forum för lärarutbildning inrättades 2019 med målet att göra lärarutbildningarna mer attraktiva, utveckla lärarutbildarnas yrkeskompetens och stärka forskningsbasen.

Finland håller på att utöka möjligheterna till högre utbildning, framför allt på de utbildningsområden där efterfrågan är som störst.

Den nationella återhämtnings- och resiliensplanen bidrar till en breddning av den högre utbildningen och ett ökat antal utbildningsplatser, särskilt inom områden med brist på arbetskraft. Utbyggnaden av studieplatser kan inte hålla jämna steg med den ökade efterfrågan, vilket försenar inträde till högre utbildning för många studenter. Det finns en lång eftersläpning av sökande. Under våren 2021 godkändes endast 53 400 av nästan 157 000 sökande. För 2021/2022, gjordes omkring 6 000 nya studieplatser tillgängliga, vilket innebär att 10 200 nya platser skapades 2020–2022.

Omskolning och kompetensutveckling är avgörande för att matcha efterfrågan på framtida kompetens i en alltmer digital och grön ekonomi.

Syftet med 2019 års högskolelag är bland annat att förbättra möjligheterna till kontinuerligt lärande vid universitet och yrkeshögskolor. Högskolorna och universiteten diskuterar sina strategiska profiler och de områden där de kan öka sitt utbildningserbjudande och de får stöd från finansieringsprogrammet Profi⁽¹¹⁷⁾. Dessutom uppmuntrar den nya resultatbaserade finansieringsmodell som infördes 2021 högskolorna och universiteten att utveckla sitt vuxenutbildningsutbud med möjligheter till kontinuerligt lärande ⁽¹¹⁸⁾.

⁽¹¹⁷⁾Finlands Akademi beviljar genom programmet Profi konkurrensutsatt finansiering för att stärka de finländska universitetens profilering. Utvärderingar har visat att profileringsfinansieringen har bidragit till att stärka utvalda helheter, minska den interna splittringen inom vetenskapsgrenar och främja flervetenskapligt och interdisciplinärt samarbete.

<https://www.aka.fi/sv/forskningsfinansiering/program-och-ovriga-bidragsformer/universitetens-profilering/>.

⁽¹¹⁸⁾Andelen finansiering som grundar sig på indikatorer för kontinuerligt lärande är 9 % av den totala andelen för yrkeshögskolor och 5 % för universitet.

Tabell A15.1: Mål på EU-nivå och andra kontextuella indikatorer inom den strategiska ramen för det europeiska utbildningsområdet

		2015		2022	
Indikator	Mål	Finland	EU27	Finland	EU27
¹ Deltagande i förskoleverksamhet (barn över 3 år)	96%	79.8%	91.9%	90.9% ²⁰²⁰	93.0% ²⁰²⁰
² Andel 15-åringar som underpresterar i	läs-förståelse < 15 %	11.1%	20.0%	13.5% ²⁰¹⁸	22.5% ²⁰¹⁸
	matematik < 15 %	13.6%	22.3%	15.0% ²⁰¹⁸	22.9% ²⁰¹⁸
	naturvetenskapliga ämnen < 15 %	11.5%	21.1%	12.9% ²⁰¹⁸	22.3% ²⁰¹⁸
Unga med högst grundskoleutbildning (18–24 år)	³ Totalt < 9 %	9.2%	11.0%	8.4%	9.6%
	⁵ Efter kön				
	Män	10.6%	12.5%	10.3%	11.1%
	Kvinnor	7.9%	9.4%	6.4%	8.0%
	⁴ Efter grad av urbanisering				
	Stad	7.2%	9.6%	6.5%	8.6%
	Landsbygd	11.2%	12.2%	11.7%	10.0%
	Inrikes födda	8.7%	10.0%	7.6%	8.3%
	⁵ Efter födelseland				
	Födda i EU	: ^u	20.7%	: ^u	20.3%
	Födda utanför EU	16.8% ^u	23.4%	16.5%	22.1%
⁶ Rättvisindikator (procentenheter)		:	:	9.9 ²⁰¹⁸	19.3 ²⁰¹⁸
⁷ Yrkesutbildade som fått delta i arbetsplatsförlagt lärande	Totalt ≥ 60 % (2025)	:	:	77.4%	60.1%
Andel personer med högre utbildning (25–34 år)	⁸ Totalt 45%	40.2%	36.5%	40.7%	42.0%
	⁸ Efter kön				
	Män	32.1%	31.2%	34.9%	36.5%
	Kvinnor	48.7%	41.8%	46.9%	47.6%
	⁹ Efter grad av urbanisering				
	Stad	47.7%	46.2%	48.5%	52.2%
	Landsbygd	29.0%	26.9%	26.9%	30.2%
	Inrikes födda	41.5%	37.7%	42.4%	43.0%
	¹⁰ Efter födelseland				
	Födda i EU	23.7%	32.7%	26.1%	39.5%
	Födda utanför EU	31.1%	27.0%	31.3%	35.7%
¹¹ Andel lärare (Isced 1–3) som är minst 50 år		36.0%	38.3%	38.7% ²⁰²⁰	39.2% ²⁰²⁰

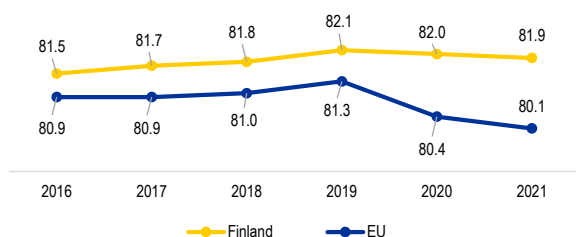
Källa: (1,3,4,5,7,8,9,10,11) = Eurostat; 2 = OECD (Pisa); 6 = Europeiska kommissionen (gemensamma forskningscentrumet).

Anmärkningar: Det finns ännu inga uppgifter om de återstående EU-målen inom ramen för det europeiska utbildningsområdets strategiska ram, som omfattar underprestation i fråga om digitala färdigheter och vuxnas deltagande i lärande. Rättvisindikatorn visar att andelen 15-åriga elever som underpresterar i läsning, matematik och naturvetenskap (kombinerat) skiljer sig mellan de lägsta och högsta fjärdedelarna i det socioekonomiska indexet.

En frisk befolkning och ett effektivt, tillgängligt och motståndskraftigt hälso- och sjukvårdssystem är förutsättningar för en hållbar ekonomi och ett hållbart samhälle. I denna bilaga ges en översikt över befolkningens hälsa och hälso- och sjukvårdssystemet i Finland.

Den förväntade livslängden i Finland är högre än i EU som helhet. Den uppåtgående trenden avbröts 2020 på grund av covid-19, men trots de ytterligare dödsfall som orsakades av covid-19 2021 (nästan dubbelt fler än 2020⁽¹¹⁹⁾) förblev den totala livslängden stabil. År 2020 var de främsta dödsorsakerna sjukdomar i cirkulationssystemen ("hjärt-kärlsjukdomar") följt av cancer och Alzheimers sjukdom. Den åtgärdbara dödligheten i Finland är låg, vilket visar att hälsovårdssystemet generellt sett är effektivt.

Diagram A16.1: Förväntad livslängd, år

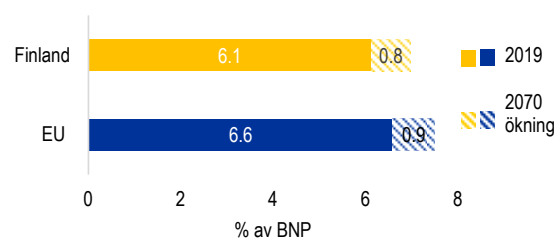
Källa: Eurostat.

Hälso- och sjukvårdsutgifterna i Finland är något lägre än EU-genomsnittet och nästan 80 % av utgifterna finansierades offentligt år 2020. Utgifterna för slutenvård, läkemedel och medicintekniska produkter ligger under EU-genomsnittet, medan utgifterna för öppenvård ligger betydligt över EU-genomsnittet. År 2020 ökade de totala utgifterna för hälso- och sjukvård till 9,6 % av BNP, en ökning från 9,2 % år 2019. Detta är i linje med den uppåtgående trenden i alla medlemsstater under 2020. I Finland beror ökningen främst på ökade utgifter per capita och endast i mindre utsträckning på den BNP-minskning som noterades 2020. Andelen hälso- och sjukvårdsutgifter i de totala offentliga utgifterna var dock stabil på 13,4 %. De offentliga utgifterna för hälso- och sjukvård förväntas öka med 0,8 procentenheter av BNP till 2070 (jämfört med 0,9 procentenheter för EU totalt).

⁽¹¹⁹⁾På grundval av uppgifter som medlemsstaterna lämnar direkt till Europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar (ECDC) inom ramen för det europeiska övervakningssystemet (uppgifter från den 13 april 2023).

År 2020 uppgick utgifterna för förebyggande åtgärder i Finland till 5,6 % av de totala utgifterna för hälso- och sjukvård, jämfört med 3,4 % för EU som helhet. Detta är relativt högt, och fyra andra medlemsstater rapporterar också en nivå över 4 %. Mellan 2020 och 2019 ökade utgifterna för förebyggande åtgärder i Finland med 46 %, jämfört med en ökning på 26 % för EU som helhet. I hela EU drevs denna ökning främst av utgifter för program för sjukdomsdetektering, övervakning, kontroll och respons som en del av folkhälsoinsatserna mot covid-19. Mellan 2019 och 2020 noterades en anmärkningsvärd proportionell ökning av de rapporterade utgifterna i Finland för program för tidig sjukdomsupptäckt, den näst högsta proportionella ökningen i alla medlemsstater.

Diagram A16.2: Förväntad ökning av offentliga utgifter för hälso- och sjukvård 2019–2070

Referensscenari, arbetsgruppen för åldrandefrågor.

Källa: Europeiska kommissionen/ EPC (2021).

Finland står inför brist på och en ojäm fördelning av vårdpersonal. Sysselsättningen inom hälso- och sjukvården minskade med 6 % mellan första kvartalet 2020 och fjärde kvartalet 2022 (medan den ökade med i genomsnitt 7 % i EU). Det genomsnittliga antalet läkare är lägre än EU-genomsnittet (3,5 jämfört med 3,9 per 1 000 invånare). När det gäller sjukskötare är situationen ljusare (13,6 jämfört med 8,3 per 1 000 invånare) (uppgifter från 2018), men bristen på sjukskötare har ökat särskilt snabbt under de senaste åren. Enligt en färsk nationell yrkesbarometer fanns det under första halvåret 2022 i genomsnitt 8 051 lediga platser för sjukskötare och 15 495 lediga platser för närvårdare. Genomförandet av vårdgarantin sätter extra press på bristen på vårdpersonal. Enligt SOSTE kommer 51 % av de anställda inom hälso- och sjukvården och 48 % av de anställda inom vård- och omsorgssektorn att gå i pension år 2035. Arbetsmarknaden inom hälso- och sjukvårdssektorn är starkt segregerad efter kön, och mer än 80 % av arbetstagarna är

Tabell A16.1: **Nyckelindikatorer för hälsa**

	2017	2018	2019	2020	2021	EU-genomsnitt (senaste år)
Åtgärdbar dödlighet per 100 000 invånare (dödlighet som kan undvikas med bästa möjliga vård)	75.7	71.1	69.1	71.3	NA	91.7 (2020)
Dödlighet i cancer per 100 000 invånare	216.9	212.8	214.5	211.4	NA	242.2 (2020)
Löpande utgifter för hälso- och sjukvård, % av BNP	9.1	9.0	9.2	9.6	NA	10.9 (2020)
Offentliga vårdutgifter, % av de löpande utgifterna för hälso- och sjukvård	76.4	77.0	77.9	79.1	NA	81.2 (2020)
Utgifter för förebyggande åtgärder, % av de löpande utgifterna för hälso- och sjukvård	4.0	4.1	4.0	5.6	NA	3.4 (2020)
Akutvårdsplatser per 100 000 invånare	280	284	261	242	NA	387.4 (2019)
Läkare per 1 000 invånare	3.5	3.5	NA	NA	NA	3.9 (2020)
Sjuksköterskor per 1 000 invånare	13.3	13.6	NA	NA	NA	8.3 (2020)
Antibiotika för systemiskt bruk inom primärvården, fastställd daglig dos per 1 000 invånare (total konsumtion för CY och CZ) **	13.6	13.2	12.6	10.0	9.4	14.5 (2021)

Anmärkning: EU-genomsnittet viktas för alla indikatorer, med undantag för (*) och (**), för vilka EU:s enkla genomsnitt används. Det enkla genomsnittet för (*) använder data för 2020 eller det senaste året om det tidigare inte är tillgängligt. Uppgifterna om läkartäthet avser praktiserande läkare i alla länder utom Grekland, Portugal (legitimerade) och Slovakien (yrkesmässigt verksamma). Sjukskötares täthetsdata avser praktiserande sjukskötare i alla länder utom Frankrike, Portugal, Slovakien (professionellt aktiv) och Grekland (sjukskötare som endast arbetar på sjukhus).

Källa: Eurostat, utom ** ECDC.

kvinnor (över den andel som noterats för EU totalt). Sjukskötarens roll har under de senaste åren utökats till att omfatta i) rådgivning till patienter med akuta och kroniska hälsotillstånd, ii) förskrivning och vårdsamordning inom primärvården, iii) öppenvård, och iv) avancerade uppgifter i operationssalar. Lönenivån för allmänpraktiserande läkare är mindre än dubbelt så hög som den genomsnittliga nationella lönen, vilket är ganska lågt jämfört med andra EU-länder. Situationen är ännu värre för sjukskötare. I oktober 2022 nåddes en långsiktig överenskommelse om betydande lönehöjningar för sjukskötare. Skillnaderna i tillgången till vård förstärks av den ojämna geografiska fördelningen av vårdresurserna i Finland. På grund av koncentrationen av sjukhus och specialiserade vårdenheter i stadsområden är läkarnas täthet större i huvudstadsregionen och i andra större städer än i avlägsna och glest befolkade regioner, där det relativt sett finns färre läkare. I allmänhet har Finland arbetat för att åtgärda bristen på arbetskraft i många år. Bland de vidtagna åtgärderna kan nämnas följande: i) Skapa möjligheter till fortbildning. ii) Utvidga antalet studieplatser inom utbildningen av vårdgivare. iii) Stärka åtagandet att rekrytera utländska arbetstagare, iv) Införa nya lösningar för kompetensmix för att öka sysselsättningen inom vårdsektorn. v) Satsa på att effektivisera processerna inom sektorn. vi) Förbättra användningen av teknik för att öka arbetskraftens produktivitet och övervinna geografiska hinder. Den nuvarande regeringen har också ett omfattande program för anställda inom vård- och omsorgssektorn.

Genom återhämtnings- och resiliensplanen planerar Finland att investera 371,8 miljoner euro (20,4 % av den totala budgeten för planen) för att minska vårdskulden inom social- och hälsovården på grund av covid-19-pandemin, främja lika tillgång, stärka primärvården, se över servicemodellerna och öka digitaliseringen av hälso- och sjukvårdssystemet. Arbetet pågår med att genomföra social- och hälsovårdsreformen.

Andelen personer i Finland som rapporterar icke tillgodosedda vårdbehov är högre än EU-genomsnittet. År 2022 uppgav 6,5 % av den finländska befolkningen att deras vårdbehov inte tillgodosågs, vilket är högre än år 2021 (4,4 %). Den absolut vanligaste orsaken uppges vara väntetider. Andelen personer som rapporterar icke tillgodosedda vårdbehov i den lägsta inkomstkvintilen är nästan dubbelt så stor som i den högsta inkomstgruppen. Företagshälsovården skapar ett parallellt system som ger förvärvsarbetande snabbare och gratis tillgång till tjänster, medan de som använder kommunala hälso- och sjukvårdstjänster ställs inför patientavgifter och väntetider. Under 2020 stod patientavgifterna för 16,4 % av de nuvarande hälsoutgifterna, vilket är över EU-genomsnittet (14,4 %). Efter många års utveckling godkände riksdagen i juni 2021 en omfattande administrativ reform som förbättrar tillgången till hälso- och sjukvård och åtgärdar geografiska obalanser. År 2021 inrättades 21 välfärdsområden. Dessa områden och Helsingfors stad tog över ansvaret för att organisera social- och hälsovården från och med 2023. Denna ändring av bestämmelserna om tillhandahållande av tjänster syftar till att minska ojämlikheter, förbättra tjänsternas kvalitet och

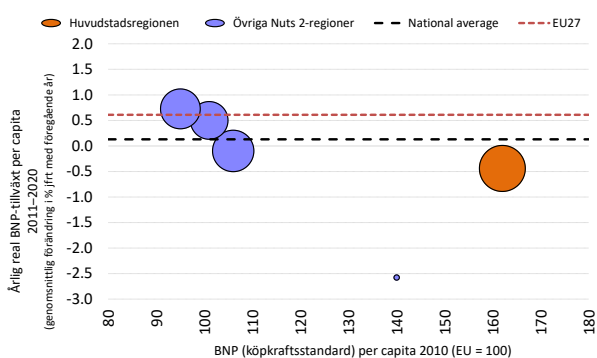
tillgänglighet och begränsa utgiftsökningen. Samtidigt antog regeringen (i januari 2023) en lag om att skärpa vårdgarantin för icke-brådskande primärvård genom att minska väntetiden från de nuvarande 3 månaderna till 7 dagar. Reformen träder i kraft gradvis den 1 september 2023 (14-dagarsgräns) och den 1 november 2024 (7-dagarsgräns). Ett framgångsrikt genomförande av reformer beror dock också på tillgången på vårdpersonal och därmed på att ta itu med ovannämnda utmaningar för den långsiktiga tillgången på tillräckliga hälso- och sjukvårdspersonal.

BILAGA 17: EKONOMISKA OCH SOCIALA RESULTAT PÅ REGIONAL NIVÅ

I denna bilaga visas den ekonomiska och sociala regionala dynamiken i Finland, som ger en uppdatering av den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen i och mellan Finlands regioner jämfört med EU som helhet och de viktigaste regionala ekonomiska återhämtningsutmaningarna.

Finlands genomsnittliga tillväxt av BNP per capita var lägre än EU-genomsnittet år 2011–2020. De interna skillnaderna mellan huvudstadsregionen och resten av landet kvarstår men har minskat. Diagram A17.1 ger en uppfattning om hur regionala skillnader och konvergenstrender har förändrats över tid.

Diagram A17.1: **BNP per capita (2010) och BNP-tillväxt (2011–2020) i Finland**

1) Bubbloernas storlek motsvarar populationsstorleken år 2020.

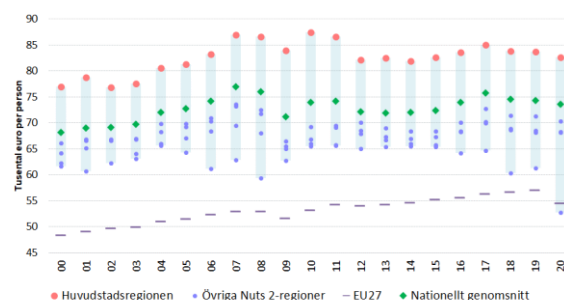
Källa: Eurostat, utarbetat av GD REGIO.

I alla regioner (utom Norra och Östra Finland) har det skett en försämring jämfört med genomsnittet i EU-27. Detta var särskilt tydligt i Helsingfors-Nyland och Åland, där BNP i fasta priser per capita minskade med ett årligt genomsnitt på 0,44 % respektive 2,58 % under 2011–2020 (medan EU-genomsnittet ökade med ett årligt genomsnitt på 0,61 %). Minskningen av de regionala variationerna i BNP per capita berodde på att nivån i de rikaste regionerna minskade och närmade sig nivån i de fattigaste regionerna – snarare än att de fattigaste regionerna kom ikapp de rikaste. År 2021 var Helsingfors-Nylands BNP per capita 143 % av genomsnittet i EU-27 (dvs. fortfarande 34–48 procentenheter högre än i övriga regioner). Norra och Östra Finland hade det lägsta värdet på 95 % av genomsnittet i EU-27.

Skillnaden i BNP per capita mellan huvudstadsregionen och resten av landet var kopplad till skillnader i arbetsproduktivitet.

År 2020 var den nationella arbetsproduktiviteten mätt i bruttoföreläggsvärde per arbetstagare (i köpkraftsstandard) 106 % av genomsnittet i EU-27 – en procentenhet mer än 2019 men mycket lägre än i mitten av 2000-talet (före lågkonjunkturen 2008–2009 och Nokiakrisen).

Diagram A17.2: **Arbetsproduktivitet i Finland**

Källa: Eurostat.

Regionala data visar på tydliga skillnader. År 2020 låg arbetsproduktiviteten mellan 118 % av genomsnittet i EU-27 i Helsingfors-Nyland och cirka 100 % i Västra Finland, Södra Finland samt Norra och Östra Finland men uppgick endast till 76 % i Åland (som hade den lägsta siffran men är ett specialfall, med tanke på sin ökaraktär och ringa storlek). Produktivitetsklyftan mellan huvudstadsregionen och resten av landet (se diagram A17.2) ökade under lågkonjunkturen 2008–2010 men minskade sedan igen till nivåerna före krisen, främst på grund av att huvudstadsregionens produktivitet minskade (särskilt efter 2011) och av att Nokiakrisen nådde sin kulmen.

Flera faktorer (t.ex. personalresurser och specialisering inom högteknologiska sektorer) förklarar klyftan mellan regionerna. På nationell nivå var andelen 30–34-åringar med högre utbildning 3,3 procentenheter högre än i EU-27 som helhet 2021 (44,9 % jämfört med 41,6 %). Det var dock i genomsnitt mer än 8,5 procentenheter högre i huvudstadsregionen än i de övriga regionerna (50,1 % jämfört med 41,6 %). Den regionala klyftan har minskat sedan 2019, men det beror mer på en minskning i huvudstadsregionen i Nyland än på en ökning i resten av landet. Sysselsättningsgraden inom högteknologiska sektorer och FoU-utgifterna inom den privata sektorn ligger båda över genomsnittet i EU-27 på nationell nivå, men det finns betydande skillnader mellan regionerna (med Helsingfors-Nyland som ligger långt över det nationella genomsnittet). Alla

Tabell A17.1: Urval av indikatorer på regional nivå – Finland

Nuts 2-region	BNP per capita (köpkrafts-standard)	Produktivitet (bruttoförädlingsvärde (köpkrafts-standard) per anställd)	Ökning i reell produktivitet	BNP-tillväxt	BNP-tillväxt per capita	Befolknings-tillväxt	Sysselsättningsgrad	Hög-utbildade	Koldioxid-utsläpp från fossila bränslen per capita	Innovationsresultat
	EU27=100, 2021	EU27=100, 2020	Genomsn. förändring (%) från föreg. år, 2011–2020	Genomsn. förändring (%) från föreg. år, 2011–2020	Genomsn. förändring (%) från föreg. år, 2011–2020	Total förändring (%), 2011–2020	% av bef. 20–64 år, 2021	% av bef. 30–34 år, 2021	ton koldioxid-ekvivalenter, 2021	Regional resultatgrupp (RIS) 2021
EU	100	100	0.22	0.74	0.61	1.7	73.1	41.6		
Suomi / Finland	112	106	-0.04	0.44	0.13	2.9	76.8	44.9		
Västra Finland	100	99	0.15	0.06	-0.10	1.4	76.5	42.5	9.6	Innovationsledare -
Helsingfors-Nyland	143	118	-0.57	0.63	-0.44	10.5	79.2	50.1	9.4	Innovationsledare +
Södra Finland	99	101	0.51	0.44	0.50	-0.8	76.3	41.0	14.6	Innovationsstarkt +
Norra och Östra Finland	95	98	0.39	0.56	0.73	-1.8	73.8	41.3	13.0	Innovationsstarkt +
Åland	109	76	-2.20	-1.85	-2.58	7.3	89.1		1.7	Innovationsstarkt

Källa: Eurostat, Edgar-databasen.

dessas faktorer pekar konsekvent på regionernas begränsade förmåga att följa de nationella tillväxttrenderna inom dynamiska och avancerade sektorer.

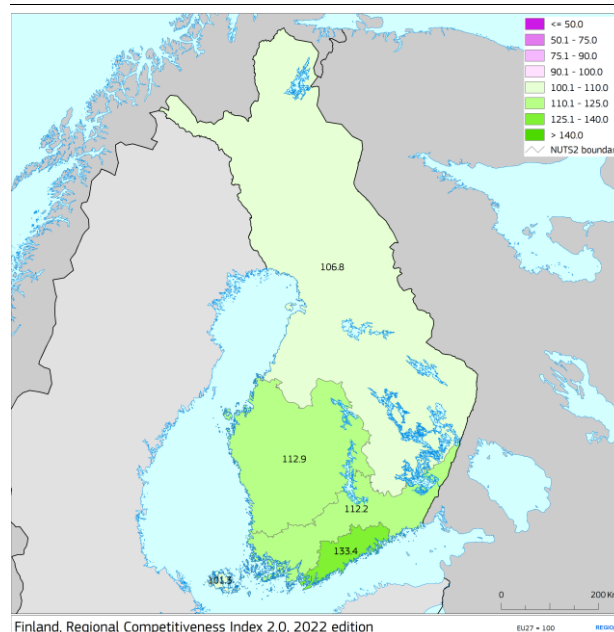
Finlands regioner presterar alla relativt väl inom innovation. Huvudstadsregionen är klassificerad som innovationsledare+ (regionala resultattavlan för innovation 2021). Det regionala konkurrenskraftsindexet 2022 placerar alla regioner i Finland över EU-genomsnittet. Helsingfors-Nyland sticker ut från resten. Norra och Östra Finland och Åland, där infrastrukturen är svagare och näringslivets mognadsnivå är lägre, ligger mycket närmare EU-genomsnittet.

Storhelsingfors gynnades av en högre sysselsättningsgrad och en lägre fattigdomsrisk än övriga regioner under 2021. Sysselsättningsgraden i Finland var 76,8 % högre än genomsnittet i EU (73,1 %). Sysselsättningsgraden i de mer utvecklade regionerna var den högsta (89,1 % i Åland och 70,2 % i huvudstadsregionen). Finlands siffra för risk för fattigdom och social utestängning (14,2 %) var bättre 2021 än EU-genomsnittet (21,7 %), men det fanns vissa regionala skillnader: i Norra och Östra Finland (16,4 %) var risken 4,4 procentenheter högre än i Helsingfors-Nyland (12,0 %) och 2,8 procentenheter högre än i Södra Finland (13,6 %).

Den demografiska utvecklingen i huvudstadsregionen skiljer sig mycket från den i övriga landet. Den genomsnittliga årliga befolkningstillväxten på nationell nivå 2011–2020 (2,9 personer per tusen invånare) var långt över genomsnittet i EU-27 (1,7). Befolkningstillväxten

koncentrerades dock till Helsingfors-Nyland (+10,5 personer per tusen invånare i genomsnitt) medan befolkningen i Västra Finland ökade med bara 1,4 personer och befolkningen i Södra Finland samt i Norra och Östra Finland minskade (-0,8 respektive -1,8). Den lilla öregionen Åland upplevde en betydande tillväxt. Nettoinvandringen följde ett liknande territoriellt mönster. På kort sikt kan avfolkningen påverka regionernas förmåga att utnyttja tillväxtmöjligheter och hantera bredare socioekonomiska utmaningar på medellång till lång sikt.

Karta A17.1: Index för regional konkurrenskraft 2022

Landet har visat stark motståndskraft mot covid-19-pandemin. Finland visade en liten ökning av BNP per capita (i köpkraftsstandard) på 0,2 % år 2020. Finland återhämtade sig starkt

2021, med en BNP per capita som ökade med mer än 6 %. Trots de positiva nationella resultaten drabbades vissa regioner av recession 2020. Så var fallet i Helsingfors-Nyland (–1,1 %) och Åland (–11,1 %). Finlands BNP per capita jämfört med EU-genomsnittet minskade från 113 % 2020 till 112 % 2021 på grund av en något starkare återhämtning i EU:s ekonomi på annat håll. Siffran 112 % är dock fortfarande 1 procentenhet högre än 2019, vilket tyder på att Finland presterade relativt bra enligt EU:s normer under pandemin.

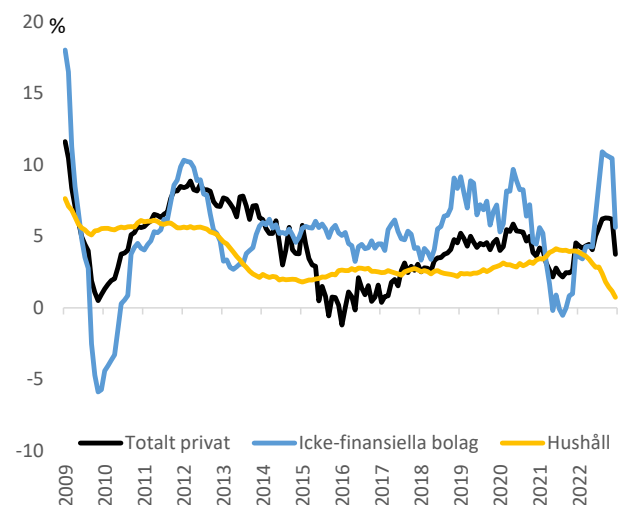
Finlands banksystem är fortsatt starkt koncentrerat. Förhållandet mellan de totala tillgångarna i banksektorn och BNP ligger nära 300 %, medan de fem största långgivarna innehar över 80 % av de totala tillgångarna i banksektorn. Inhemsk bank har verksamhet i Finland och utomlands, men huvuddelen av deras internationella närvaro begränsas till Norden och Baltikum, och de har ingen direkt exponering mot Ryssland, Ukraina eller Belarus. Inhemsk långgivare är tillräckligt kapitaliserade och utgör en solid grund för finansiering av Finlands ekonomi.

Stark motståndskraft stöds av robusta finansiella soliditetsmätningar. Pandemin och den senaste tidens geopolitiska turbulens har inte haft någon negativ inverkan på de finländska långgivarnas finansiella sundhetsindikatorer. Detta visar hur lokala banker i allmänhet hanteras försiktigt och var från början lite utsatta för konfliktområdena i Östeuropa. Kvaliteten på tillgångarna gynnas av den starka betalkulturen i Finland, vilket resulterar i en resultatfri låneknot på 1 %, vilket för närvarande är bland de lägsta i Europa. Solvensen (mätt genom kapitaltäckningsgraden) på 20,7 % ligger långt över lagstadgade tröskelvärden, liksom likviditetsmätt. De stigande räntorna har ökat lönsamheten det senaste året, eftersom bolån i Finland till största delen är rörliga och prissätts snabbt när räntorna stiger. Trots att utvecklingen inom den lokala banksektorn till största delen är positiv finns det vissa strukturella sårbarheter – främst det att beroendet av marknadsfinansiering är högre än genomsnittet och att hushållens skuldsättning är hög.

Finansieringsmodellen är fortfarande en svaghet. Finländska långgivare är ekonomiskt robusta. Bankerna uppfyller alla regleringskrav med stor marginal. Ett av särdragen hos de nordiska banksystemen, och i synnerhet i Finland, är ett relativt högt beroende av marknadsfinansiering. Inlåning står för ungefär hälften av bankernas balansräkningsfinansiering, medan den andra hälften finansieras främst genom upplåning på marknaden (även kallad marknadsfinansiering ⁽¹²⁰⁾). Marknadsfinansieringen

(oavsett om den är i form av obligationer, säkerställda obligationer eller andra värdepapper) är till sin natur mer volatil än inlåning och utsätter bankerna för störningar på internationella finansmarknader. Våren 2022 hade dock den nödvändiga avkastningen på denna typ av finansiering inte ökat väsentligt under det senaste året och finansmarknaderna fortsatte att fungera utan störningar. Den lokala finansieringsmodellen klarade sig också genom pandemin och tidigare den globala finanskrisen. Det har därför visat sig vara hållbar även under större kriser. Tidigare erfarenheter kan dock inte ses som en garanti för att detta paradigm inte kommer att misslyckas i framtiden. För att begränsa sin exponering för marknadsstörningar vill bankerna därför ytterligare begränsa åtminstone beroendet av den kortsiktiga delen av deras marknadsfinansiering (för närvarande under 10 % av de totala skulderna).

Diagram A18.1: Kredittillväxt

Källa: ECB.

Kredittillväxten har varit ojämn till följd av en allt större osäkerhet. Finlands ekonomi återhämtade sig utan några större störningar från covid-19-pandemin och tillväxtutsikterna var lovande fram till våren 2022. I och med Rysslands anfallskrig mot Ukraina, den ökade inflationen och risken för allt högre räntor försvann optimismen efter pandemin gradvis. Första halvåret 2022 präglades dock fortfarande av en stark privat konsumtion, särskilt inom boende- och livsmedelstjänster. Företagens investeringar och efterfrågan på kortfristig utlåning fortsatte att växa snabbt även under andra kvartalet 2022 och därefter. Samtidigt som kreditgivningen till företag

⁽¹²⁰⁾Förhållandet mellan inlåning och marknadsfinansiering tenderar att variera från bank till bank enligt olika kriterier. Inlåning från den icke-finansiella privata sektorn anses dock vara den mest stabila och enskilt största delen av finansieringen för banker i euroområdet.

Tabell A18.1: Indikatorer på finansiell sundhet

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	EU	Median
Banksektorns totala tillgångar (% av BNP)	199.7	269.2	271.9	293.5	284.9	286.4	276.8	207.9
De fem största bankernas andel (totala tillgångar) (%)	73.5	81.6	80.4	80.1	80.0	–	–	68.7
Inhemskas kreditinstituts andel (totala tillgångar) (%) ¹	46.0	89.2	88.0	86.5	87.2	86.4	–	60.2
Icke-finansiella bolags kredittillväxt (förändring på årsbasis, %)	4.2	8.4	7.2	4.5	3.9	5.6	–	9.1
Hushållens kredittillväxt (förändring på årsbasis, %)	2.7	2.2	2.9	3.3	4.0	0.7	–	5.4
Indikatorer på finansiell sundhet:¹								
– Nödlidande lån (% av de totala lånen)	1.2	1.5	1.4	1.5	1.2	1.0	1.8	1.8
– Kapitäläckningsgrad (%)	23.4	20.9	21.3	21.2	21.4	20.3	18.6	19.8
– Avkastning på eget kapital (%) ²	8.8	8.1	4.9	5.8	9.2	8.9	6.1	6.6
Kostnader/intäkter (K/I-tal) (%) ¹	55.7	55.4	60.7	55.6	50.6	51.8	60.6	51.8
Utlånings-/inlåningstal (%) ¹	94.8	133.2	136.7	127.7	121.4	115.5	88.6	78.0
Centralbankslikviditet i % av skulder	2.5	1.8	0.9	3.9	6.0	4.6	–	2.9
Privat skuldsättning (% av BNP)	147.7	143.9	146.1	152.7	150.1	–	–	120.7
Långräntespread mot tyska statsobligationer (punkter)	23.1	26.6	31.9	29.0	27.8	54.7	–	93.3
Marknadsfinansiering (%)	64.4	63.8	62.7	62.3	61.7	–	50.8	40.0
Emitterade gröna obligationer i förhållande till alla obligationer (%)	1.0	1.0	1.9	3.1	3.9	5.2	3.9	2.3
1–3	4–10	11–17	18–24	25–27	Färgerna visar rangordning efter resultat inom EU-27.			

1) Senaste uppgifter: Tredje kvartalet 2022.

2) Uppgifterna är årliga.

Källa: ECB, Eurostat, S&P Global Capital IQ Pro.

fortsatte att öka under 12-månadersperioden till andra kvartalet 2022, minskade utlåningen till hushållen, vilket återspeglar låga nivåer av konsumentförtroende. Nedgången i hushållens kredit var särskilt uttalad när det gäller nya bolån, som under tredje kvartalet 2022 minskade med en tredjedel jämfört med tredje kvartalet 2021. Den svaga efterfrågan på bolån låg också bakom en svagare prisutveckling på bostadsmarknaden, och pristillväxten på bostäder avtog från 4,5 % (på 12-månadersbasis) i slutet av 2021 till bara 1 % (på 12-månadersbasis) i mitten av 2022.

Finlands fastighetsmarknad saktar ned märkbart. De senaste åren har utvecklingen på Finlands fastighetsmarknad varit blandad. Även om pandemin ledde till fallande priser för vissa kommersiella fastigheter, förblev detaljhandeln ganska aktiv, inklusive under pandemiperioden som började 2020. År 2021 var ett exceptionellt år för Finlands fastighetsmarknad, med ihållande transaktionsvolym och stigande priser. Denna flytkraft och vitalitet fortsatte in i de första månaderna av 2022. Prisökningstakten har dock avtagit under året. Första halvåret 2022 präglades fortfarande av robusta data om alla måtvärden. Under årets andra hälft vägdes dock marknadsstämningen tydligt av de stigande räntorna, det lägre konsumentförtroendet och den allt mer deprimerade investerarkänslan. I takt med att finansieringskostnaderna steg, anpassade sig investerare – både hushåll och företag – till den nya ekonomiska miljön och blev mer selektiva. Detta resulterade i en minskning av antalet

transaktioner under tredje kvartalet 2022 med cirka en tredjedel jämfört med tredje kvartalet 2021 och dämpade prisökningar (eller till och med prisnedgångar i reala termer), särskilt i de större städerna.

En tillfällig minskning av bolån kommer inte att lösa frågan om hushållens skuldsättning.

De finländska hushållen är kraftigt skuldsatta (¹²¹), och cirka tre fjärdedelar av deras skulder är bolåneskulder. Det senaste decenniet, som präglades av mycket låga räntor, gav hushållen ytterligare incitament att låna och köpa en ny bostad. Riskerna med hushållens skuldsättning är begränsade, eftersom hushållen i allmänhet har en motståndskraftig ekonomi, men de bör ändå inte underskattas i ett läge med stigande räntor. De finska myndigheterna har redan vidtagit åtgärder för att åtgärda dessa sårbarheter genom lagstiftning och makrotillsynsåtgärder. Bindande lagstiftning som fastställer strängare skuldförbindelser till inkomst eller övergripande skuldtak skulle dock utan tvekan bidra till att bromsa trenden med ökad skuldsättning hos hushållen.

(¹²¹) Denna risk betonades återigen av Europeiska systemrisknämnden i [dess rapport om sårbarheter i EES-ländernas fastighetssektorer](#) (januari 2022).

Denna bilaga innehåller en indikatorbaserad översikt över Finlands skattesystem. Den omfattar information om skattestrukturen (vilka typer av skatt som ger Finland störst intäkter), skattetrycket på arbete samt skattesystemets progressivitet och omfördelningseffekter. Den ger också information om skatteuppbörd och efterlevnad.

Finlands skatteintäkter som andel av BNP är relativt höga, och det största bidraget kommer från beskattningen av arbete och konsumtion. Tabell A19.1 visar att Finlands skatteintäkter i procent av BNP var högre än EU:s sammanlagda skatteintäkter i procent 2021. Andelen arbetsskatter i procent av BNP har ökat till 21,1 % med 0,5 procentenheter jämfört med 2020 och liknar andelen för EU som helhet. Intäkterna från konsumtionsskatter är betydligt högre än EU:s sammanlagda inkomster, men intäkterna från kapitalbeskattningen var något lägre än EU:s sammanlagda inkomster och intäkterna från fastighetsskatt är betydligt lägre än EU:s sammanlagda inkomster. Intäkterna från återkommande fastighetsskatter, som är bland de skatter som minst skadar tillväxten, är ännu lägre. I Finland härrör ungefär hälften av fastighetsskatteintäkterna från återkommande

fastighetsbeskattning, en något lägre andel än i EU som helhet (se diagram A19.1). Mot bakgrund av utmaningarna på medellång och lång sikt när det gäller de offentliga finansernas hållbarhet bör Finland i högre grad använda sig av redan underutnyttjade skattetyper, till exempel återkommande fastighetsskatter. Dessutom är skatteutgifterna relativt höga i Finland (12,6 % av BNP år 2020 enligt den globala skattedatabasen). Att utvärdera dessa och eventuellt avbryta vissa av dem kan också förbättra den offentligfinansiella ställningen.

I Finlands återhämtnings- och resiliensplan ingår flera skattereformer för att stödja den gröna omställningen. I synnerhet stöder en reform av energibeskattningen elektrifiering av industriella processer, och en reform av transportbeskattningen stimulerar användningen av elfordon, kollektivtrafik och cyklar för anställda.

Skattetrycket på arbete är mer progressivt i Finland än EU-genomsnittet. Diagram A19.2 visar att skatteken i Finland 2022 låg nära EU-genomsnittet för ensamstående som tjänar 50 % av genomsnittslönen och över EU-genomsnittet för högre lönenivåer. Detta innebär att beskattningen av arbete i Finland är mer progressiv än i EU som

Tabell A19.1: **Skatteindikatorer**

		Finland					EU-27				
		2010	2019	2020	2021	2022	2010	2019	2020	2021	2022
Skattestruktur	Totala skatter (inkl. obligatoriska faktiska sociala avgifter) (% av BNP)	40.6	42.3	41.8	43.0		37.9	39.9	40.0	40.6	
	Skatter på arbete (% av BNP)	21.1	21.0	20.6	21.1		20.0	20.7	21.3	20.9	
	Konsumtionsskatter (% av BNP)	12.9	14.0	13.9	13.8		10.8	11.1	10.7	11.2	
	Kapitalskatter (% av BNP)	6.5	7.2	7.3	8.2		7.1	8.1	8.0	8.5	
	Totala fastighetsskatter (% av BNP)	1.1	1.6	1.6	1.6		1.9	2.2	2.2	2.2	
	Periodiska fastighetsskatter (% av BNP)	0.6	0.8	0.8	0.8		1.1	1.2	1.2	1.1	
	Miljöskatter (% av BNP)	2.7	2.8	2.7	2.5		2.4	2.4	2.2	2.2	
Progressivitet och rättvisa	Skattekil vid 50 % av genomsnittslönen (ensamförsörjare) (*)	33.5	31.8	31.0	32.5	32.5	33.9	32.3	31.9	32.1	31.7
	Skattekil vid 100 % av genomsnittslönen (ensamförsörjare) (*)	42.3	42.2	41.8	43.1	43.1	41.0	40.1	39.9	39.7	39.7
	Bolagsskatt – genomsnittliga effektiva skattesatser (1) (*)		20.0	19.8	19.8			19.5	19.4	19.1	
	Skillnad i Ginikoefficient före och efter skatt och sociala transfereringar i form av kontantutbetalningar (utom pensioner)	11.7	11.5	11.5	12.2		8.6	7.7	8.1	7.8	
Skatteförvaltning och uppfyllelse av skattskyldighet	Obetald kvarskatt: Total skatteskuld vid årets slut (inkl. skuld som inte kan indrivs) / totala intäkter (i %) (*)		5.0	6.2				31.6	40.7		
	Mervärdesskattegapet (% av den totala mervärdesskattskyldigheten)		3.6	1.3				11.0	9.1		

1) Uppskattning av den framtida effektiva skattesatsen (OECD).

2) Ett högre värde tyder på en starkare omfördelande effekt av beskattningen.

(*) Enkelt genomsnitt för EU-27.

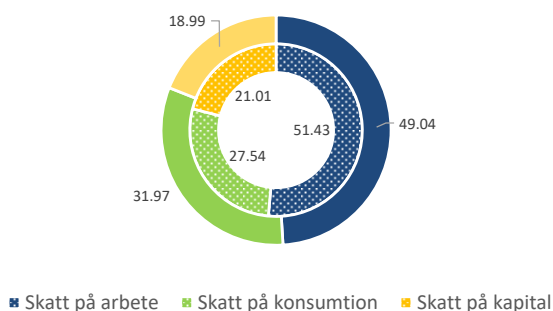
För mer uppgifter om skatteintäkter samt om den metod som tillämpas, se Europeiska kommissionen, Generaldirektoratet för skatter och tullar, *Taxation trends in the European Union: data for the EU Member States, Iceland, Norway and United Kingdom: 2021 edition*, Europeiska unionens publikationsbyrå, 2021, <https://data.europa.eu/doi/10.2778/843047> och webbsidan *Data on Taxation*, https://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation-1/economic-analysis-taxation/data-taxation_en.

För mer information om mervärdesskattegapet, se Europeiska kommissionen, Generaldirektoratet för skatter och tullar, *VAT gap in the EU: report 2022*, Europeiska unionens publikationsbyrå, 2022, <https://data.europa.eu/doi/10.2778/109823>.

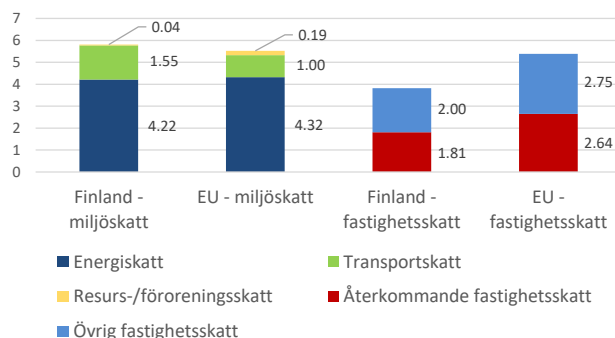
Källa: Europeiska kommissionen, OECD.

Diagram A19.1: **Skatteintäkter för olika skattetyper i procent av den totala beskattningen**

Fördelning av skatteintäkter 2021, Finland (yttre cirkel) och EU (inre cirkel)

Miljö- och fastighetsskatt i % av totala skatteintäkter, Finland och EU

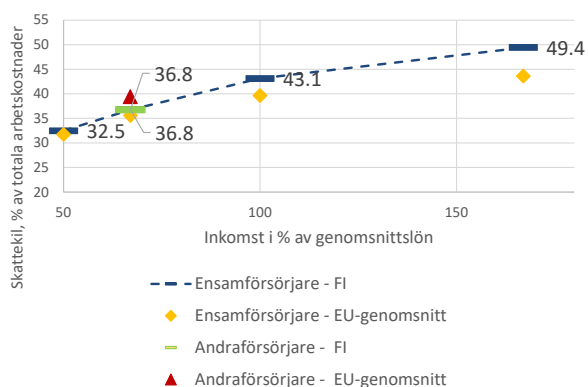

Källa: Europeiska kommissionen.

helhet. Skattekillen för andraförsörjare som tjänar 67 % av den genomsnittliga lönen, med en huvudförsörjare som tjänar den genomsnittliga lönen, var under EU-genomsnittet. Skatte- och bidragssystemet bidrar avsevärt till de låga inkomstskillnaderna i Finland. Gini-koefficienten (mått för inkomstskillnader) minskade med 12,2 procentenheter år 2021, vilket ligger långt över EU-genomsnittet på 7,8 procentenheter (se tabell A19.1). Det finns dock fortfarande utmaningar när det gäller komplexiteten i det sociala förmånssystemet, som är en viktig orsak till de negativa incitamenten till arbete.

företagsskatt och mervärdesskatt gjordes elektroniskt 2020. Mervärdesskattgapet (skillnaden mellan de faktiska och de teoretiska intäkterna) ligger under 4 %, jämfört med 9,1 % i hela EU. I Finlands återhämtnings- och resiliensplan ingår åtgärder för att ytterligare stärka digitaliseringen av administrativa processer. Finland har också ansökt om stöd inom ramen för instrumentet för tekniskt stöd med ett flaggskeppsinitiativ för att förbättra kvaliteten på och användningen av skatteinformation som utbyts mellan medlemsstaterna inom ramen för direktivet om administrativt samarbete.

Diagram A19.2: **Skattekill för ensamförsörjare och andraförsörjare i procent av de totala arbetskostnaderna, 2022**

Skattekillen för andraförsörjare baseras på att huvudförsörjaren tjänar 100 % av den genomsnittliga lönen och att de inte har barn.

Källa: Europeiska kommissionen.

Finland presterar relativt väl när det gäller efterlevnaden av skattereglerna och skatteförvaltningen. Digitaliseringen av skatteförvaltningen i Finland är på god väg. Mer än 95 % av alla deklarationer av inkomstskatt,

Tabell A20.1: Ekonomiska och finansiella nyckelindikatorer

	2004-07	2008-12	2013-19	2020	2021	2022	prognos	
							2023	2024
BNP i fasta priser (på årsbasis)	4.0	-0.7	1.1	-2.4	3.0	2.1	0.2	1.4
Potentiell tillväxt (på årsbasis)	2.5	0.5	0.8	0.9	1.0	1.6	1.1	1.2
Privat konsumtion (på årsbasis)	3.6	1.0	1.0	-3.8	3.6	2.1	0.1	1.2
Offentlig konsumtion (på årsbasis)	1.5	0.7	1.0	1.2	3.9	2.9	1.3	0.2
Fasta bruttoinvesteringar (på årsbasis)	4.8	-1.3	1.3	-1.0	0.9	5.0	-0.1	0.4
Export av varor och tjänster (på årsbasis)	8.6	-1.6	2.8	-7.8	6.0	1.7	1.6	3.6
Import av varor och tjänster (på årsbasis)	8.3	0.5	2.7	-6.2	6.0	7.5	-1.3	2.2
Bidrag till BNP-tillväxt:								
Inhemsk efterfrågan (på årsbasis)	3.2	0.4	1.1	-1.9	3.0	3.0	0.3	0.8
Lagerförändringar (på årsbasis)	0.3	-0.2	0.0	0.2	0.0	1.9	-1.5	0.0
Nettoexport (på årsbasis)	0.6	-0.8	0.0	-0.7	0.0	-2.3	1.3	0.6
Bidrag till potentiell BNP-tillväxt:								
Totalt antal arbetade timmar (på årsbasis)	0.5	-0.1	0.2	0.1	0.2	0.7	0.2	0.2
Kapitalbildning (på årsbasis)	0.7	0.5	0.4	0.5	0.5	0.6	0.6	0.5
Total faktorproduktivitet (på årsbasis)	1.3	0.1	0.1	0.3	0.3	0.3	0.4	0.4
Produktionsgap	1.3	-1.1	-1.2	-2.9	-0.9	-0.5	-1.4	-1.1
Arbetslöshet	8.1	7.9	8.3	7.7	7.7	6.8	7.1	6.8
BNP-deflator (på årsbasis)	1.3	2.1	1.5	1.6	2.2	4.2	4.4	2.4
Harmoniserat konsumentprisindex (HICP, på årsbasis)	0.9	2.7	1.0	0.4	2.1	7.2	4.8	2.1
HICP exklusive energi och obearbetade livsmedel (på årsbasis)	0.6	2.4	1.0	0.8	1.4	4.4	4.9	2.4
Nominell ersättning per anställd (på årsbasis)	3.3	2.9	0.9	0.4	3.6	3.2	4.5	3.8
Arbetsproduktivitet (real, arbetade timmar, på årsbasis)	2.7	-0.5	0.7	0.1	0.6	1.4	0.5	1.0
Enhetsarbetskostnader (hela ekonomin, på årsbasis)	0.9	3.9	0.4	0.9	3.3	3.6	4.1	2.7
Reala enhetsarbetskostnader (på årsbasis)	-0.4	1.7	-1.0	-0.7	1.1	-0.6	-0.2	0.3
Real effektiv växelkurs (enhetsarbetskostnad, på årsbasis)	-0.5	1.6	-0.7	-3.2	2.7	0.2	-1.1	-0.8
Real effektiv växelkurs (HICP, på årsbasis)	-0.4	-0.2	0.4	0.8	-0.6	-2.4	.	.
Hushållens sparkvot (nettosparande i % av disponibel nettoinkomst)	0.3	1.5	-0.3	4.7	2.5	-1.7	.	.
Privat kreditflöde, konsoliderade uppgifter (% av BNP)	10.1	7.5	4.6	6.1	6.1	.	.	.
Privat skuldsättning, konsoliderade uppgifter (% av BNP)	114.9	141.9	147.7	152.7	150.6	.	.	.
varav hushållens skulder, konsoliderade uppgifter (% av BNP)	45.8	57.5	63.8	69.0	68.0	.	.	.
varav icke-finansiella bolags skulder, konsoliderade uppgifter (% av BNP)	69.1	84.5	83.8	83.6	82.6	.	.	.
Nödlidande lån, brutto (% av totala skuldinstrument och totala lån och försäkringar) (1)	0.6	0.9	1.2	1.3	1.1	.	.	.
Bolag, finansiellt sparande (% av BNP)	4.1	3.6	3.4	6.2	4.5	1.2	4.2	4.7
Bolag, driftsöverskott brutto (% av BNP)	27.7	24.4	23.7	25.2	24.8	25.3	25.8	26.2
Hushåll, finansiellt sparande (% av BNP)	-3.2	-2.2	-2.9	0.0	-1.2	-4.2	-3.5	-3.4
Deflaterat bostadsprisindex (på årsbasis)	6.0	0.2	-0.4	1.4	2.8	-4.1	.	.
Bostadsinvesteringar (på årsbasis)	6.4	6.2	6.6	7.0	7.0	7.4	.	.
Bytesbalans (% av BNP), betalningsbalans	4.2	0.5	-1.3	0.6	0.5	-3.9	-1.9	-1.2
Handelsbalans (% av BNP), betalningsbalans	4.8	0.9	-0.7	0.1	0.1	-2.7	.	.
Bytesförhållande gentemot utlandet (på årsbasis)	-2.2	-1.1	0.6	1.6	0.0	-0.6	1.2	0.1
Kapitalbalans (% av BNP)	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	.	.
Finansiell nettoutlandsställning (% av BNP)	-24.2	7.5	1.4	-4.0	1.0	-2.7	.	.
Finansiell nettoutlandsställning, exkl. instrument utan risk för betalningsinställelse (% av BNP) (2)	19.5	4.1	4.5	.	.	.	.	.
Finansiell utlandsställning, exkl. instrument utan risk för betalningsinställelse (% av BNP) (2)	178.4	225.6	228.0	.	.	.	.	.
Exportresultat i förhållande till utvecklade länder (förändring i % över 5 år)	2.8	-11.4	-14.4	11.8	9.7	.	.	.
Exportmarknadsandel, varor och tjänster (på årsbasis)	-1.1	-7.5	-0.2	0.6	-3.1	-2.1	-1.0	-0.2
Utländska direktinvesteringar, netto (% av BNP)	-1.4	1.8	-1.1	2.7	-1.5	2.1	.	.
Saldo i de offentliga finanserna (% av BNP)	3.5	-0.8	-1.7	-5.6	-2.8	-0.9	-2.6	-2.6
Strukturellt budgetsaldo (% av BNP)	.	.	-1.0	-3.9	-2.3	-0.6	-1.8	-1.9
Offentlig bruttoskuld (% av BNP)	38.6	44.6	62.0	74.7	72.6	73.0	73.9	76.2

1) Inhemska bankkoncerner och fristående banker, utlandskontrollerade dotterbolag (i och utanför EU) och utlandskontrollerade filialer (i och utanför EU).

2) Finansiell nettoutlandsställning exkl. direktinvesteringar och portföljinvesteringar.

Källa: Eurostat och ECB från och med den 2 maj 2023, om möjligt, Europeiska kommissionen för prognosuppgifter (vårprognos 2023).

Denna bilaga innehåller en bedömning av riskerna för de offentliga finansernas hållbarhet i Finland på kort, medellång och lång sikt. Den följer samma flerdimensionella tillvägagångssätt som Europeiska kommissionens *Debt Sustainability Monitor 2022* och har uppdaterats på grundval av kommissionens vårprognos för 2023.

1 – De kortsiktiga riskerna för de offentliga finansernas hållbarhet är generellt sett låga.

Kommissionens indikator för tidig upptäckt (SO) visar inte på några allvarliga kortsiktiga finanspolitiska risker (tabell A21.2)⁽¹²²⁾. Bruttofinansieringsbehovet förväntas vara fortsatt måttligt, 16,6 % av BNP på kort sikt (dvs. under perioden 2023–2024), och på nedgång jämfört med den senaste toppen 2020 (tabell 1 i denna bilaga). Finansmarknaderna har en positiv syn på den statsfinansiella risken, vilket bekräftas av bedömningarna av de viktigaste kreditvärderingsinstituten.

2 – Riskerna för de offentliga finansernas hållbarhet på medellång sikt är generellt sett medelhöga.

Skuldållbarhetsanalysen för Finland visar att den offentliga skuldkvoten enligt grundprognosen kommer att stabiliseras överlag på medellång sikt, och ligga på omkring 75 % av BNP från 2025 till 2033 (tabell 1)⁽¹²³⁾⁽¹²⁴⁾. Det antagna strukturella

primärsaldot (ett underskott på 0,7 % av BNP) bidrar till denna utveckling. Detta förefaller vara en realistisk utveckling mot bakgrund av tidigare offentligfinansiella resultat, och tyder på att landet har gott om utrymme för korrigerande åtgärder om det skulle behövas. Samtidigt gynnas grundprognosen fram till 2033 av en fortsatt gynnsam (om än avtagande) snöbollseffekt, särskilt tack vare effekten av Next Generation EU, med en real tillväxt i BNP på omkring 1,2 % under perioden 2025–2033. De offentliga bruttofinansieringsbehoven förväntas vara fortsatt måttliga under prognosperioden, och ligga på omkring 15 % av BNP 2033, vilket är under prognosnivån för 2024.

Grundprognoserna stresstestas mot fyra olika scenarier för att bedöma effekten av förändrade viktiga antaganden (diagram 1).

För Finland skulle en återgång till en historisk offentligfinansiell ställning enligt scenariot "historiskt strukturellt primärsaldo" leda till en minskning av statsskulden. Om det strukturella primärsaldot konvergerade till sitt historiska genomsnitt på 15 år (ett överskott på 0,4 % av BNP) skulle den beräknade skuldkvoten minska och inte stabiliseras, och bli omkring 6 procentenheter lägre än i grundprognosen till 2033. En permanent försämring av de makroekonomiska villkoren, vilket återspeglas i scenariot "ogynnsam ränte-tillväxtdifferens" (differens: 1 procentenhet högre än grundprognosen) skulle leda till en högre skuldkvot, på omkring 6 procentenheter av BNP till 2033, jämfört med grundprognosen. Scenariot "lägre strukturellt primärsaldo" (med det strukturella primärsaldot permanent 0,3 procentenheter lägre än i grundprognosen) skulle också leda till en högre skuldkvot (+2 procentenheter av BNP till 2033) jämfört med grundprognosen. En tillfällig försämring av de finansiella villkoren, vilket återspeglas i scenariot "finansiell påfrestning" (med en tillfällig höjning av räntorna med 1 procentenhet), skulle bara ge en marginell ökning av skuldkvoten till 2033 jämfört med grundprognosen.

⁽¹²²⁾SO-indikatorn är en sammansatt indikator för kortsiktig risk för offentligfinansiella påfrestningar. Den bygger på ett stort antal makrofinansiella och finanspolitiska variabler som tidigare har visat sig fungera väl när det gäller att identifiera kommande finansiella påfrestningar.

⁽¹²³⁾De antaganden som ligger till grund för kommissionens grundprognos med oförändrad finanspolitik utgörs främst av i) ett strukturellt primärt underskott, före åldrandekostnader, på 0,7 % av BNP från och med 2024; ii) en inflation som konvergerar linjärt mot den tioåriga inflationsindexerade swappräntan om tio år (vilket avser inflationsförväntningar för tio år, om tio år); iii) nominella kort- och långfristiga räntor för nya och förlängda lån konvergerar linjärt från dagens nivåer till marknadsbaserade nominella terminsräntor med T+10 (liksom för alla medlemsstater); iv) tillväxttakt för real tillväxt i BNP från kommissionens vårprognos 2023 fram till 2024, därefter enligt prognoser enligt "T+10-metoden" från arbetsgruppen för produktionsgap inom kommittén för ekonomisk politik mellan T+3 och T+10, dvs. för perioden 2025–2033 (i genomsnitt 1,2 %); v) åldrandekostnader i linje med 2021 *Ageing Report*, (Europeiska kommissionen, Institutional Paper 148, maj 2021). För information om metoder, se *Debt Sustainability Monitor 2022* (Europeiska kommissionen, Institutional Paper 199, april 2023).

⁽¹²⁴⁾Av tabell 1 framgår grundprognosens beräknade skuld och dess uppdelning i primärsaldot, snöbollseffekten (den kombinerade effekten av räntebetalningar och nominell BNP-tillväxt på skulddynamiken) och stock-/flödesjusteringen.

Dessutom tyder stokastiska skuldprognoser på medelhög risk (diagram 2).⁽¹²⁵⁾ Dessa prognoser pekar på en sannolikhet på 59 % att skuldkvoten 2027 är högre än 2022, vilket innebär en medelhög risk mot bakgrund av den ursprungliga måttligt höga skuldnivån. Dessutom pekar de stokastiska prognoserna på att viss osäkerhet (mätt som skillnaden mellan den 10:e och 90:e skuldfördelningspercentilen) omgärdar den grundläggande skuldprognosen.

3 – De långsiktiga riskerna för de offentliga finansernas hållbarhet är generellt sett medelhöga¹²⁶.

S2-indikatorn för hållbarhetsgapet (på 2,9 procentenheter av BNP) pekar på en medelhög risk, vilket tyder på att Finland skulle behöva förbättra sitt strukturella primärsaldo för att säkerställa en stabilisering av skulden på lång sikt. Detta resultat stöds framför allt av den beräknade ökningen av åldrandekostnader (2 procentenheter av BNP) och, i mindre utsträckning, av ett ogynnsamt ursprungligt budgetläge (1 procentenhet av BNP) (tabell 2). Åldrandekostnadernas utveckling beror främst på den beräknade ökningen av utgifterna för långvarig vård och omsorg och hälso- och sjukvård (sammanlagt 2,2 procentenheter av BNP), medan pensionsutgifterna har en mer begränsad ökning (0,5 procentenheter av BNP). Ett antal investeringar och reformer i återhämtnings- och resiliensplanen bidrar till en ökad effektivitet i Finlands system för långvarig vård och omsorg,

och det kommer därmed att vara viktigt att noga övervaka genomförandet av dem.

Med tanke på långfristiga skulders sårbarheter, vilka framgår av S1-indikatorn, bedöms de långsiktiga riskerna generellt som medelhöga. S1-indikatorn för hållbarhetsgapet visar också på att en begränsad konsolideringsinsats på 1,3 procentenheter av BNP skulle behövas för att minska skulden till 60 % av BNP till 2070 (tabell 2). Detta resultat beror främst på den beräknade ökningen av åldrandekostnaderna och Finlands ursprungliga skuldnivå (0,7 procentenheter respektive 0,4 procentenheter av BNP).

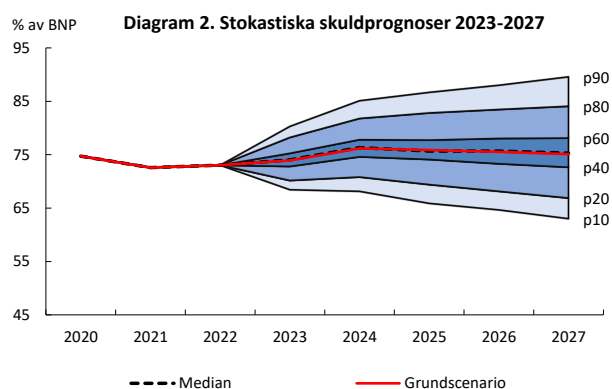
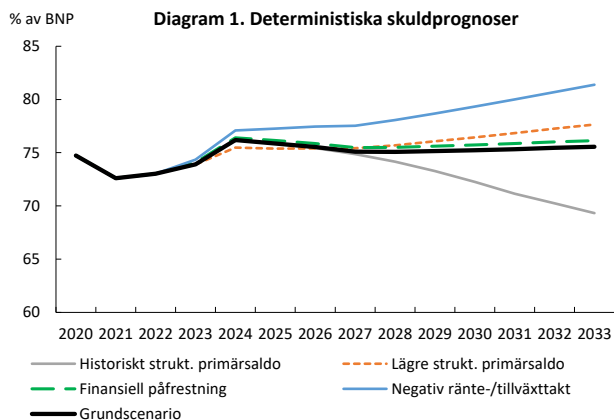
Slutligen behöver ytterligare riskfaktorer övervägas i bedömningen. Å ena sidan finns det riskhöjande faktorer i samband med den senaste tidens stigande räntor och ansvarsförbindelserisker med koppling till banksektorn. Omkring hälften av statsskulden har utländska ägare och trots att skuldens löptid förlängts de senaste åren ligger den kortfristiga andelen fortfarande på omkring 10 % av den totala skulden. Dessutom finns det vissa ansvarsförbindelserisker som härrör från den privata sektorn, däribland möjligt utnyttjande av avsevärda statliga garantier som ställts till skeppsvarv. Till de riskreducerande faktorerna hör å andra sidan förlängningen av skuldernas löptid under de senaste åren, relativt stabila finansieringskällor (med en diversifierad och stor investerarbas), och skuldens valuta. Dessutom kan strukturreformerna inom ramen för Next Generation EU och faciliteten för återhämtning och resiliens, om de genomförs fullt ut, ha ytterligare positiv inverkan på BNP-tillväxten under de kommande åren och därmed bidra till att minska riskerna för skuld hållbarheten.

⁽¹²⁵⁾Dessa prognoser visar effekterna på skulden av 2 000 olika påfrestningar som påverkar regeringens primära saldo, den ekonomiska tillväxten, räntorna och växelkurserna. Konen täcker 80 % av alla simulerade utvecklingsbanor för skulden, vilket innebär att extrema händelser räknas bort.

⁽¹²⁶⁾S2-indikatorn för de offentliga finansernas hållbarhet mäter den permanenta justering av det strukturella primära saldout 2024 som skulle krävas för att stabilisera statsskulden på lång sikt. Den kompletteras av S1-indikatorn, som mäter budgetgapet 2024 för att få ned skuldkvoten till 60 % på lång sikt. För både S1- och S2-indikatorerna beror riskbedömningen på i vilken omfattning de offentliga finanserna behöver konsolideras: "hög risk" om den insats som krävs överstiger 6 procentenheter av BNP, "medelhög risk" om insatsen ligger mellan 2 och 6 procentenheter av BNP och "låg risk" om insatsen är negativ eller understiger 2 procentenheter av BNP. I den övergripande klassificeringen av långsiktig risk samlas de riskkategorier som härletts från S1 och S2. S1 kan höja den riskkategori som härletts från S2 när den visar på en högre risk än S2. Se *Debt Sustainability Monitor 2022* för mer information.

Tabell A21.1: **Skuldållbarhetsanalys – Finland**

Tabell 1. Skuldprognos enl. grundscenario	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Bruttoskuldkvot (% av BNP)	74.7	72.6	73.0	73.9	76.2	75.9	75.5	75.1	75.1	75.2	75.2	75.3	75.5	75.6
Förändringar i kvoten varav	9.9	-2.1	0.4	0.9	2.3	-0.3	-0.3	-0.4	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
Primärt underskott	4.9	2.2	0.3	1.7	1.3	1.2	1.1	1.0	1.0	1.1	1.2	1.2	1.2	1.2
Snöbollseffekt	1.2	-3.2	-3.8	-2.4	-1.5	-1.5	-1.4	-1.4	-1.1	-1.1	-1.1	-1.1	-1.1	-1.1
Stock-/flödesjusteringar	3.8	-1.2	3.9	1.5	2.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Bruttofinansieringsbehov (% av BNP)	19.2	11.7	16.3	16.1	17.1	15.0	14.8	14.7	14.7	14.8	14.9	14.9	15.0	15.0

Tabell 2. S1- och S2-indikatorer för hållbarhetsgapet

	S1	S2
Sammanlagt index (%-enh. av BNP)	1.3	2.9
varav		
Ursprungligt budgetläge	0.2	1.0
Skuldkrav	0.4	
Åldrandekostnader	0.7	2.0
varav		
Pensioner	-0.1	0.5
Hälso- och sjukv.	0.4	0.6
Långvarig vård	1.1	1.6
Övriga	-0.7	-0.8

Källa: Kommissionens avdelningar.

Tabell A21.2: **Färgdiagram över riskerna för de offentliga finansernas hållbarhet – Finland**

Kort sikt	Medellång sikt – Skuldållbarhetsanalys							Lång sikt		
Totalt (S0)	Totalt	Deterministiska scenarier					Stokastiska prognoser	S2	S1	Totalt (S1 + S2)
		Grund-scenario	Historiskt strukt. Primär-saldo	Lägre strukt. Primär-saldo	Neg. ränte-/tillväxt-takt	Finansiell på-frestning				
LÅG	MEDEL	Totalt	LÅG	MEDEL	MEDEL	LÅG	MEDEL			
		Skuldnivå (2033), % av BNP	75.6	69.3	77.6	81.4	76.1			
		Skuldtopp – år	2024	2024	2033	2033	2024			
		Utrymme för budgetkons.	95%	83%	97%	95%	95%			
		Sannolikhet för att skuldkvoten 2027 överstiger 2022 års nivå					59%			
		Skilnad mellan 90:e och 10:e percentilen (procentenh. BNP)					26.6			

(1) Skuldnivå 2033. Grön: under 60 % av BNP. Gul: mellan 60 % och 90 %. Röd: över 90 % (2) Skuldtopp – år anger om skulden beräknas öka totalt under det kommande årtiondet. Grön: skulden når toppnivå tidigt. Gul: toppen nås mot mitten av prognosperioden. Röd: toppen nås senare. (3) Utrymme för budgetkonsolidering mäter den andel av landets tidigare offentligfinansiella ställning som var strängare än den som antogs i referensscenariot. Grön: hög, dvs. den antagna offentligfinansiella ställningen är rimlig ur historisk synvinkel och lämnar utrymme för korrigerande åtgärder vid behov. Gul: medelhög. Röd: låg. (4) Sannolikhet för att skuldkvoten 2027 överstiger 2022 års nivå. Grön: låg sannolikhet. Gul: medelhög. Röd: hög (avspeglar även den ursprungliga skuldnivån). (5) Skillnaden mellan den 90:e och den 10:e percentilen används för att mäta osäkerheten, på grundval av skuldfördelningen vid 2 000 olika chocker. Gröna, gula och röda rutor indikerar ökande osäkerhet.

Källa: Kommissionens avdelningar.